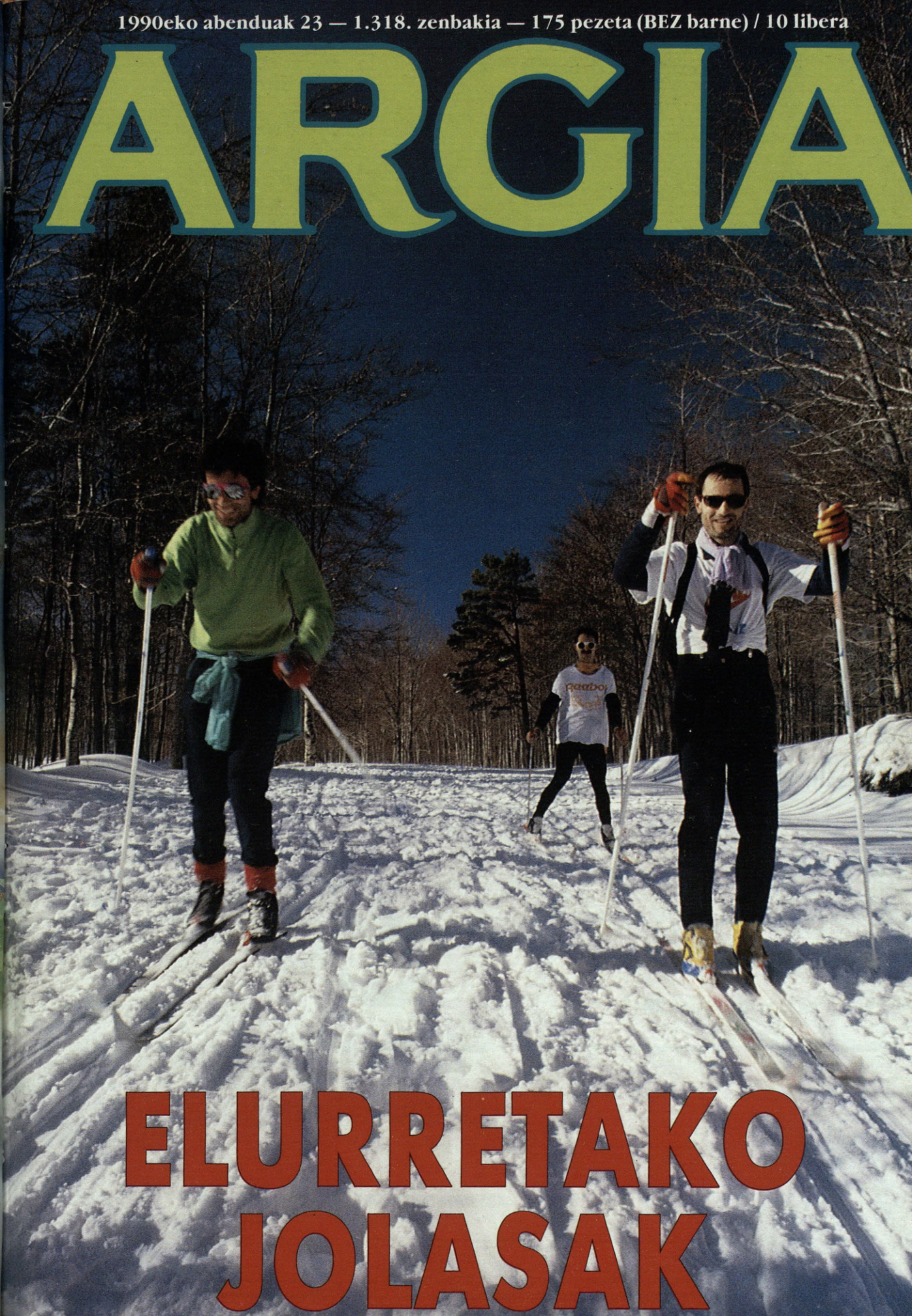

1990eko abenduak 23 — 1.318. zenbakia — 175 pezeta (BEZ barne) / 10 libera

ARGIA

A photograph of three people cross-country skiing on a snowy trail in a forest. In the foreground, a person in a green jacket and black pants is on the left, and a person in a white shirt with suspenders and black pants is on the right. In the background, a third person in a white shirt is visible. The trees are bare, and the sky is clear.

**ELURRETAKO
JOLASAK**

EUSKARA HOBETZEN

Udaletxe, Foru Aldundi eta Eusko Jaurlaritzako langileak dira. Zerbitzu hobe eskaintzeko ari dira lanean ■ Bere euskara lantzen ari dira ■ Zuk ere lagundu dezakezu, edozein Herri-Erakundetara zatozenean, Euskaraz hitz eginez ■ Denon artean gero eta Herri Erakunde eta Gizarte euskaldunagoak egingo ditugu ■ Zure eguneroko harremanetan eta Herri-Erakundeetan ■

EGIZU EUSKARAZ

HIZKUNTZA ESKAKIZUNAK EZARTZEKO PLANGINTZA

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

Telebista gutxiago, irratia gehiago

LIBURUDENDETAN eta liburutegietan zain daude, zeinek erabiliko liburuak. Gaurko irakurleak muzin egin ote die?

Gai honi buruz azken alean idatzi duzuen erreportaia irakurri dut. Ni irakurle zale-tua naiz eta egunero hartzen dut denbora interesgarri zaidan liburu, aldizkari edo artikuluren bat irakurtzeko. Baina hau ez dago egiterik telebista piztu eta begira ego-nez. Ni ez naiz telebis-taren laguna, baina bai irratia eta honen programa gutxi eskaintzen diguzue. Irrati alemaniar eta nederlandar-
rak eskaintzen duten musika ederra entzu-nez, gustoa aritzen naiz irakurtzen edo idazten. Hilero gutxi-
neko bi liburu erosten ditut; gehiago ezinez-

koa zait beste gastuei ere erantzuteko.

Irakurleak irakur-tzen gogotik ikusi nahi badituzue, telebistako programa kendu zuen astekaritik eta liburu interesgarrien zerren-dak eman.

Josepa Harana

Presoen aldeko zozketa Parisen

EGUBERRI eta urte-berriak hurbiltzeare-kin, Pariseko Eskual Etxean kokatzen den Sustraiak-Erroak kul-tur elkarteak zozketa baten berri atera deza-zuen eskatzen dizue.

Pariseko eskualdu-nen zeregin nagusiene-tako bat Euskal Herri-tik urrunduak dauden anaiei behar diegun la-guntza ematea da. Eta nortzuk izan daitezke gure beharretan ez ba-

dira Parise eta ingurue-tako presondegieta banatuak diren eskual-dunak, baita ere haien familiak?

Sustraiak-Erroak tal-deak hemengo pre-soen aldeko zozketa baten idekitzea erabaki du. Bildu dirua Parise eskualdeko presonde-gietan atxikiak diren eskualdun guzien ar-tean, izan Iparraldeko, izan Hegoaldeko, ba-natua izanen da, ni-hungo bertze elkarte-rik pasatu gabe. 1990eko abenduaren hogeitahamaika arte, xeka bidez, Sus-traiak-Erroaken ize-nean, dirua igor daite-ke helbide huntarat: Sustraiak-Erroak/ 10, Rue Duban, 75016 Pa-ris.

Martin Pantxika,
lehendakari.

ETB ala ATB?

AURREKO batean R.M. Martin Sabarisek (Argia 1.312) «*Mun-
duan euskaraz egiten
duen telebista bakarra
da ETB*» zioen.

Guk dakigula, ETBk ez du bere programa-zio osoa euskara hu-tsean egiten, zenbat fil-me eta dokumentale-tan gaztelaniazko azpi-tituluak sartu eta baita hizkuntza berean egin-dako iragarkiak ema-ten dituen zergo.

Bat baino gehiago baldin badira, bestal-de, euren programa-zioan euskara ere era-biltzen duten telebis-tak, bakarra da, den-dena euskara hu-tsean emititzen duena: Arrasate Telebista (ATB).

Adiskidetasunez,
Joxe Aranzabal,
ATBko zuzendari.

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK
HELBIDEA TEL
HERRIA D.P.
HERRIALDEA
BANKU/ AURREZKI KUTXA
SUKURTSALA
KONTURAREN ZENBAKIA

ARGIA

1.318. alea

6. Politika kronika. N. ARRASTOA.

8. Jose Elorrietarekin elkar hizketa. B. ARTOLA

12. Politika ttanttaka.

14. Nazioarteko kronika. PABLO SASTRE.

16. Iñaki Olaso: «Afrikak duen arazorik larriena tribu kontzeptuaren gainditzea da». XABIER LETONA.

20. Nazioarte ttanttaka.

22. Kirol zuria Pirinioetan. ESTEBAN IRAZGOITI.

27. EHU zangatik atera ezinean. XABIER ZABALETA eta MYRIAM GARTZIA.

32. Jose Maria Bengoa: «Ez da eskuzabaltasunik behar, solidaritatea behar da». PABLO SASTRE.

38. Kultur Kronika. J.J. PETRIKORENA.

41. Eduardo Gil Bera: «Ene burua pentsalaritako jo dut». IÑAKI CAMINO.

44. Urruñako bostgarren Aste Kulturala, Hazia Elkartearen gabonetako oparia. IXABEL ETXEBERRIA.

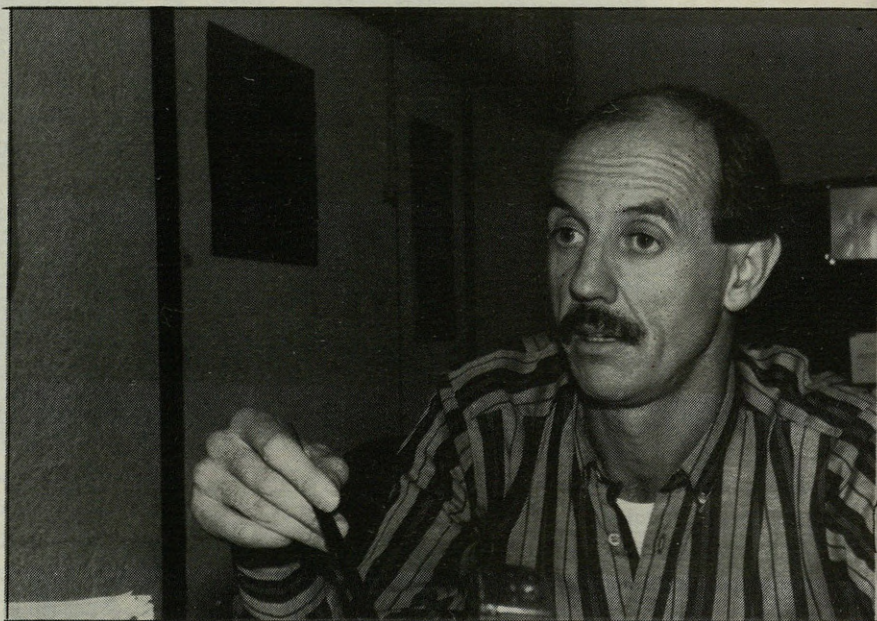
46. Pottoka: «Ni aldatuz gero eroria naiz». J.J. PETRIKORENA.

50. Kozuo Ohno japoniarra, mende honetako artistarik apartekoena. J.M. HERITZ.

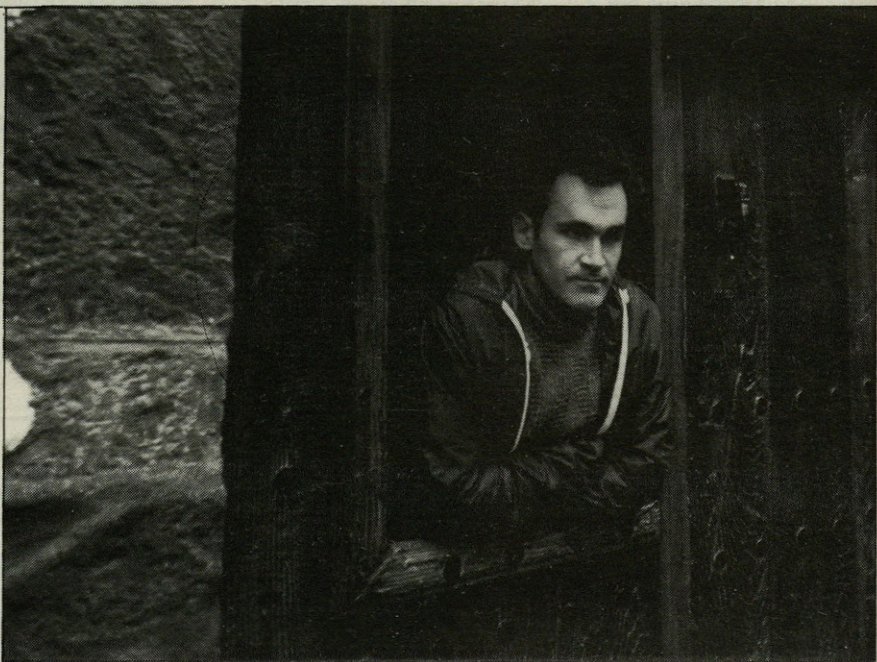
55. Aste giroa.

63. TXT.

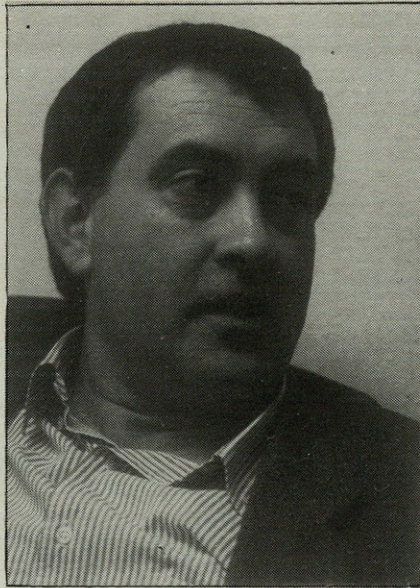
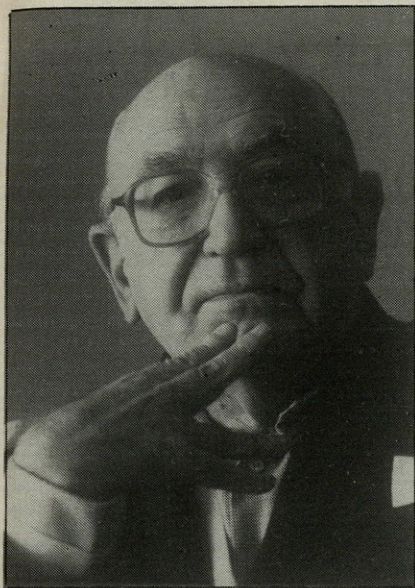
66. Azkena.

I. OLASO: Mozanbiken hiru urte igaro berri ditu, Afrika osoa ere korritu du Iñaki Olasok, eta egun Hegoa erakundeko elkarlaguntzarako proiektuen koordinatzaile lanetan ari da. «Europar ematen diren aldagetak eurek ere jasan beharko dituzte» dio, Afrikako arazorik garrantzitsuena tribua eta nazio kontzeptuen gainditzea ikusten duela. Aitortzen digunez bestalde, «antolakuntza modu berri bat aurkitu arte mugak bere horretan mantendu beharko dira»./16

E. GIL BERA: «Fisikaz honatago» izeneko gogoeta lan berria argitaratu berri du Eduardo Gil Bera nafarrak. «Nik ez diat idazten etorkizun bat gogoan dudalarik, duk behar bat, bertze erremediorik ez bait dut, nik filosofo baino gehiago neure burua ikusten diat pentsalari edo, filosofo, hondarrean, hiz hori bilakatzen duk ofizio bat ez?» aitatu digu Baztango Narbartera joan gatzaiizkiola, fede beharraz, beraren lanez eta literatur mintzatu garenean./41

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Juan Jose Petrikorena, Iñigo Makazaga, Pablo Sastre, Garbiñe Ubeda, Alberto Irazu, Eñaut Apaolaza.
Bilbon: Xabier Letona, Myriam Garcia, Ermiñe Madariaga, Xabier Zabaleta, Jon Olaizola, Jose Mari Egaña, Joseba Azpeitia, Itsaso Fernandez, Arantza Gutierrez, Amaia Nabaskues, Sabino Madariaga.

Iruñean: Iñaki Camino, Patxi Larrion.

Iparraldean: Ixabel Etxeberria.

Kolaboratzaileak:

Gorka Arrese, Xabier Lekuona, Iñaki Uribe, Joxemi Zumalabe, Pello Zubiria, Josu Landa, Imanol Murua, Luis Fernandez, Mikel Arrieta, Joxan Oiz, Andres Gostin, Joxemi Saizar, Iñaki Martiarena, Enbido, Bota punttua, Fermin Muguruza, Jimu Iturralde, Amaia Lasa, Mikel Antza, Kike Amonarriz, Xabier Oleaga, Jean Louis Davant, Nerea Azurmendi, Carlos Santamaria, Emilio Lopez Adan, Elhuyar, Eva Olaizola, Juan Mari Arzak, Juan Jose Lapitz, Karlos Argiñano, J.L. Alvarez Txillardegi, Tala.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea:

Xabier Ubeda, Garbiñe Ubeda.

Fotomekanika: Eneko

Abrego, Agus Barandiaran.

Azala: Aitor Bayo eta Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Xabier Landa, Lema 7 (Tfnoa. 426996)

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.P.: 80-1963.

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabeloiak. 20160 Lasarte-Oria.

Tf. (943) 371545, (94) 4244663.

Fax: (943) 365493.

Inprimategia: ANTZA.

1991. urterako harpidetza sariak (BEZ barne):

Hego Euskal Herria: 7.000 pezeta.
 Ipar Euskal Herria: 465 libera.
 Estatu Espainola: 7.000 pezeta.
 Beste atzerriak: 9.300 pezeta.
 Airez: 14.000 pezeta.

J.M. BENGEOA: Ez dela eskuzabaltasunik behar, solidaritatea behar dela dion gizon hau, 1955etik aurrerantzean, eta hemeretzi urtez, Osasunerako Mundu-Erakundearen Elikadura saileko buru aritu da. 1936an, hogetabost urte zituela, Bilbotik Frantziara ihes egin eta Venezuelara jo zuen. Han mediku bezala hasi zen herri nekazari batean: «Esperientzia hura izan zen nire bizitza profesionalean gehien bete nauena» dio, ikusi eta bizitakoak kontatu ditzan eskatu diogunean. **/32**

J. ELORRIETA: Jose Elorrieta ELAko Idazkari Nagusiarentzat egun handiak dira hauek dudarik gabe, hilabeteetan buru belarri hauteskunde sindikaletan aritu ondoren irabazle suertatu bait dira Hego Euskal Herrian. Datu mordoia zuen esku artean Elorrietak, eta klabeak ere, gaur egungo sindikalgintzaren nondik norakoak eta etorkizuneko mugimenduak ulertzeko lagungarri gerta daitezkeeneak. **/8**

KIROL ZURIA: Elurteen sasoia iritsia da dagoeneko. Eski pistetara joatea maite duenak gustoko negua izango du beraz aurtengoa. Aukerarik ere bada soberan Pirinioetan bertan. Irati, Somport, Gourette, Artouste, Formigal, Panticosa, Candanchu, Astun... leku aski ezagunak dira, non modu askotako jolasak egin daitezkeen, orain modan jarri diren surf-eskia eta antzekoak barne. Elurretan gainera, ez da batzutan pentsatzen den beste istripurik gertatzen. Egin aproba! **/22**

Gabonetarako oparirik ez

Imanol Murua gaizki geratu da, bazekiena ez zekiela agertu nahi izan duelako.

ATZERAKADA gertatu da azken astean, espero bazitekeen ere, aurretako bidean. Alde bakoitzak besteari oraingoz bere gustoko erregaloea besterik ez dio eman, gabonetako zuhaitzetik zintzilikaturik daudenetatik handiena nahi dutela agertzeko. Ordu oso gutxitan zartateko ederra eman du ETak. Honek eta Espainiako Gobernuak erakutsitako jarrerak, aurrera egin ez dela agertzen dute. Berriz ere, elkar hizketaren itzala, konponbidea nolabait soma daitekeenaren itxura agertu denean, bere horretan geratu da, oraingoz.

Aurrez-aurre dauden bi indarren

arteko lehia baretu ez bada, indarra frogatu nahia azaltzen da. Erakunde armatuaren aldetik, orain arteko hurbilketek bide polizialaren antza gehiago zutela ikusirik, borondatea bai baina baldintzak jartzen ere bada-kienaren agerpentzat hartu beharko. Gobernuaren aldetik, gakoa borondatean datza. Sondeoak hurbilketa bide dira, baina oraingoz eta beti ere, errepresioaren asmotik erabiltzeko. Espainiako alderdi sozialistaren barruan argitu behar puntu hau, benetako borondaterik daukaten ala ez hain zuzen. Beraz eta momentuz, azken puntu hau argitzen ez den ar-

tean, indarra nagusituko zaigu inguruan. Jakin behar behingoz aurkakoa ahultzeko estrategia den edo jarrera aldatu aurreko prestaketak.

Eta egoera honela izanik, gerriko asko hasi da estutzen. Dialektika beraren espresio ezberdinak; preso ohien bilera, enkarteladak eta aurre-prestaketa ugari. Honetan, Herrererako martxa gauzak gordin daudenaren islada bilaka daiteke, Parisera doazenek ere tinko diraute-la erakutsiko duten bitartean. Gizartean izango ditugun gertakari guzti hauek, egoera zertan den eta jokae-rak nola garatzen diren ager dezake-te. Sozial maila berean, ziztada sortzaile garrantzitsuena zen Aju-ria-Eneako hitzarmena une larrian dago. Gaur egun EAJ-PNV eta PSE-PSOE alderdiak dira hitzarmen honen zutabe sendo bakarrak, bes-teen ahuleziak ez bait du tira egiteko indarrik.

KONPONDU beharra dute bi alderdi hauek, eta badakite, baina bakoitzak posizio onena lortu duenaren ziurtasunez. Sozialistentzat eta lehen aipatutako indar jarrera garatzen doan neurrian, berebiziko arazo bihurtzen da jeltzaleekin akordio batera iristea. Bide honetatik etorriko bait da berriz ere Estatu arazo larriaren lotzea. Ajuria-Eneakoa indartuko ote den, formula aldatuko den... auskalo. Hau konpondu eta gero zer-bait egingo dutela dudarik ez. Eta horrek presio egiteko aukera ematen dio EAJ-PNVri ere. Ez du horregatik PSE-PSOEik soilik egingo tira, alderdi jeltzaleak Estatutoaren ahalik eta fruitu gehien lortu dituela erakuste-ko duen beharra handia dela dudarik ez dagoen arren.

— Alderdi sozialistaren baitan elkar hizketarako benetako borondaterik dagoen ala ez argitu arte, indarraren froga nagusituko da Gabonetan ere ●

Gabonetako jostailuak

PEPE izena darama gabonetarako modan jarri den jostailuetako batek. Aurpegi desberdinak izan ditzakeen panpinak luzeak ditu beso eta zangoak, luze, arin eta itxuraz desartikulatuak. Tarteka, derrepentean astintzen ditu, eta astinduetan inguruetako hautsak harrotzen. Azkenaurreko astinaldian, Kode penalaren aldaketa proposatu dute, droga-trafikatzailerak eta eskuak odolzetaturik dituzten «terroristek» legeak kondenapean daudenei eskaintzen dizkien «abantailak» usaintzerik ere izan ez dezaten.

IKUSTEN denez, bortxatzaileak, haurriltzaileak, kartzeletako galeriarik ilunetan gordetzen dituzten hiltzaile konpulsiboak eta edozein moztetako pistoleroak maitagarriagoak iruditzen zaizkio Peperi, eta ez du hainbeste kezkatzen, esaterako bortxatzaile berretzaileak baldintzapeko askatasun uneak bere afizioa garatzeko erabil ditzan. Gainerantzekoek halako erabakiak gehiengoak aho batez hartu behar dituela diotenez, bertan behera gelditu da oraingoz Peperen jolas berria. Hala ere, gehiengoaren erabakiz izan arren, norbaiti aparteko neurriak aplikatzen zaizkionean, nolabaiteko apartekotasuna onartzen zaio, eta hari honetatik, berehala iritsi gaitezke aparteko neurri hauen alde egon daitezkeen alderdien arrazoiaren aurkako argudioetara. Panpinak, askotan, gustokoa du galeriaren aurrean dantzatzea, baina galeria osatzen dutenak, gehienetan, argumentua bere osotasunean ulertzen dute.

EUSKADIKO Ezkerrak, berriz, tamaina eta kolore desberdinetako kuboak osatutako jostailua du entretenigarri, askotxo gehiegi dibtitzen ez badu ere. Kubo batek besteak baino handiagoa izan behar du bata bestearen gainean txukun gera daitezen, baina Euskadiko Ezkerren kasuan, tamaina beretsukoak dira biak, eta zaila da horrela jostailu bikoitza (hala hortik gorakoa...) tente mantentzea. Otsailera bitartean oreka moeta desberdinekin frogak egin ditzakete, baina ez dute bakarrik jolas egingo, beste talde batzuk ere arreta handiz begiratzeko dituzte eta kuboen nondik norakoak. Non gelditu kubotxo bat ala besteren bat, han jarriko dituzte begiak beren jolaslekuetan asperiturik edo eta irabazteko itxaropenik gabe daudenen batzuk. Honetaz gain, bat-bitan hala gehiagotan bana daiteke...

APOSTULARIAK ere badira jolas inuzente hauetan, eta saria ez da makala izango irabazten duenarentzat. EAJ-k, hamaikagarren bueltan, Legebiltzarreko lehendakaria irabazi du. Zer egingo dute jokokide sozialistek mahai gaineratutako enbidoarekin? Azkenean, jokorik tradizionalenak izaten dira erabakiorrak, musa batez ere, gezurretan ere jokatu daitekeelako. Hogeitahamarrak eskuratzen dituenak izango du lehendakaria. Eta, hogeitamarrekin gelditzen bada, hor daukate libre Jose Mari Gorordo.

Batarentzat eta bestearentzat Estatu arazo den lehia honetan, Gorordoren gertatu da. Bilbotarraz gain Bilbaino dela agertu du. Jakina bazekeela bost hilabete barru bere alkateztan jarraituko ez zuela, baina bilbotarrem %62ak berekin jarraituko lukeela egia bada, zuhur jokatu behar du bere alderdiak. Populismoa SESBean soilik ez, hemen ere gertatzen da.

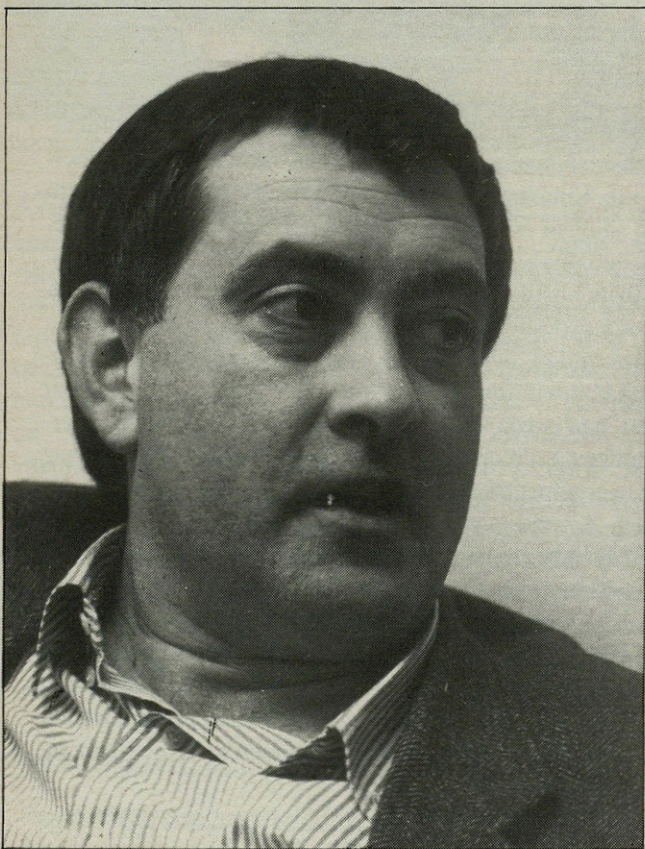
SINESGARRITASUNA jarri dute kolokan Autobidearen inguruko azken kapituluek. Errepide hau egin behar omen dutenen hainbat kamioi erre, bonba-kartak bidali direnean Gipuzkoako Diputatu Nagusia gogor agertu da, Istituzioek hartutako erabakiak bere horretan jarraitu behar duela esanaz. Hala pentsatzen ez dutenak, arrazoi eduki hala ez eduki, «demokraziaren aurkako indarrak» direla eta. Imajina txarra eman du Imanol Muruak, Diputaziko buru denak, demokraziaren aurka omen daudenen urratsak zapaltzen besterik ez diharduela agertu bait du.

Imanolek korrika atera nahi du zulo honetatik, aurrera beti. Baina agian beranduegi da. Duela denbora askotik hona ezagutzen zuen proposamen bati inolako jaramonik ez dio egin, eta hau «demokraziaren aurkako indarretatik» kanpo daudenei egin duten ezker, nola ulertu behar bere hitzak? Pentsatzekoa da proposamen hori kaleratu zuen egunkariak filtrazioa nola lortu zuen. Demokraziaren izenean egia-gezurra eta bakezale-indarzaile bikoteen gaineratik dagoen horrexek berak jaramonik egin ez, eta horretara beharturik egon dira agian. Piskanaka-piskanaka bikoteen separazioa benetazko ez dela ari da agertzen eta esanda dagoen bezala urtarilaren seian lanak hastekoak direla sineskaitza izanik ere, mobilizazioak ugarituko dira dudarik gabe.

Jose Elorrieta ELAko Idazkari Nagusiaren eritzia hauteskunde sindikaletan

«Panorama sindikal berri bat irekitzen da teorikoki»

Hego Euskal Herrian hauteskunde sindikalak amaitu berri direnean, Euskal Autonomi Elkarteak nagusitasuna erakutsi duen sindikatuko Idazkari Nagusiak Bilboko bere bulegoan hartu gaitu. Bederatzi galderei paper artean erantzun digu, badaezpada ere dokumentazioa hurbil izateko.

Elorrietaren ustez, bi euskal sindikatuak egin dute gora, ELA eta LABek.

ARGIA. Lehenik eta ahalik eta laburren, hauteskunde balorazio bat egiguzu.

JOSE ELORRIETA. Balorazio egiterakoan, herrialdez-herrialde egin behar. Datu denak homologatu gabe daude eta gainera azken bi egunetakoak falta dira oraindik, baina orokorki nahiko ziurrak dira.

Balorazioa egitean lau sindikatu hartzen ditugu kontutan, ELA, UGT, CCOO eta LAB, besteek ehuneko hamarrea besterik ordezkatzeko ez bait dute. Gipuzkoa mailan, ELA gora egin du eta oso garrantzitsua izan da guretzat, hain kopuru handia gainditzea oso zaila zirudien eta. LABek ere gora egin du eta beste biek maila baxua bazuten ere, oraindik eta gehiago jeitsi dira. LABek bigarren postua kendu dio CCOOri. Bizkaian ELA gora egin du eta LABek ere

bai, baina portzentaia mailan hitz egiten ari naizenez, bi puntu besterik ez da igo eta ez da beraz igoera inportantea. Herrialde honetan bestalde, gure historian lehen aldiz UGT gainditu dugu Ezkerraldean eta Gernikako komarkalean bakarrik lortu du LABek bigarren indarra izatea, ELAren atzetik. Arabaren kasua berezia da, lehenik beste sindikatu eta koalizioek garrantzia dutelako. Herrialde honetan ere ELA lehena izan arren, Gipuzkoan lortutako kopuruaren erdia besterik ez da. UST sindikatu erregionalistak ordezkari garrantzitsua lortu du eta sindikatu errepresentatiboek kopuru nahiko txikia lortu dute beste herrialdeekin gonbaratuz.

Euskal Autonomi Elkartean mailan, ELA hiruretan irabazi du eta bi sindikatu abertzaleek egin dute gorantz; ELA hiru puntu pasa eta LABek ia hiru. Beste biak aldiz mantendu egin dira, UGT ehuneko 0,62a eta CCOO ehuneko 0,18 besterik igo ez direnean. Nafarroaren kasua da berezia. UGTk nagusitasun osoa

Enpresa txiki eta ertainek Europa berrian lekua izan dezaketela pentsatzen du ELAko Idazkari Nagusiak.

zuen eta orain gainera beste ehuneko hamabian igo da. ELA mantendu egin da eta LABek piskabat gora egin du. Beraz Euskadi mailan igo diren bakarrak bi sindikatu abertzaleak direla esan behar, UGT Nafarroan besterik ez bait da igo.

A. Beraz, batetik Nafarroak egoera berezia agertzen du eta bestalde euskal sindikatuek egin dute gorantz. Panorama sindikal berri bat irekitzen ote?

J.E. Teorikoki bai, ikusi behar zein estrategia duen LABek. Une honetan gure ustez LABen diskurtsoa beste sindikatuen aurka joatea da, heuren ezberdintasuna agertu nahi du eta borroka planteatzen du, ez enpresarien aurka, beste sindikatuen aurka baizik. Testuinguru honetan ez dugu sindikatuen artean konponketa bat lortzeko aukerarik ikusten, LAB barne

delarik. Honek esan nahi du urratsak ematen badira, edo eman badira maila askotan, ELA, UGT eta CCOOren artean direla eta LAB sartzen ez bada berak nahi ez duelako da. Teorikoki mapa sindikala nahiko berezia da EAEn, sindikalismo abertzalea (LAB-ELA) oso inportantea delako, baina zoritxarrez ez da posible. Praktikan ez da posible, baina gero teorikoki...

Nafarroari dagokionez, ez da lan erreza. Zein marko instituzional, indar nagusia, eduki behar da kontu-

tan baina baita ere herrialde honetako langileek zer pentsatzen duten. Ezin da bururatu adibidez Erriberako langileek abertzale pentsatzea. Pazientzia eta lan on eta asko behar da, epe luzera begira.

A. ELAko marko autonomo propioa defendatzen du eta nola ulertu puntu garrantzitsu hau defendatzen ez duten beste bi sindikatuekin bat egitea, marko horren alde dagoen LAB sindikatua baztertuz?

J.E. Honetan hitza LABek du. Marko autonomo hitzak gauza asko esan nahi ditu, adibidez Eusko Gobernuak lege-ahalmena izan dezala, egun ez duena. Baina ez dakigu noiz osatuko den marko autonomo bat, beti gehiago planteatzen daiteke. Zerbait lortu baina beste zerbait lortu gabe dago, oso dinamikoa beraz. Baina marko autono-

moa ez da hori bakarrik, baita ere esate baterako Negoziazio Kolektibo mailan Euskadi mailan negoziatzea guztia, eta hori ere ez dugu lortu. Arazo hau ez dago hainbeste Madrilgo Gobernuaren menpe, hemen dagoen planteamnedu sindikala eta indarraren arabera

dago. Gu kasu askotan bakarrik egon gara eta ELA ezin ditu bere kasa marko autonomo horren urrats batzuk eman. UGTk ere bere aldetik malgutasun bat erakutsi du azken bi urte hauetan eta ikuspegi posibilista batetik ikusiz marko autonomoa, esan daiteke UGT eta CCOO ez daudela lehen bezain aurka puntu honetan. Ideologikoki, teorikoki bai egongo direla, baina praktikan beste irtenbiderik ez dutela dakusate. Ados ez egon arren, gauza batzuk beraientzat ere komenigarri eta ekidiezinez-

— ELAkez in du marko autonomoa lortzeko zenbait urrats bere aldetik eman ●

«Sindikalismo
autonomoak izango du
lekurik Europan»
Elorrietak dioenez.

koak direla onartu dute.

Hala ere noski badaudela kontradizioak, ELA sindikatu abertzale eta beste biak estatalak diren bezala, kontradizio printzipio bat dago hor. Baina praktikan ELAk duen indarraren arabera, egoera ekonomiko eta sindikalaren arabera, ezin dute planteamendu frontal bat egin. Gehien interesatzen zaiena begiratzten dute eta gure ustez hori positiboa da. UGTren azken lau urteon balantzea hauxe izango da: ELAk marko autonomia planteatzten du eta guk ez, eta ELA gora eta gu behera. Beraz estrategia aldatu egin beharko du. Marko estatala aldatuko ez duten arren, ireki egin behar izango dira. Zorionez nik pentsatzen dut ez dutela UGT eta CCOO markatuko estrategia hemendik aurrera.

Eta joko honetan LAB aparte egon da, ez du batera lagundu.

A. Bi hauteskunde izan dira denbora gutxian. Politikoki eta sindikal mailan eman diren klarifikazioek, parekotasunik ba ote?

J.E. Guk ez dugu inolako korrelaziorik ikusten. Zerbait tokitan izan daiteke, baina bestetan ez inondik-inora. Mapa politiko eta sindikala ari dira klarifikatzen, baina ezin dira bata bestearen gainen ipini. LA-Bek Gipuzkoan duen indarrak mapa politikoarekin zerikusirik duela pentsa daiteke adibidez, baina nola ulertzen da orduan ELAk Nafarroan ehuneko hamaibosta lortzea?

A. Jeltzaleen eta sozialisten arteko tira-birek, dirudieenez oinarri ekonomikoa

dute. ELAk onartzen al du puntuon defentsa?

J.E. Bai noski, Estatutoa osatzeko beharrezkoak dira. Baina bien arteko negoziatioak etenda egotearen zergatia, arrazoi partidistetan oinarritzen dela uste dut. Guk argi ikusten dugu Gernikako Estatutoa osatu gabe dagoela eta guri dagokigun arloan, beste batzuk dauden ala ez esan gabe, bi trasferentzi oso inportante daude; INEMA eta Seguritate Soziala.

A. Beraz puntu hoiek lortuko ez lituzkeen Gobernuaren aurrez-aurre jarriko da ELA?

J.E. Ez, lortzen ez bada, lortu ez dela esan beharko dugu, salatu egingo dugu. Hori gertatzea gobernu ho-

**— Zerbitzuen sektorea garatzea
Euskal Herrian beharrezko baldintza
da, baina ez nahikoa ●**

rrer ardua litzateke, ez gu-
rea. Guk hemendik aurrera
Seguritate Soziala derrigo-
rrezkoa dela esango dugu.
Hori lortzen ez bada, azpi-
marratu egin beharko dugu
eta kontra egin.

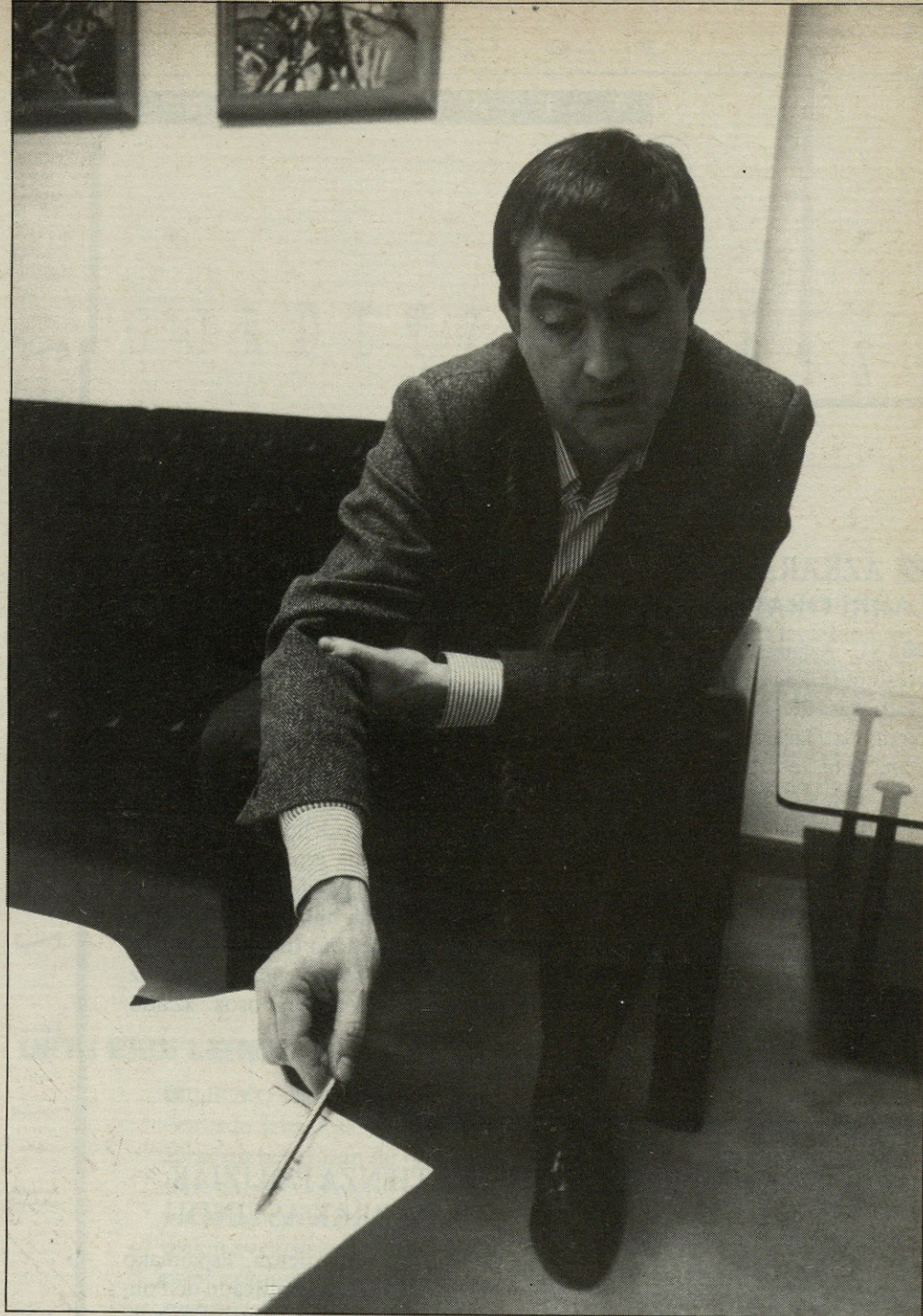
A. *Europari dagokionez, zein egoeratan sartuko da Euskal Herria Europako Ekonomi Elkartean?*

J.E. Gure erronka indus-
tria egitura indartsu bat lor-
tzea izango da ekonomiko-
ki, eta kulturalki gure nor-
tasun propioa mantendu
ahal izatea. Politika arloan
berriz, argi dago eraikuntza
berri hori Estatuaren bidez
egingo dela.

Egia da enpresa handiak
(multinazionalak kasu) eta
Estatu baten babesa duten
indar ekonomikoak izango
direla egoera onenean ko-
katuko direnak, baina en-
presa ertain eta txikiek ere
lekua izan dezakete. Oso
zaila daukagu, dudarik ga-
be. Baina herri bakoitzaren
indarra, asmoa, instituzioak,
nortasuna... izango dira
erabakiorrak. Oraingoz
EEE oso merkantilista da
eta ez du bere barruan zati
soziala jasotzen. Erritmo
ekonomikoa azkarra da,
baina soziala oso ahula, ia
geldoa.

A. *Eraikuntza honetan, ka-
pital atzerritarra sartuko
da, multinazionalak ugari-
tuko dira, erabakiguneak
hedatuko... Zein leku du
sindikatu autonomo batek?*

J.E. Enpresa maila asko
egongo da eta zein dialekti-
ka garatuko den, ez dakigu.
Etorkizun sindikala faktore
askoren menpe dago, baina
garrantzitsuenak, hemengo
langileek zer nahi duten ja-
kita da. Sindikatu espainol
bat nahi duten, edo berta-
koa. Gure ustez sindikato
autonomo bat nahi dute,
hemengoa. Eta gehiengoak

Jose Elorrieta, bere datuetan murgilduta.

ren ordezkari bada zeresan-
nik izango du sindikatu ho-
rrek.

A. *EAEko egitura indus-
triala aldatu da, norantz bi-
deratuko da, langabezi es-
trukturala gairatuko ote
du?*

J.E. Europar langabezi es-
trukturala omen dago eta
guk sindikatu bezala ezin
dugu egoera hori onartu.
EAEko langabezi estruktu-

rala egia da, Espainian
Europako langabezi kopu-
ru ertainaren bikoitza da-
go. Gure egitura industrial
garatu daiteke, eta ez en-
presa handien mailan baka-
rrik, ertain eta txikietan
ere. Garapen industrial
ez da amaitu, nahiz eta egia
den hemendik aurrera hi-
rugarren sektoreak, zerbi-
tzuak, garrantzia handia-
goa izango duen. Honen ga-

rapena ez da txarra, baina
sektore industrialaren ga-
rapenarekin konpatiblea
den ikusi behar. Zerbitzuak
garatzen ez badira, ezin in-
dustria garatu. Zerbitzuen
sektorea garatzea beharrez-
ko baldintza da, baina ez
nahikoa.

B. Artola

E Z P A L A K

■ AZKARATE
LARRI ORAINDIK

MANU Azkarate Tolosako euskal preso politikoa ez da oraindik erabat osatu. Pasa den astean Sevillako espetxetik La Macarena hospitalera eramana izan zen, hestegorriko hemorragia gogor batek jo zuela eta. Hasiera batean sendagileek ezin zuten odol hustea geldierazi eta bere bizitza kokolan egon zen.

Preso tolosar hau aspaldidanik zegoen hesteetako gaitzak minduta eta gartzelan behar adinako laguntza medikorik ez omen dela eta, osasun egoera larrian aurkitzen da. Manu Azkarateren osasun arazoa, Mikel Zala-kain espetxean hil eta egun gutxitara gertatu da.

■ BILBOKO
PORTUAREN
HEDAKETA BERRIA

ZAZPI urteren buruan amaituko da Bilboko portuaren hedaketa lan berria. Proiektu honek 48 mila milioi pezeta pasako aurrekontua dauka eta Estatu espainoleko Herrilan Ministerioak eta Bilboko Portu Autonomoak finantziatuko dute erdibana.

Estatuak urtero lau mila milioi pezeta jarriko ditu eta gainontzekoa Portuak berak jarri beharko ditu. Lan honi ekiteko, Zierbenako portuaren eta Santurtziko uhinurragiaren artean dagoen itsaso zatiari lurra kenduko zaio.

■ JOKU OLINPIKOAK
ETA TERRORISMOA

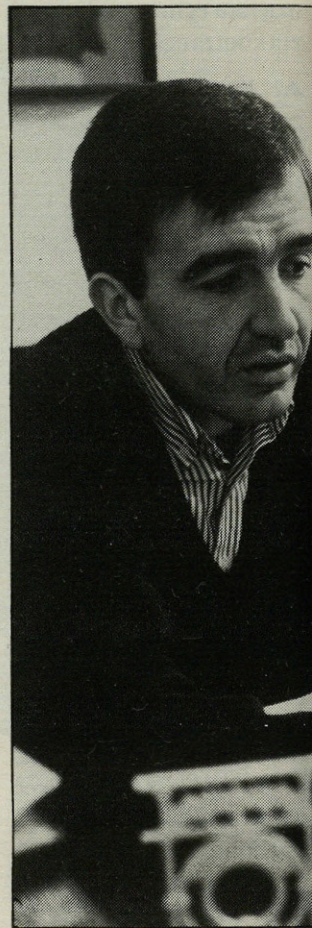
ESTATU espainoleko Ministeritza arteko Batzordeak bilera berezi bat burutuko du, «borroka antiterrorista eta Joko Olinpikoak» aztertzeko. Espainiako Barne Ministrariak presidituko duen bilera hau egingo denaren berria, ETak Sabadellen bonba-kotxe batez sei polizia espainol hil eta lau egun beranduago zabaldu zen.

Javier Solana ministrariak bere aldetik, Barcelonako Joko Olinpikoen normaltasuna ezerk alda eraziko ez duenaren segurtasun osoa azaldu zuen.

■ ATIENZA POLIZIAK
MILITARRAK ASTINDU

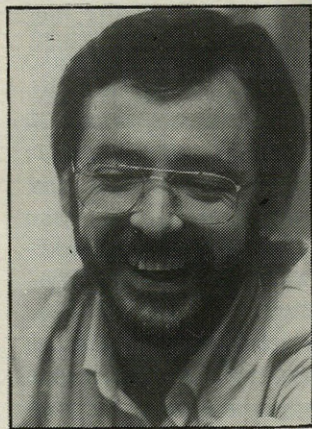
JOSE Antonio Atienza, Espainiako SUPeko (Sindicato Unificado de Policía delakoa) buruzagi ohiak, Guardia Civileko, Policía Nacionaleko eta Espainiako militar buruzagitzako zenbait kide narkotrafikoaren sare handi batetan zipristindi zituen.

Sare honek 1988ko maiatzaren zazpian Irunen harrapatu zen Kokaina-kada izugarriarekin zerikusia dauka, Atienzak dioenez. Donostiako bigarren Istrukzio Epaitegian Santiago Pedraz epaileak daraman kasu honen inguruan, informazio ugari azaldu zuen Atienza poliziak. Guzti hauek Espainiako buruzagi militarrek narkotrafikoarekin erlazionaturik daudela ziurtatzen dute.

«HBren proposamenak EAJ-PNV baino, PSE-PSOE kezkatzen du».

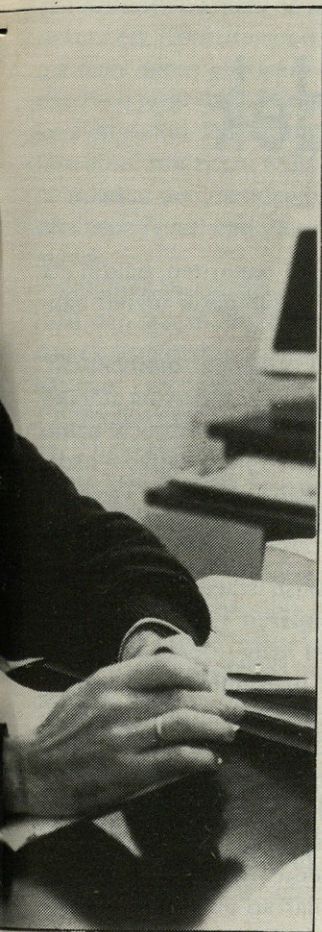
Iñigo Iruin.
Egunkaria, 1990-12-11

«Odolezko delituak dituzten erabat bergizarteraturiko jendea badago».

Joseba Azkarraga.
Deia, 1990-12-13

G O R D E T Z E K O A K

ZAZPI MILIOI PEZETA EZKERRALDEAN

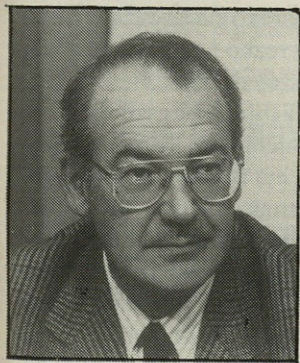
EUSKADIKO Ezkerra eta PSE-PSOeren artean omen dagoen hurbiltasunaren artean, zenbait arazo gertatu dira. EEko militanteen hitza jaso duten gure iturriek esan digutenez honek adierazten duena EEn baitan barneraketa hau denen gustokoa ez dela agertzen du batetik, eta bestetik prozesu hau gauzatzeko bi ikuspegi ezberdin daudela.

PSE-PSOEk, Ezkerraldeako EEko zinegotzi batzuei zazpi milioi pezeta eskaini die berehala alderdi sozialistara pasatzearen truke. Baina ez omen da hori bidea zenbaitentzat, prozesuaren emaitza beste bat dela eta. Ikuspegi honen arabera, EEko koadroak dira PSE-PSOEra pasa behar direnak eta ez zenbait buruzagi soilik. Hau honela, esan digutenez, Mario Onaindiak berriz EEko politika aktibo publikora etorri behar izan du.

URTE ERDI LEHENAGO GERATU DA BILBO GORORDO GABE

BILBOKO alkate den Jose Maria Gorordo jeltzaleak une kritikoa aurkeztu behar izan du bere dimisioa. EAJ-PNVk alderdi sozialistari presio egin nahi zion, beste alderdiekin koalizio gobernu osatzeko prest zegoneko itxura kaleratzen zuen bitartean. Bestalde gainera alderdiko disziplina hainbatetan hautsi eta Ajuria-Eneako hitzarmena hamaika aldiz zalantzan jarri duen Bilboko alkatea, alderdiaren begietan zilegitasun osoz kendu nahi zen postutik.

Gorordok, PSE-PSOE eta EAJ-PNVren artean ezkutuko borroka-akordioa gauzatzen ari zen bitartean hartu du erabakia. Dena den alderdi jeltzalearen inguruko iturriek aipatu digutenez, Bilboko alkateak ba omen zekien ez zela berriz alkatetzarako hautagai moduan aurkeztua izango.

«Sozialistei, 1980an zin egindako guztiak betetzea ere ez diegu eskatzen».

Jose Antonio Ardanza.
Euskadi Irratia,
1990-12-14

«Ezin da euskal ezkerra PSOEtik kanpo eratu».

Jon Larrinaga.
Deia, 1990-12-14

Leihatila bat ireki du Benjedidek

HILAK 15 egun zituela, agindu zizuten negoziaketak hasteko fetxa jartzen ez ziren ados jarri oraindik Hussein eta Bush, eta itxaronaldi honetan biek-ala-biek ahoa hitz garratz-ozenez betetzen segitu dute.

Zer negoziatuko dute, eurak —edo Baker eta Aziz— inoiz bilduko badira? Ezer ez bait da, behin eta berriro berresten dutenez, negoziagarria... Baina, hemendik begira dagoena bapatean harritzen duen galdera, finean, zergatik ez? Zergatik ez da hau edo hura negoziatuko? Zein

ziren Hussein azeriaren asmoak, Kuwaiten sartu zelarik, eta zein ditu bere kalkuloak oraintxe?

Abenduaren 4ean —orain jakin da— PAEko Arafat, Jordaniako eta Irakeko Husseinak eta Al-Peid, Yemengo «bigarrena» bildu ziren, Bagdadaren agi denetik. Bilera horretatik atera omen zen bestela aski ulertzen gaitza dirudien eta Saddam Husseinek hilaren hasieran hartu zuen atzerriko bahitu guztien askatzeko erabakia. Baina ez hori bakarrik. Irak, bertan, Kuwaitetik irteteko prest ze-

goela adierazi omen zen, baldin eta itsasorako aterabiderik utziko baltzaio.

Eta Irakek, azkeneko momentuan, irten egingo balu? Indartuta aterako litzatekeela uste da. Behin ere baino —bere arerioen ikuspegitik— arriskutsuagoa izango litzateke. Ez da segurua, EEBBk hori onartuko luketarik.

George Bush Israelgo Shamirrek bildu zen hilaren 12an. Tel Avivek bere jarrera malgu dezan nahi balu presidente iparramerikarrak, jai lukeela adierazi dio Shamirrek. Hussein Kuwaiti buruz baino arere egoskorragoa ageri da bera palestindarrei buruz: ez du kontzesiorik egingo.

Biharamunean, Europako Elkarteko presidente dagoen Giulio Andreotti italiarrari gutun bat helarazi zion Bushek: Europako «hamabi»ek, 14-15ean egiteko zuten batzarrea zela eta, indarrezko jarrerari eutsi ziezaioten, eskatzen zien.

Beste inizatiba interesante bat Aljeriako Benjedidena izan da. Amman, Riyad eta Bagdadera ixilpe-xamarreko bisitak egin ditu, edo egitekoa zen. Irak, Kuwait eta Saudi Arabiako buruzagiak Aljerren biltzea zeukan gogoan eta, hirurak mahai batean jarririk, ea nork bere jarrerak suabetzea ote zen posible. Alimaleko trabak, bistan da, baina, okerretan okerrera gerra litzatekeela baloratuz gero, beste ezer baino gerra ebitatu nahiko balute bederen, apika horretarakotu egingo dira. [Jordan Times egunkariaren arabera, Benjediden inizatibak, ez-lerroturiko Estatu askorena ezezik, Espainiako Gonzalez, Mexicoko Salinas eta Brandt, Gandhi eta Nakasone ohien euskarria du].

Chadli Benjediden inizatiba ondo hartu dute hainbat buruzagi arabiarrek.

COLOMBIAN, lehengo asteko hauteskundeetan garaile suertatu zen Antonio Navarro M-19koak «aldaketa eta Konstituzioaren erreforma nahi duten guztiakin» koalizioa osatzeko prest dagoela esan du. Bozketan horietan lau kolonbiarretarik hiru abstenitu ziren. FARCeke gerri-la indartsu den mendialdean berriz, ofentsiba handi bati ekiten zion Armadak.

EEEkoen batzarrea aipatu dugu. Joan den astean Stokholmeko Riksdag-ek (suediar parlamentuak) Elkartean sartzea erabaki zuen; 1995erako errealtate bihur litekeena. Litezkeen atxikimendu berriak direla eta, Jacques Delors, Europar Batzordearen presidenteak Elkartea zabaltzeko 2000garren urtearen printzipiozko muga ezarri du, mone-ta batasuna eta batasun politikoari buruzko oraingo eskemak egitura za-balago bati moldatzeko horrenbeste denbora beharko delakoan.

Europako Ekonomi Elkartek, egun bi horretan, diruketa handiak bidera ditzake Sovietar Batasunera, bai jaki eta medizinetan, bai laguntza tekniko modura. Lerrook idazteko unean ordea, dirua *subentzio* edo

Kosovoko populazioak ez zuen parte hartu hauteskunde serbiarretan.

rela ez da ahaztu behar.

Bestetik, Moskuk urtarilaren 1etik Baltikoko errepubliketara ez energia, ez janari, ez beste produkturik helaraziko duela jakinarazi du. Neurri honetaz, orain dela urtebetsu Gorbatxovek hartu zuen beste baten tankera-tankerakoa, Land-

nahi du, eta beraz Georgiatik berezi, bertako agintari independentistek (osetiar eta abjaziarrak Moskuri joku-a egiten diotela, salatu izan dute) onartzen ez dutena. 11n, Parlamentu georgiarrak autonomia kendu zion Osetiari (Azerbaijan bera ere Nagorno Karabakhekin inoiz egitera menturatu ez dena), eta hilaren 9ko hauteskundeak, zeinen ondorioz Osetiak bere Soviet propioa sortu zuen, baliogabetu zituen.

Albaniak, Kosovon, antzeko problema dauka. Eta Belgradok autonomia kendu zielako bertakoen haserrea orain botontzietan isladatu da, Serbiako hauteskundeetan kosovotarren parte hartzea %14koa izan bait da. Errepublikan, orohar, Miso-levic «komunista»-populista nagusi-tu da, botoen %63az.

Albania independentean, erreforma prozesuaren barruan, hauteskun-deak otsailerako iragarri dira. Bertan boterean dagoen P.Komunistaz aparte Partidu Demokratikoa izene-ko bat fundatu berri da, Azim Hajda ikaslea buru; «Herrien Europa»z eta «Albania batua»z mintzo dira alderdi honetako kideak.

Pablo Sastre

— Eta Irakek, azkeneko momentuan, irten egingo balu? Indartuta aterako litzatekeela uste da. Ez da seguru EEBBek hori onartuko luketenik ●

kredito gisa emango zuten, ez zen jakina, hamabiek nolabaiteko baldintzak ipiniko zituztela seguru zen baina.

DATORREN urtearen lehenengo egunarekin garrantziko bi aldaketa atzemango dugu SESBeko indar harremanetan. Batetik, Sindikatuen Federakuntza Estatutik independizatuko da. Afiliazio masiboak direla medio, 160 milioi soviatar da sindikatu horien partaide —horietaz kanpo, azken urteotan, eta meategietako greben ondorioz batipat, bestelako sindikatu independenteak badi-

sbergis, Lituaniako presidenteak, gobernu zentralak beren errepublika «desestabilizatu» nahi duela adierazi du.

Osetia izan da, baina, zer hitzegi-nik gehien eman duen herrialde soviatarra. Tsjinvali, Georgia barnean dagoen Hegoaldeko Osetiako hiriburuan, Zviad Gamsajurdia, Georgiako presidentearen aurkako atentatu bat izan zen asteazkenean; bere idazkaria eta bi polizia hil ziren ondorioz. Tbilisik, beraz, larritasun egoera dekretatu zuen, eta Moskuk bere aldetik tropak igorri zituen. Osetiak SESBen parte izaten segitu

Iñaki Olaso:

«Afrikak duen arazorik larriena tribu kontzeptuaren gainditzea da»

Hirugarren Munduko parajeetatik itzuli ugari egin du Iñaki Olosok. Azkenaldi honetan Mozambiken igaro ditu hiru urte eta duela hilabete batzutatik hona Hegoa erakundeko elkarlaguntzarako proiektuen koordinatzailea dugu. Bilbotarra eta ingeniari indutrialia. Bilboko Ingeniaritza Eskolan ziharduen irakasle bezala, gogaiturik gure Lurraren hegoaldeko bideetan murgiltzea erabaki zuen arte.

ARGIA. Ze ondorio izan-
go du —edo dagoeneko ba-
du— nazioarteko disten-
zioak African?

IÑAKI OLASO. Batez
ere, eta hori da orain ikus-
ten ari dena, European ema-
ten diren aldaketak eurek
ere jasan beharko dituztela,
mendebaldekoak zein
ekialdekoak. Kolonismoa
indartu egiten da, Iparrak
Hegoerari bere modelo eta
garapenari moldaturiko al-
dakuntzak esigitzen dizkio.
Japoni, aldiz, inork ez dio

ezer esigitzen, nola esigitu-
ko zaio bere eredu inperia-
larekin amaitu dezan? Eko-
nomikoki ederto asko sus-
traiturik dago eta kitto, Ja-
pon da. Frantziak adibidez,
bertan inbertitu ahal izate-
ko bere baldintzak jartzen
dihardu. Kapital frantsesa
eta Europar Komunitate-
koa mugitu dadin batez ere
baldintza politikoen alda-
keta eskatzen zaie afrikar
estatuei, mendebaldeko
eredu politioen kopia, plu-
ripartidismoa eta abar, hots

europar demokrazia Afri-
kan.

Latinoamerikan, aldiz,
FMik baldintza politikoez
gain, batez ere bere baldin-
tza ekonomikoak eskatzen
zituen. Lehen gerra mun-
dialaren aurretik bezala,
potentzia inperialistek
—orain gelditzen diren na-
gusiak Europa, EEUU eta Ja-
pón— euren gatazkak izan-
go dituzte, baina horien on-
dorioak batez ere hegoak
pairatuko ditu. Ikusi golko-
koa bestela, funtsean iparra
eta hegoaren arteko gataz-
ka izanik hegoakoen arte-
koa bezala uler dadin nahi
dute. Horrenbeste entzu-
ten den nazioarteko orde-
nakuntza berri hori finean
inperioen eraketa berri bat
besterik ez da.

A. Herrialde azpigaratuen
arazo nagusienetarikoa
kanpo zorra da. Afrikaren
kanpo zorra Afrikako esta-
tu guztien Barne Produktu
Gordinaren (BPG) %80 da.

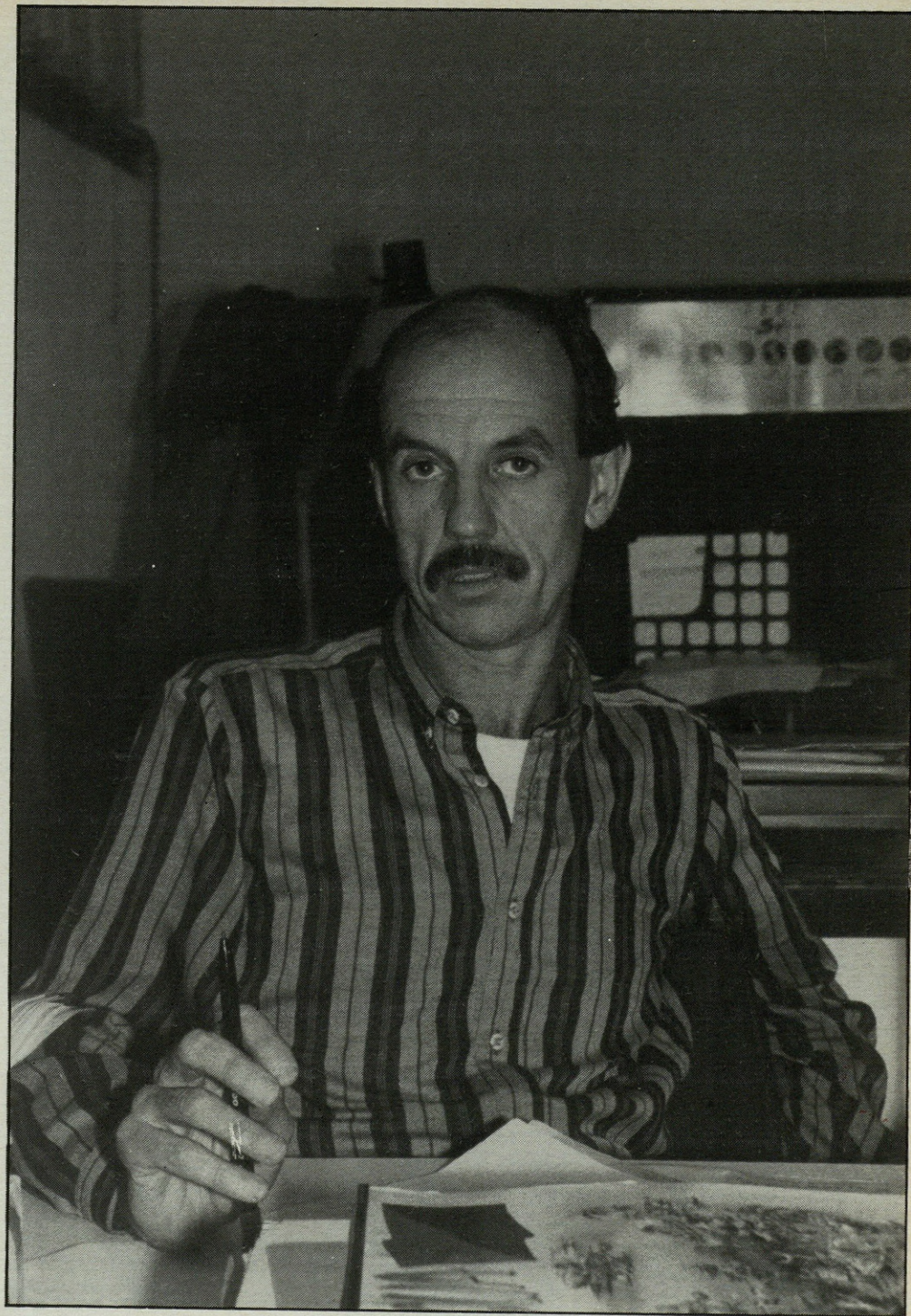
*Nola atera egoera horreta-
tik? Egiten al da zerbait mo-
du koordinatuan?*

I.O. Kanpo zorra latino-
amerikako arazorik larriena
da baina African ez da ho-
rrrenbestekoa, zorra azken
finean aurretik emandako
mailegu batzuen arabera
bait daude. Latinoameri-
kak 70. hamarkadan izuga-
rrizko diru kopuruak jaso
zituen, kapitalak egoera
aproposa ikusi bait zuen
eremu hartan, Afrikan se-
kula ikusi ez duena. Beraz,
Afrikan kapitalak ez du in-
bertitu eta orduan itzultze-
koa ere ez da gehiegizkoa.
Arazo larrienetarikoa da ez
duela kapitalen inbertsio-
rik erakartzen. Badaude
Salbuespenak, Senegal, Zai-
re eta mediterraneoko na-
zioak batik bat. Baina, zei-
nek inbertituko du Burkina
Fason, adibidez, abondo-
naturiko herria da eta; edo
Etiopian, bertatik FMI ere
ez da iragan eta.

A. *Eta lurralde banaketa berriaren aurrean nola geratuko litzateke Afrika?*

I.O. Afrika, nahiko argi gainera, Europaren kontrol eremuan. Bestalde, Europak hor dihartu baita ere Ekialde Hurbila eta Erdikoa lotu nahian, baina hor EEB-Bekin egiten du topo. Afrikan Frantziak eta Sobiet Batasunak izango dute eragin handiena, nahiz eta Sobiet Batasunak gutxiago hauek ez bait dute inbertsiorik egin bertan; bere laguntza militarra izan da batik bat, Angola, Etiopia, Mozambikek gutxixeago, Benin, Ginea... Eta hemen-dik aurrera lehengo gatazka militarrek ez dute zentzurik. Angolan kubatarrek iaz erretiratu ziren, Nami-biak independentzia lortu du eta Hegoafrika ere zen-bait aldaketatan ari dela dirudi.

Ingelesek ere izango dute eragin apur bat eta alemanek gutxiago, hauek izan duten bakarra lehen gerra mundialean galdu zutena bait zen. Aleman eta ingeles arteko gerra Afrikan Kenia eta Tanganikaren (Tanzania) arteko gerra suposatzen zuen, eta milioiak ziren. Senegal, Costa de Marfil, Sudan eta beste zen-bait gerra mundialera joan ziren baita ere. Inperioek beti isladatu izandituzte euren arazoak hegoan. Ingelesek eragin handia galdu dute batik bat Frantziak baino askoz txartuago joka-

tu duelako; ingeles eskumak ikusmira gutxiago izan zuen Frantziak baino. De Gaullek neokolonialismo berri honen antolamendu osoa asmatu zuen eta Mitterrandek etekina ateratzen jakin izan du. Begira bestela, Frantziaren menpe egondako herrialdeen artean ez da egon sobietarren aldekorik —Begin kenduta agian—, eta gainera erregimen moderatuak, guztiak

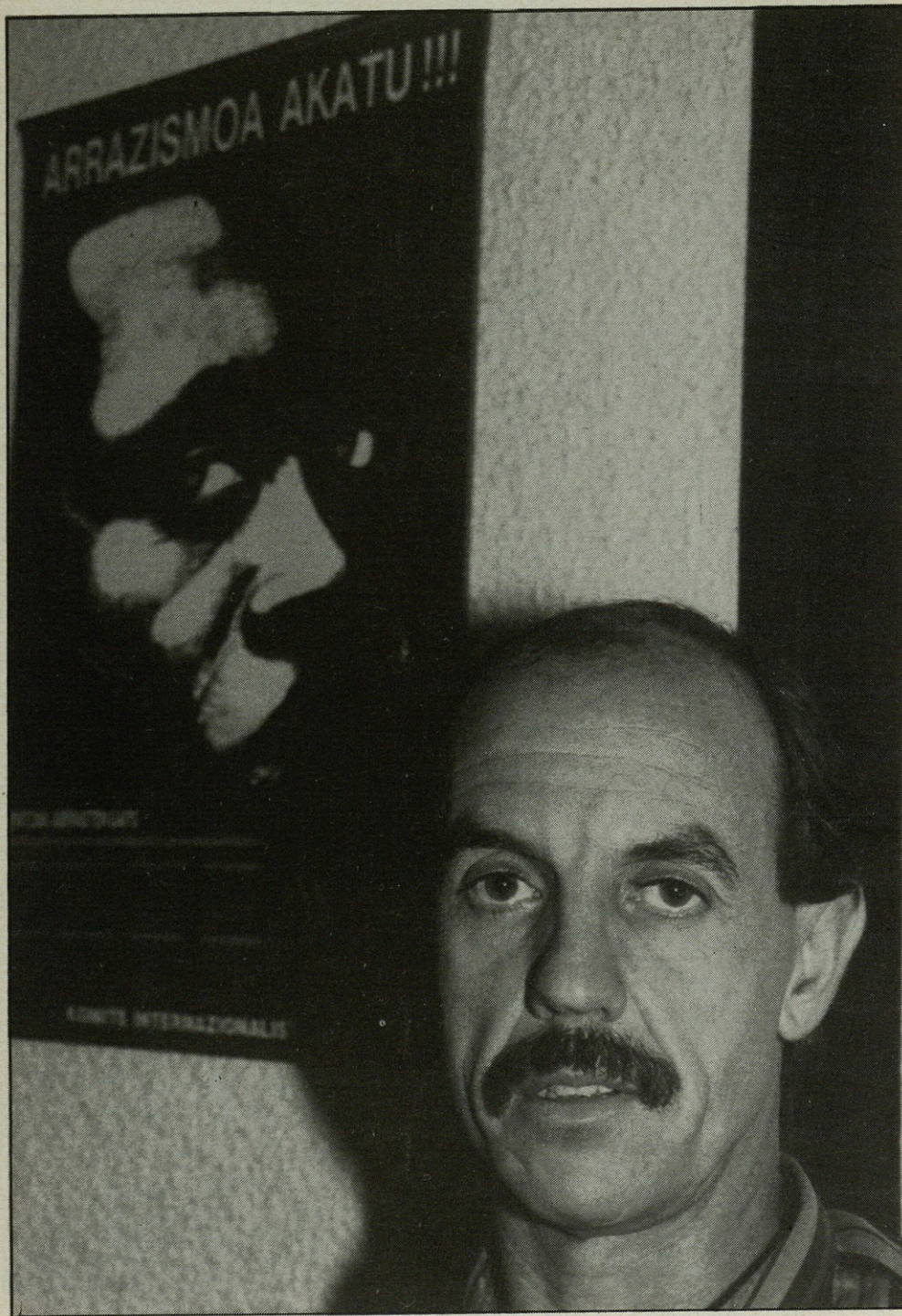
«ton ton Mitterrand»en atzetik.

A. *Orain badirudi Hego Afrikaren «zabaltze prozesuarekin» hegoalde hartan indar ekonomiko indartsu bat sortu litekeela.*

I.O. Hor aspalditik dago Hegoafrika inguruko nazioen arteko batasun bat, Frenteko Lerroa (Tanzania, Zambia, Zimbabwe Mozambique, Angola, Leshoto eta

Mozambique moduko herriekin dagoeneko laugarren munduaren kontzeptua sortu dela azpimarratzen du.

«Afrikarrek antolakuntza modu berri bat aurkitu arte mugak mantendu beharko dira» ●

Latinoamerikako herririk kaxkarrena Afrikako erdi mailakoa dela dio Olasok.

Bostwana), Hegoafrikaren indar politikoari aurre egiteko sortua. Batasun ekonomikoa ere osatzen dute, SADCC. Baina inoiz ere ez dute lortu nahi zutena Hegoafrikak nahi duena egin izan du eta. Hegoafrikari oraindik ere inguruko he-

rrialde ahul mantentzea komeni zaizkio, batik bat ez-kertiarrak baldin badira. Mandela konfidantza botua eman behar zaiola esaten du, baina nik ez dut uste hain errez etsiko duenik. Nahiz eta itxuraz normaldu, bere barne bideak era-

biliz —zerbitzu sekretuak etab.— inguruko gerrilei laguntzen edota beltzen arteko gatazkak areagotzen jarraituko du. Apartheidaren amaiera ez da argi ikusten oraindik, baina oso krisi handian dago eta eraldakuntza bilatzen ari da. Be-

raz, apartheidak bukatu arte hegoalde hartan ez da sortuko batasun ekonomikorik, dagoena txiroak aberatsaren aurkakoa bait da. Apartheidak erori egin behar du, baina ondo, eta horretarako milaka txuri hil behar badute, hil daitezela, hitzen direnak beti beltzak dira eta. Baina lasai, ez dira hilgo, Australiara egingo dute alde.

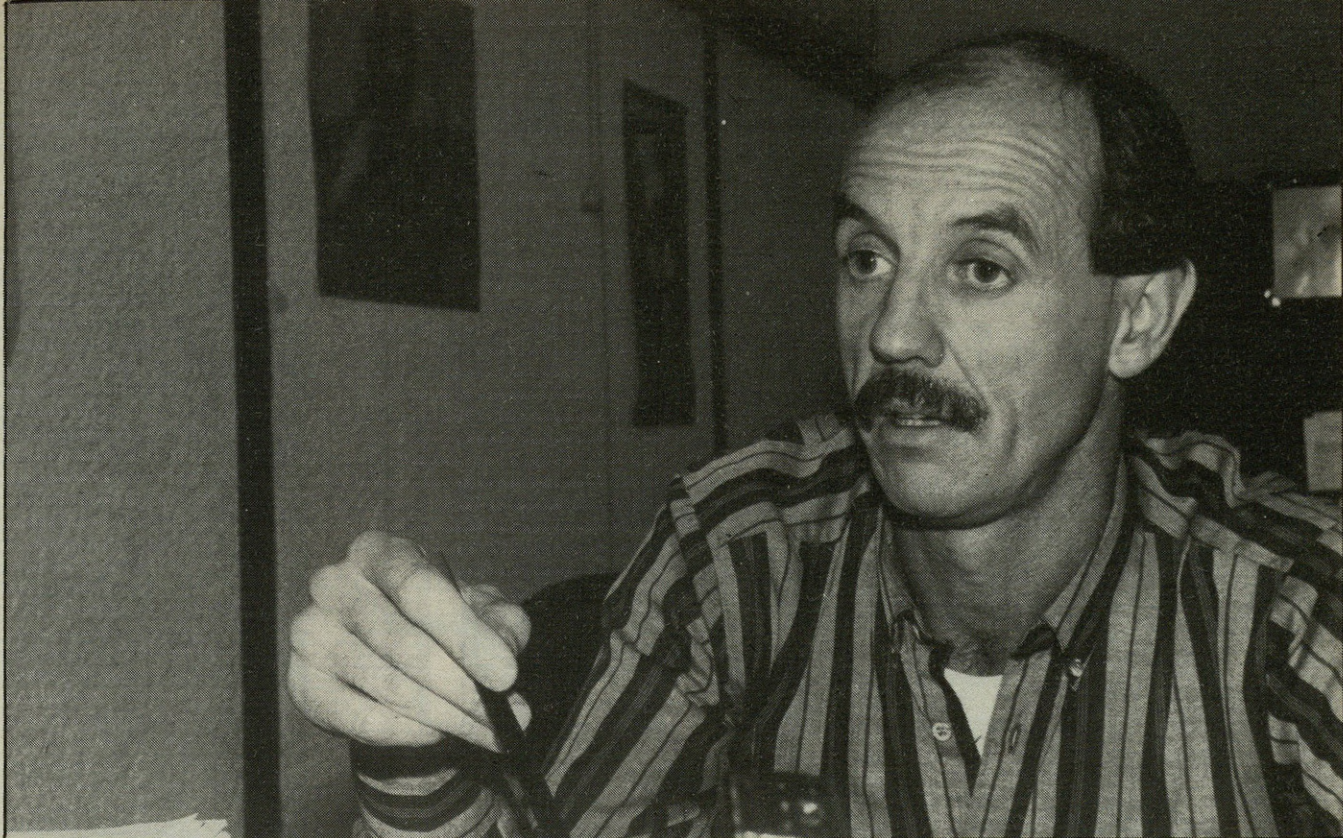
A. Afrikako mugak errege-laren bidez egin zituzten europarrek. Horrek ere makina bat arazo sortu du. Al-datu beharko lirateke hobeto egiteko, ala zein da irtenbidea?

I.O. Oso irtenbide zaila. Printzipioz ikutu ere ez. Somalian bada, adibidez mogimendu pansomaliar bat, somalia bera, Keniako iparraldea... hartzen dituen, a ze saltsa hor gauzak mugitzen hasiz gero!. Horrenbeste muga ikutu beharko litzateke!

A. Baina berez oso era injustuan egin ziren ez, orduan?

«Nazio eta estatu kontzeptua ez dira gauza bera Afrikan eta Europan» ●

I.O. Bai, nik esango nuke filosofikoki mugen ezartzea injustizia bat dela, eta gainera erridikulua askotan. Ze dunetan jarriko dira mugarriak Sahara eta Marruekosaren arteko muga bereizteko?. Berlineko Hitzarmenaren emaitza da eta orduan oraindik Afrikako mugak egiten ari ziren. Baina arazoa da europar estatu

Hegoafrikan zenbait aldaketa ematen ari direla badirudi ere, Inakik zalantza handiak ditu aldatzeko borondateaz.

eta nazioaren kontzeptua ez dela bera Afrikan. Afrikan estatuen egitura bultzatzea sekulako hutsegitea izan da. Baina, bestalde, nazioarteko ekonomian jardutea posible ahal da estatu egituratik kanpo antolatutako gero? Gaur egun ez. Eta irtenbideak ere oso zailak. Bitartean mugak mantendu beharko dira, Afrikarrek antolakuntza modu berri bat bilatu arte mugak mantendu beharko dira. Munduko beste zonalde batzutan ere gertatzen da hori, begira Irak eta Kuwaiten arteko gatazka. Kuwait beti izan da Irak, ingelesek 60an eta petrolioaren esplotazioarako mugak jarri zituzten arte. Gertatzen dena da gero asentamendu bat sortu dela, baina berez...

A. Berez zein da Afrikaren arazorik garrantzitsuenak?

I.O. Tribua eta nazio kontzeptuen gainditzea. Kolo-

nialismo ingelesak egin zuen horrelako saiakera bat, alegia, tribu bakoitza estatu bat izatea, eta nahiko ondo atera zitzaion. Hortik sortu ziren Zwazilandia, Lesotho (lehen Basutolandia), Botswana... Tribuen arteko elkarbizitza da irtenbide bakarra. Eta leku batzutan ederto funtzionatzen du gainera, Mozambiken adibidez, non lau tribu bizi diren elkarrekin. Inongo errekurso ekonomikorik ez duten lurraldeetan ez da posible 200.000 pertsonetako estatu bat sortzea, hortik pasatzen den lehenengo multinazionalak —pasatzen bada— irentsi egingo luke bapatean. Hegoafrikako xoxa eta zuluen arteko gatazka adibidez, zuriak bultzatutakoa izateaz gain, euren desberdintasunean ere badatza. Xoxak industrialak dira, eskulan merkea, eta zuluak, al-diz, nekazariak. Industrial modu berrien eta lehengo

nekazal produkzio modu zaharkituen arteko gatazka da baita ere.

A. Pluripartidismoa esigitzen zaio Afrikari. Berorren finkatzeak edo ez zerikusi handia du tribu sistemarekin.

I.O. Pluripartidismoak arrisku bat du, estatu askotan partiduak tribuekin identifika ditezkeela —eta zenbait kasutan horrela gertatu da— eta orduan partido baten nagusitasunak tribu batek bestea menderatzea dakar, azkenean borroka ideologiko demokratikoak etnien arteko gatazkan amaituz.

A. Zelakoak dira afrikarren arteko harreman ekonomikoak?

I.O. Harremana ekonomikorik garrantzitsuenak ez dira euren artekoak baizik eta iparreko herrialdeekin dituztenak. Mozambiken bada abioi konpainia, baina Beninera joateko onena,

merkeena eta seguruena Bruselara joatea eta handik Beninera. Dagoeneko laugarren munduaren kontzeptua sortzen ari da, hots ezertxo ezertxo ez duten estatuak. Mozambike adibidez munduko errenta perkapitarik txikiena duena da. Mapatik desagertzen bada ez da ezer gertatzen, kanpoan dauden familiarrekoez gain inor ez da enteratuko. Hartu kontutan latinoamerikako herrialderik kaxkarrena, Haití edo Honduras adibidez, Afrikako erdi mailakoa dela. Gero gertatzen da baita ere, badagoela jende asko bere kontu produzitzen duena, bizitzeko beste eta kitto, ez dute elektrezitaterik, ez eta urik etxean bertan, baina bai jatekorik. Familiarteko trukea nahiko handia da eta hori ez da inon erregistratzen.

Xabier Letona

HISTORIA ETA GERO

Amaitu da Historia, F. Fukuyama, 1989

BERLINGO HARRESIAK TRENAN BABESTEN ZUEN

BERLINGO harresiak bazituen baita ere bere zaleak, mirespenagatik baino funtzionaltasunagatik gehiago, egia esan. Nork imaginatuko zuen gauden sasoieta armada federaleko lan-talde bat harresi zati bat botatzera hur-bildu eta auzo guztia protesta bizian harresi-zatiaren defentsan aterako zenik. Berlingo Pankow auzokideek lantaldearen tenientea inguratu eta harresiaren dohai bereziak azaldu zioten, «harresiak ederto asko babes-ten gintuen trenaren zarata soportae-zinaz. Eta orain, zer egingo dugu?».

COSSIGA NEGARTIAREN MEHATXUA

FRANCESCO Cossiga Italiako lehen-dakari domokristaua kexu da bere isolamenduaz, eta bere karguan auto-suspenditu egingo dela mehatxatu du. Italiako Alderdi Komunistak bere

aurkako kanpaina bati ekin diola dio; eta, halaber, bere alderdikide den Giulio Andreottik bakar-bakarrik utzi duela. 1969an izandako «Solo» estatu kolpea zuzendu zutenen interrogato-rioko 8.000 metroko grabazio zinta manipulatzear salatu du «L'Espresso» egunkariak.

EPAIMAHAIA 28 EGUNEKO ITXIALDIAN

EZ da txantxetakoa Palermoko epai-mahai honek bere lanaz hartzen duen ardura. 1982an Mafiak Carlo Alberto dalla Chiesa generala (Palermoko al-katea orduan) eta bere emaztea zen Emanueala hil zituen. Epai-a emana ze-goien baina orain epaimahai honen berrazterketa sakonarekin gartzelatik atera dira susmagarri zirenak. Epai-mahaikideak Luzianordeko preson-degia sartu eta bertan igaro zituzten 28 egun inkomunikaturik, telefono barik, egunkari barik...

E L L E - M E L L E

«Ez dut uste mende baldeko mundua eta mundu komunistaren arteko tentsioa erabat amaitu denik, beraz biharko eguncan eman daitezkeen gatazkei buruz hausnartu behar dugu».

Jacques Delors, Europar Batzordeko lehendakaria.

«Aldaketak geldierazteko ahaleginak izan dira alderdiaren barnetik. Baina trenea martxan dago. Abiada bizian doa».

Mulud Hamruche, Algeriakolehen ministroa.

O I H A R T Z U N A K

SEKULAKO IRABAZI EKONOMIKOAK SAUDI ARABIAN

MILITAR despliegak sekulako irabazi ekonomikoak sorterazi ditu Saudi Arabiako ekialdeko zonaldeetan. Bertan dauden 250.000 soldaduen gastua —elikagaietatik hasi eta gastu pertsonaletaraino—, alojamendua —luxuzkoa bera—, bertatik iragan diren 1.700 kazetarien gastuak eta bertan exiliatu diren 350.000 kuwaitiarren artean egunero 30.000 milioi peseta uzten dira bertan banku atzeritar eta saudiek egin dituzten kalkuluen arabera. Halaber, jadanik aurretik aberatsa zen zonalde honetako komertzio gizonak ez diote beldurrik gerrari, honek suntsitutako guztiaren ondorengo berre-raikitzeak aukera berriak eskainiko liekelako. Armen salerosketa ez da kopuru honetan sartzen.

«Orain, estatuko zuzendaritza, Gorvachof buru, zenbait erregiotan indarra erabiltzekotan dagoelakoan nago».

Yuri Afanásiev historiagile, diputatua, eta Rusiako oposizioko buruetariko.

LEGITIMITATERIK EZ COLOMBIAKO HAUTESKUNDEAK

«**COLOMBIAKO** kongresuak zalantzan jarri ditu Aliantza M-19 aldiardi berriak irabazi berri dituen hauteskunde konstituziogileen legitimitatea, hauetan hauteslegoaren %75a inguruk ez bait zuen boturik eman. Hamalau milioi pertsonak botua eman badezake ere hiru, milioi térdik bakarrik eman zuen botua. Orain arte zalantzan jartzen zena zen egungo Ganbara legegilea, baina oraingo emaitzekin alderatuz hark aski legitimazio gehiago du, orduan bederen zortzi milioi pertsonak eman zuten botua eta. Hauteskundee-tako egun berean, bestalde, gobernuako armadak aspaldian FARC talde gerrilari indartsuaren aurka buruturiko erasoaldi gogorrenari ekin zion.

«Inoiz ez dut komunismoan sinestu eta jesuiten sekta hori uzteko une aproposa itxaroten ari nintzen. Beharra nuelako sartu nintzen alderdian, guztiak bezala».

Vuk Draskovic, Yugoslabiako Rebliztapenerako Mogimenduen burua».

«...herrien eskubide bat da, eta ez jende talde baten eskubidea, nahiz eta hauek botorean egon»

Mijail Gorvachof autodeterminazioaz hizketan.

«Pakea nahi dugu, baina etsaiek gerra nahi badute, nagusitu, euren gorpuen gainean ibili eta euren buruak zapalduko ditugu».

Sadam Hussein.

GERRILEN MOMENTUA DA AFRIKAN

GEORGIAK, Sobiet Batasuneko mandatariei inongo kontsulta egin barik, bere lurraldean dagoen Hego Osetiari bere autonomia kendu dio erabat. Osetiarrek joan deneko abenduaren 9an Osetiako Errepublikari Sobietar Demokratikoaren Gorenko Sovieta —organu berria— aukeratzeko hauteskundeak burutu zituzten. Georgiar biztanleek biztanleek ez zuten parterik hartu hauteskundeetan. Egund batzu geroago, georgiar eta osetiarren arteko zenbait gatazka ondoren, Georgiak emergentzi egoera ezarri zion Osetiari. Georgiarrek independentziaren alde borrokatzen badute, Osetiarrek Sobiet Batasunako beste errepublika bat izan nahi dute.

KIROL ZURIA PIRINIOETAN

Eski pistetara joatea maite dutenentzat negu ona heldu da, azkenik!, 91ra garamatzen hau. Badirudi Pirinioetako eski estazio denetan urtetik urtera gero eta gehiago jartzen aritu diren elur artifizial kainoiek (Formigalen bakarrik, 93 izango da laster) denboraldi bateko oporraldia hartu ahal izango dutela. Aitzitik: lehengo asteko ekaitzak zirela medio, harrigarri!, Astun, Panticosa, Luz Ardiden, Gavarnie eta Formigal bera itxita egon dira zenbait egunez.

IKUSTEKO dago noski, udaberrian nahiko aurrera arte eusten dion eguraldiak. Dena den, aski

elurrik egingo ez balu ere, pistetako negozio egileek asmatu dituzte konponbideak aldeztu aurretik. Batetik

elur artifiziala, elur natural gutxi dagoen pistarik baxuenetan batez ere erabiltzen dena. Bestetik eski es-

tazioak hainbat alternatiba ari dira asmatzen, urtean zehar lana izateko: mountain-bike bizikletekin hasi eta hipika, parapenta eta beste mendi kirol pilo bateraino.

Badirudi behintzat Pirinioak negu parteko turistentzako leku bilakatu nahi dituztela. Nola ez, mendialde horietako jendearentzat turismoak dakartzan abantailak goraipatzen dira: Lleidako Viella, adibidez,

hil zoriango herria omen zen eta Baqueira-Beret-eko instalakuntzei esker arrapiztu eta Estatu espainoleko bizi mailarik altuenetako iritsi omen du.

Iratiitik Espoteraino

Pirinioetako eski estazioei errepaso bat eginez, guregandik hurbilen daudenekin hasiko gara. Pyrénées Atlantiques departamentuan hasita, Baionatik 80 eta 160 kilometro artean, bost estazio ditugu. Eski alpinoa eta fondo eskia egin daiteke beroietan. Fondo-koa azpimarra daiteke, Iratin eta Somporten, 42 eta 30 kilometrotako pistak dituztela. Iratin aipagarria da prezioa: 25 lib./500 pta. helduek eta erdia haurrek; oso merke da, gainerako eski lekuekin konparatuz gero. Estazio horietan xare gainean ere ibiltzea bada, eta La Pierre-Saint-Martin txakurrekiko trineoak ere erabil daitezke, Aralarreko San Migeldik goitik bezala bestalde.

Estazio horietan eta mugaz hegoaldera kokatzen diren diru-sari bakarrean ibil daiteke. Hala, Ossau eta Tenako bailaretako denboraldiko forfait-ez, Gourette, Artouste, Formigal eta Panticosako pistak erabiltzea dago, Portalet-eko lepoan barrena, eta Bearn-Aragoiko forfaitak Gourette, Artouste eta La Pierre-Saint-Martinera, batetik, eta Candanchu edo Astun, bietako baterako bali du. Forfait hauen prezioak 2.000 lib./40.000 pta. inguru horretan izaten dira.

Aragoin edo Hautes Pyrénées edo Katalunia

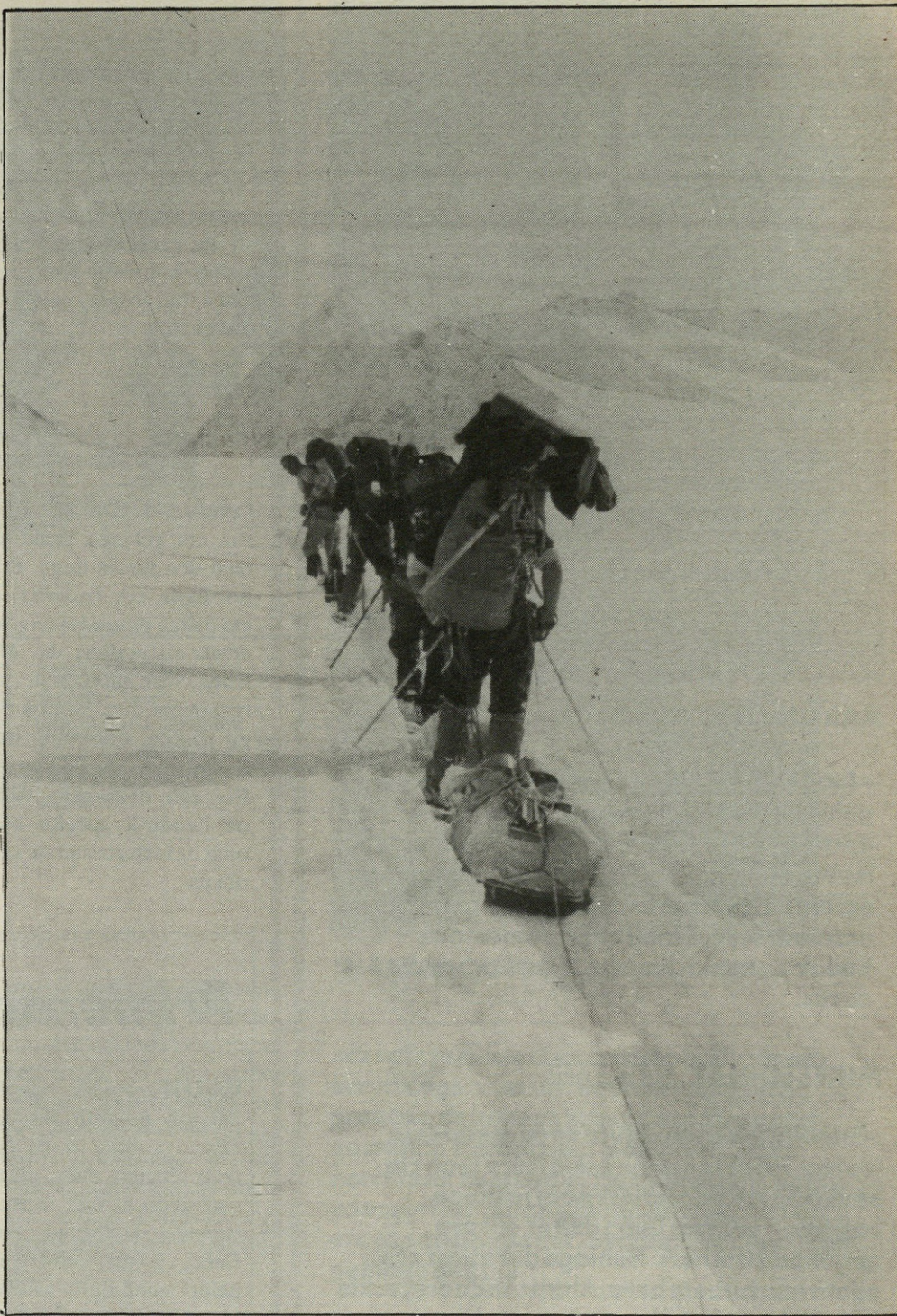
parte, munta handiagoko estazioak aurkitzen ditugu, zeinahi telesila (urru-tiaulki?), hotel, supermerkatu eta era guztietako zerbitzuez. Iruñeatik 100 bat kilometrotara dago Jaca, 1998ko Negu Joku Olinpi-koak antolatu nahi dituen hiria.

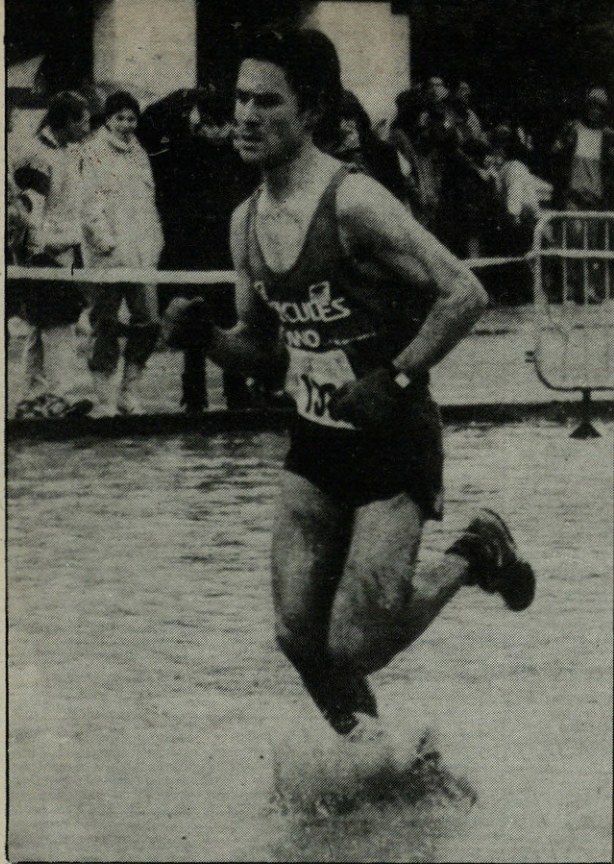
Estazio guzti horiek

1.400 eta 2.500 metro bitartean aurkitzen dira, eta batz besteko prezioa, Espainiako partean, 1.700-2.500 pta.koa (85-125 lib.) da (egun baterako), eta Frantzia aldean berriz, 70-110 lib.koa (1.400-2.200 pta.)

Ez dira hain gutxi, euskaldunen artean, Katalu-

Agi denez elur artifizialaren behar handirik ez da izango negu honetan.

MARTIN FIZ, KORRIKALARIA

«Joan izan naiz eskiatzera, baina ez gehiegitan. Eskiatzeko garairik aproposenetan korrikalariok konpetizioak izaten ditugu. Badira gure artean fondo-eskia egiten dutenak, eta ez datorkigu gaizki entrenatzeko, baina ongi eskiatzen ez badakizu hanka hausteko arrisku handia duzu».

MIKEL LOINAZ, FUTBOLARIA

«Futbolariok debekatuta dugu eskiatzera joatea. Futbol garaian eskiatzera joan eta hanka hautsi edo lesioaren bat jasango bagenu... pentsa! Dena den ez dut oso gogokoa kirol hori. Nahiago dut askoz ere pilota edo futbola bera. Ahal izanda ere, eskia baino lehenago aukeratuko nuke beste horietako bat».

MARINO LEJARRETA, TXIRRINDULARIA

«Guk fondo eskia asko praktikatzen dugu. Neguan, mendian kontzentratuta entrenatzen gaudenean beharrezkoa dugu eskiatzea, txirrindularitza eta eskiatzea elkarren mesedetarako bait dira. Kontzentrazioetatik aparte hiru bat aldiz joan izan naiz».

niarako (Iruñeatik, 370 kilometrotako) bidea hautatzen dutenak. Fondo eskirako oso pista onak alde bat, Arango haranaren xarma naturalak nabarmendu behar dira. Gainera, Espot-en Sant Maurici lakurako eta Parke Naturalerako kamioak hasten dira, bai oinez, bai jeepez, egin daitezkenak.

Jolasera desberdinak

Fondo eskia gure artean geroz eta gehiago praktikatzen den kirola dugu. Eski nordikoa ere baderitzaio, eta bistan denez eskiatzeko erarik naturalena da. Alabaina, hiru modalitate berezi behar dira. Batetik dugu paseoa, nornahik, izan dadin ume, izan dadin zahar, egin dezakeena. Aldapa handirik gabeko bide ongi seinalatzatuetan egin ohi da.

Gero, pistaz landako ibilaldiak ditugu. Honek zailtasun tekniko handiagoak ditu eta eskiatzaileari maila hobea, arreta handiagoa eta korritu behar duen lurraldeari edo elurraldeari buruzko ezagupen gehiago

Primeran egitekotan

ELUR maldetan behera, naturak inguraturik, haizearen kontra irrista egiteak ematen duen plazerraz gain, kirolak osasuntsuenetarikoa dugu eskia. Halaz guztiz, elurretara baino lehen beste ariketarik eginez gero, gorputza askoz ere prestuago, eta min hartzeko beldur gutxiagoz eraman daiteke. Igeriketa, bizikleta eta, besterik gabe, ibiltzea gomendatzen dira batipat.

Goizean atera behar bada, gosari ederra egitea ona izaten da, hotzarekin-eta kaloria ugari erretzen bait da; poltsikoan be-

rriz, intxaurrak edo pasak edo horrelako fruituak eramateaz ez da damutuko inor. Bazkaria berriz, arratsaldean ibili nahi bada, ez dadila astunegia izan: aforian asetu. Fruta, esnea, haragia, arraia, entsaladak eta arraultzak primeran sartuko dira. Eta edateko ura, beldurrik gabe.

Mendiko eguzkiak hondartzakoak baino gehiago erretzen du eta, sendatzea baino prebenitzea hobea denez, kanpora baino lehen azala krema egokiaz igurtzi, ezipainak ahaztu gabe.

eskatzen dizkio. Esan beharrik ez, horretara menturatzten denak motxila ongi kargaturik ibili beharko dú. Azkenik, lehiaketako fondo eskia dago. Oso kirol nekagarria da berorri, zale-tuenak orduko 20 km. korritzera iristen dira eta. Fondo eskia oso kirol ona da gorputzaren desarroilo globalarentzat, giharre guztiek lan egiten bait dute.

Modan jarri berri den beste modalitate bat surf-eskia da: taula bakararren gainean egiten da hau eta gorputza albora begira doa, eta ez aurreraka, eski tradizionalen bezala. Gorputzaren pisua, bestalde, ez da taularen erdian konzentratzen, aurreko hankaren gainean baizik. Hortik aurrerako saltoak eta birak surflariaren trebeziaren arabera dira.

Azkenez, diru gehiago izan eta konplikazio gehiago nahi lukeenarentzat, heli-eskia egon daiteke. Piriñoetan Baqueiratik eta Benasquetik izaten dira irteerak (10.000tik 25.000ra pezetaz), helikopteroak

Bataz beste, eroraldi txarrik edota bihurketarik sufritzen dutenak ez dira milatik hiru baino gehiago izaten.

mendi tontorrean (Aneton, adibidez) uzten zaituela. Italiatik Zelanda Berriraino antolatzen dira horrelako bidaiak, baina ez Frantzian, bertako mugimendu ekologisten ahaleginak 1980an debeka zitezen lortu zuen eta; halere, berrastekotan omen dira Estatu frantsean.

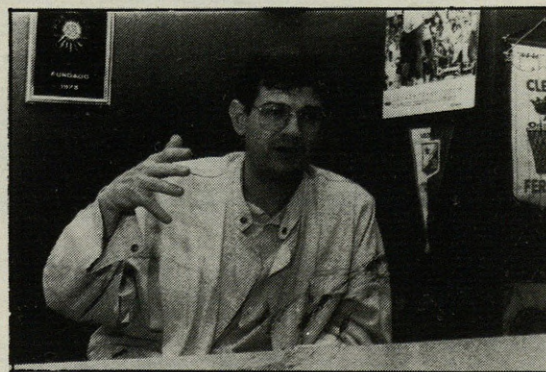
Istripuen beldurrik gabe

Ilurretan ez da batzutan pentsatzen den beste istripurik gertatzen. Bataz beste, eroraldi txarrik edo eta bihurketarik sufritzen dutenak ez dira milatik hiru baino gehiago izaten, eta

RETEGI II, PILOTARIA

«Ez naiz sekula eskiatzera joaten, denborarik ez dut. Aste barruan ezin izaten dut gauza handirik egin lana eta entrenamentua ez bada, eta asteburutan jeneralean partidua izaten ditugu. Bestela ere, herri txikietan ez zaio elurrari inportantzia handirik ematen».

IÑAKI ALMANDOZ, ASKATUAK-EKO ENTRENATZAILEA

«Ez naiz sekula eskiatzera joan. Elurra oso urruti dago niretzat. Bada hemen bertan praktika daitekeen kirolrik, oso diru gutxi gastatuta moldatzeko modukorik. Alde horretatik nahiago dut mendira joan, edota edozein frontoitan pilotan aritzea, bizikleta ere oso gustokoa dut, saskibaloia bera baino nahiago akaso».

JOXE MARI SEGUROLA, ARRAUNLARIA

«Arraunlarioi oso ongi letorkiguke fondo eskia praktikatzera. Neguan orain arte korrika asko egiten dugu entrenamentu modura, baina honek arazoak sortu dizkigu, asfaltoak tendinitis eta lesio ugari sortzen bait ditu. Gure entrenatzaileak entrenamentu planetan kontutan hartua du eskia datozen urteetarako, gure gorputzak zailtzen asko lagunduko bait liguke fondo eskiak».

**Fondo eskia oso
kirol ona da
gorputzaren
desarroilo
globalarentzat,
giharre guztiek
lan egiten bait
dute ●**

%1 baino ez dute osatzen istripu larriek. Lotailu istripuak %35a dira, zain istripuak %22a, hausturak %12a, kolpeak %8a eta zauriak %7a.

Gorpuzkirik kaltetuena belauna da, ondoren esku-ko hatzak eta sorbalda hiru-garrenik. Istripua izanez gero, akzidentatua ez mugitzea gomendatzen da, eta oinetakoak ere erazten ez

Baionatik 80 eta 160 kilometro artean, bost estazio ditugu.

saiatzea. Ongi abrigatu, haren eskiak dagoen tokitik gorago metro batzutara utzi —datozenek ikus dezaten— eta laguntza eske abiatzea da onena.

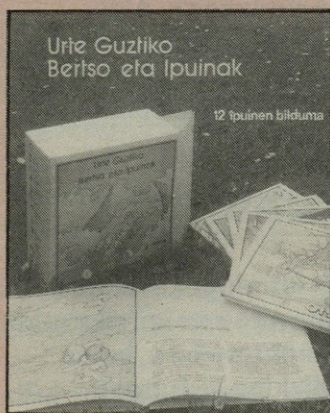
Amaitzeko, eski arinaldi

horietan seinaleei kasu egitea eta besteei begirunea izatea eskatu behar da. Baita Naturari ere!: udako mendizaleek negukoek zuriaz bezala berdeaz goza ahal izan dezaten, axolaga-

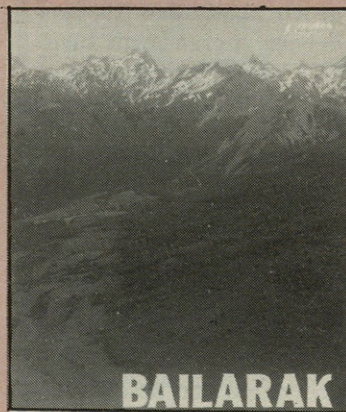
beko eskizaleek jaurtikita-ko poteak eta zaborrak biltzen aritu gabe.

Esteban Irazgoiti

sendoa, s.a.
argitaldaria

*Urte guztiko
bertso eta
ipuinak*

*Euskal Herriko
ibai, bailara
eta eskualdeak*

Karlos I Etorbidea, 22. Tfnoak: 462433, 462544, 462577. DONOSTIA

Ertzantzak parte hartu ondoren ikasleek biziki protestatu zuten Bilboko kaleetan

Barberaren legitimitate urria erakutsi zuen erreferendumak

EHU ZANGATIK ATERA EZINEAN

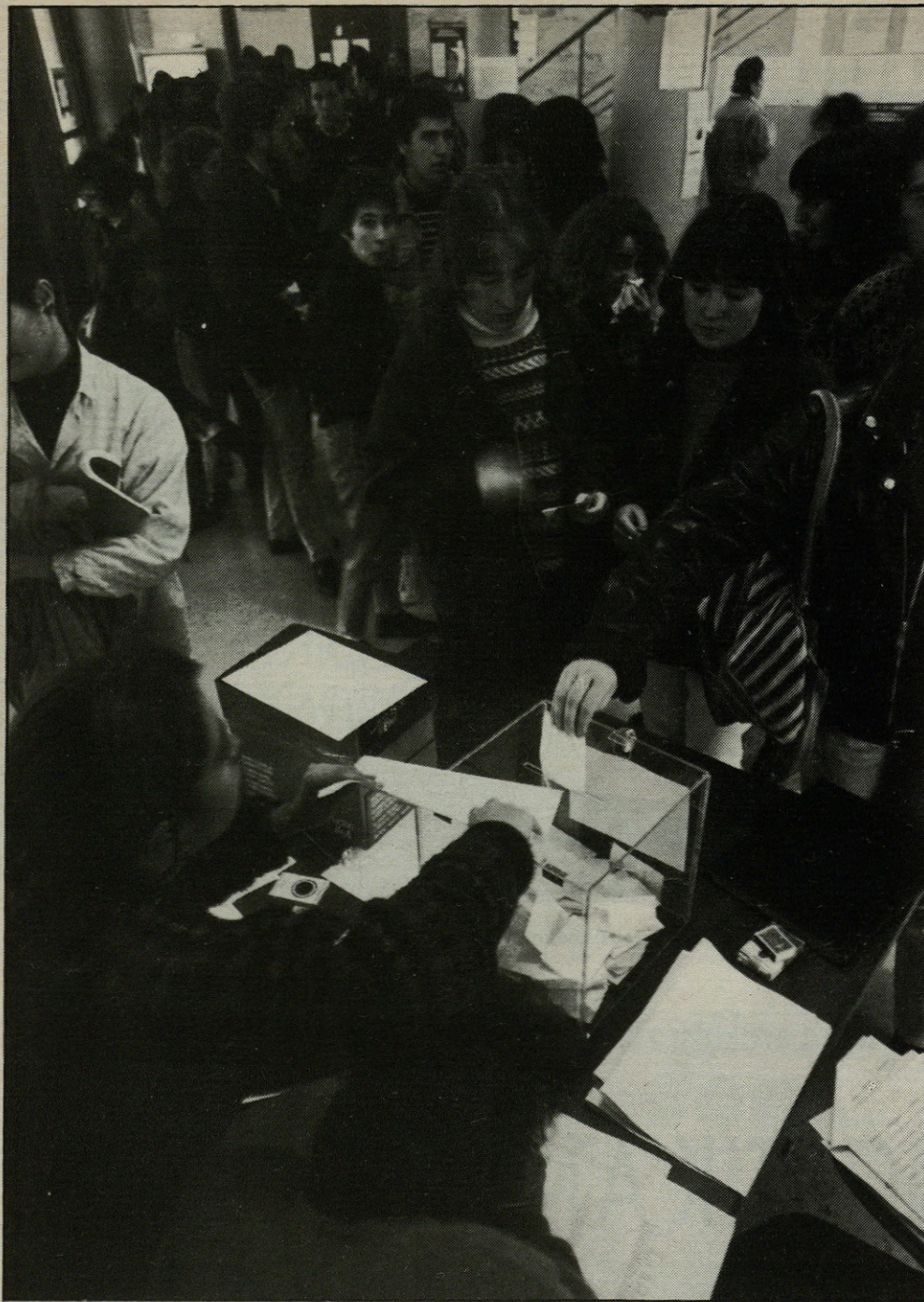
GEHUn gatazkatsua gertatu da aurtun UEU ikastaro hasiera. Batetik Irakasleek kontratu laboralaren aldeko borrokan darraiten bitartean, bestetik ikasleek, errektoregoari taula erreibindikatio bat aurkeztu diote beren eskubideak bete daitezzen eskatuz. Barbera errektorearekin negoziaketa lortu asmoz, bestalde, aspaldian buruturiko mobilizaziorik jendetsuenak burutu izan dira.

GIRO horretan, fakultate gehienetan, asanbladak, manifestapenak, grebak..., areagotuz joan dira eta Leioako kanpuseko errektoradutzan ikasle eta ira-

kasleek entzerratzea erabakitzen dute Barbera bertan dagoela. Ordu batzuk geroago, Ertzantza unibertsitatean sartu eta errektoregoan entzerraturik zeuden

ikasle eta irakasleak kolpeka aterako ditu. Ertzantzaren ekintzaren ondorioz, gauzak asko aldrebestuko dira eta Errektorearen dimisioa eskatuko da.

Unibertsitateak momentu honetan bizi dituen gatazka hauen arrazoiak ez dira gaur goizekoak. Azkenengo 20 urtetan kontratu laboralaren alde eraman den borrokatik datoz. Eta auzia, Martxoko sententziarekin berriz kaleratu da. Sententzia honetan irakasle asoziatuek zituzten kontratuak izaera laborala zutela esaten zen, baina ez zen zehazten bere iraupena. Errektoregoak, bere alde-tik, kontratu horiek Iraila-

Ikasleek masiboki hartu zuten parte erreferendumean eta Barberari ezezko borobila eman.

ren 31n bukatzen direla dio. Irakasleek aldiz, kontratu hori laborala izateaz gain mugagabea dela. Irailan Unibertsitateak kontratu administratiboa eskaintzen die eta 565 irakasleek ez dute onartzen, nahiz eta gero Mahai Sektorial eta Errektoregoaren arteko akordio batzuen ondorioz, 92 irakasleek salbu, beste guztiek unibertsitateak eskainitakoa sinatu.

Sinatu ez duten irakasleek klaseak ematen jarraitu arren ez dute azarotik aurrera soldatarik jasoko. Errektoregoaren eritziz irakasle hauek izan dira beren buruak unibertsitatetik kanpo utzi dituztenak. Hil honetan bertan auziari irtenbide bat bilatzeko Bizkaiko abokatuen kolegioa eskaintzen da errektoradutza eta irakasleen bitartekaritzak lanak egiteko. Uniber-

tsitateko markoan dauden baliabideak agortu arte, beronen goi karguek ez dute onartuko bitartekaritza hau.

Irtenbide honek porrot egin ondoren, Informatikako ikasleek Arartekoaren figura proposatuko dute. Honela, Arartekoari inplikatu desberdinen (ikasle-go, irakasle eta ikasle asoziatuak) jarrerak azaltzen dituen hiru txosten bidali-

ko zaizkio, ea hauek aztertuz konponbide bateratu bat bila dezakeen. Baina bide honek ez du aurrera egingo.

Bitartean irakasleen grebek, Barberak dioen itxurazko normalitate akademikoa salatzen dute eta jarraian ikasleen mobilizazio eta asanbladak hasiko dira. Bizkaiko kanpuseko areto nagusian, azaroaren 27an, egindako asanbladan ikasleek errektoregoan entzeratzea erabakitzen dute presio bide bezela. Bertan hurrengo egunean gobernu batzarra egitekoa zen.

Barbera bertan dela ikasle eta irakasleek errektoradutza entzeratzea erabakitzen dute ●

Ikasleen jarrera hau ikusirik, errektorearen aginduz Ertzantza unibertsitatean lehendabiziko aldiz sartzen da. Gasak, gomazko pelotak, porrak eta abarreko erabili zituzten jendea errektoragotik ateratzeko.

Ertzantzaren sarrerak egoera gogortzen du eta hurrengo egunetan hainbat manifestaldi burutuko dira Elkarte Autonomikoko hiriburuetan. Abenduaren 4ean, Bilbon EHU mailako manifestaldian sekulako jendetza bilduko da. 7.0000 pertsona ingutu adituen esanetan.

Aldarrikapenak. erreferendumak

Irakasle asoziatuen kalera-tzeak, fakultate gehiene-

Komunikabideak arazoaren aurrean

KOMUNIKABI-DEEK

eragina izan dute ikaslegoarengan, nolabait ere talde hau zatitu nahian. Komunikabideen zeregina informatzea baldin bada, unibertsitateko arazoa dela eta errealitate ezberdina plazaratu dute azkenaldian.

Azaroan kontratua sinatu ez zuten irakasle asoziatuek egindako ekintza ezberdinen ondoren, (asanbladak, errektorego aurrean negoziazio eskakizunak, sarrera nagusia istea) egoera horren berri honela adierazi zuen El Mundo egunkari espainiarak Azaroak 15eko alean. «Unibertsitateko ofizialta-

sunaren aurkakotasunagatik nabarmendutako UPV-ko 90 irakaslek ezpatak atera dituzte eta hiltzerainoko borroka batetan hasi dira, beraiek eskubide profesional bat kontsideratzen dutenaren defentsan: Kontratu Administratiboa» (logikaz, kontratu laborala jarri nahi izango zuen).

Baina Estatuko prentsaz gain, bertakoak ere ez du nolanahiko papera jokatu unibertsitateko afera. Azaroak 28 asteazkenez, Ertzantza, Errektoregoan sartzen da errektorearen aginduz, bertan, presio modu bezala entzerraturik zeuden ikasle eta irakasle

asoziatuak kolpeka «*anti-disturbio materialeen*» birtartez atereaz. Osteguneko prentsaren lehen orriko titularrak honako hauek izan ziren:

DEIA; Irakasle ohi eta ikasleek errektoregoan eduki zuten Barbera. EGIN; Ertzantzak Leioako kanpua hartu zuen atzo gauean entzerrona bat galerazteko. CORREO; Ertzantza Leioako unibertsitatean sartu zen, ikasle eta irakasleek geldiarazitako talde errektoral askatzeko.

Abenduaren lauko manifestaldia sekulakoa izan zen jende kopuruari zegokionez, 7000 pertsona inguru, hiru fakultatek ezik

besteak grebarako deialdia jarraitu bait zuten. ETB-k, honako hitz hauekin zabaltzen zuen informatiboa: «*E.H.U-an normaltasuna da nagusi, Bilboko kaleetan 2000 pertsonatik gora bildu badira ere manifestaldian*». DEIA; UPV-en 25etik 4 fakultatek egin zuen greba EGIN; Ikasle eta irakasleek Barbera eta bere talde errektoralaren dimisioa eskatzen jarraitzen dute. D.V.; UPV-en ikasketen normaltasuna nabari zen atzoko greba egunean. Bakoitzak atera ditzala konklusioak.

Joseba Azpeitia

tan irakaslego hutsune bat sortuko du eta ikasle asko klaserik gabe geratuko da. Arazo honen aurrean, ikasleak antolatzen hasiko dira eta beren eskubideak bete daitezen eskatuko dute.

Leioako entzerratuaren asanbladako ordezkari batek adierazi digunez, asanbladak honako eskari hauek egiten ditu: 1.— Kurtso haseratik irakaslegoa edukitzeko eskubidea, horretarako irakasle asoziatuen eskakizunei itenbide negoziatua emanez. 2.— Era guztietako ekintza eta klaseak euskaraz edukitzeko eskubidea 3.— Gai sotasun, batzar edo lanbidaiak direla eta irakasle ordezkariak izateko eskubidea 4.— Klase praktikoa, mintegi, material egoki eta moderno hornitutako labora-

Errektorearen aginduz Ertzantza unibertsitatean lehendabiziko aldiz sartu da ●

tegiak edukitzeko eskubidea 5.— Ikasle/irakasle arteko harreman egoki bat izateko eskubidea, ikasgeletako masifikazioa ekidinez. 6.— Ikasketak aukeratu eta §numerus clausus-aren oztoporik gabe matrikulatzeko eskubidea 7.— Ikasketa plangintzan parte hartzeko eskubidea.

Erreibindikazio hauez gain, Donostiako kanpuseko asanbladako ikasleek Errektoradutza eta irakasle asoziatuen arteko auziari konponbidea emateko ne-

goizazio bidea zabaltzea eta Barberaren dimisioa eskatzen dute erreferendum kontsulta baten bidez. Erreferendum honetan EHUKo estamentu guztiak parte hartuko dute.

Eztabaida legala

Irakasleak, bestalde, aginduaren sententziaren zain daude. Hauek Donostian Abenduaren 18an arratsaldeko 4etan eta Gasteizen Abenduaren 19an goizeko 9etan emango direlarik. Bilbokoa urte honen amaierako edo hurrengo urtearen hasierarako espe- ro da.

Kaleratze agindua 85 irakasleek aurkeztu dute Sozial Alorretako Epaima-

haian. «*Nahi duguna gure kontratoak laboral izaera dutela errekonozitzea da eta honen ondorioz eman diren kaleratzeak erabateko baliogabeak direla*» esan digu Enrike Lopez-ek, Iku-sentzuteko departamenduaren irakasle asoziatuak. Hiru sententzia posible daude: erabateko baliogabea, baliogabea eta desegokia. «*Erabateko baliogabe bezala epaitu behar dira egin diren kaleraketak. Zer esan nahi du honek? Unibertsitateak agertu duen prozedura eta portaerekin gure oinarritzko eskubide sindikalen aurka egin duela. Gure funtsezko eskubideak ez ditu errespetatu, eta funtsezko eskubideak betetzen ez direnean aplikatzen da sententzia mota hau. Bigarren sententzia*

Aspaldiko kontratu
laboralaren auzian
dago gakoa.

mota forma aldetik legeak eskatzen duena errespetatzen ez denean aplikatzen da eta hau ere aplikagarria liteke gure kasuan, Unibertsitateak Martxoko sententzia ez bait du errespetatu. Hirugarren formula unibertsitatean eman diren kaleraketak desegokitzen jotzen dituen da, hau da, unibertsitateak gu kaleratzeko arrazoirik ez duenean», argitu digu Koldo Gorostiaga abokatuak eta irakasle asoziatuak.

Ander Gurrutxaga Irakasle Errektoreordearekin hitzegin ondoren hauxe komentatu digu: «ezin gara marko legetatik atera, unibertsitatea Zuzenbide Administrazioaren bidez arautzen da eta bertan ez dira arautzen kontrato laboralik. Unibertsitatea erakunde publikoa da eta ezin dugu onartu mugagabeko

— «Unibertsitatea erakunde publikoa da eta ezin dugu mugagabeko lan kontraturik onartu». ●

lan kontraturik».

Hauteskunde sindikalak

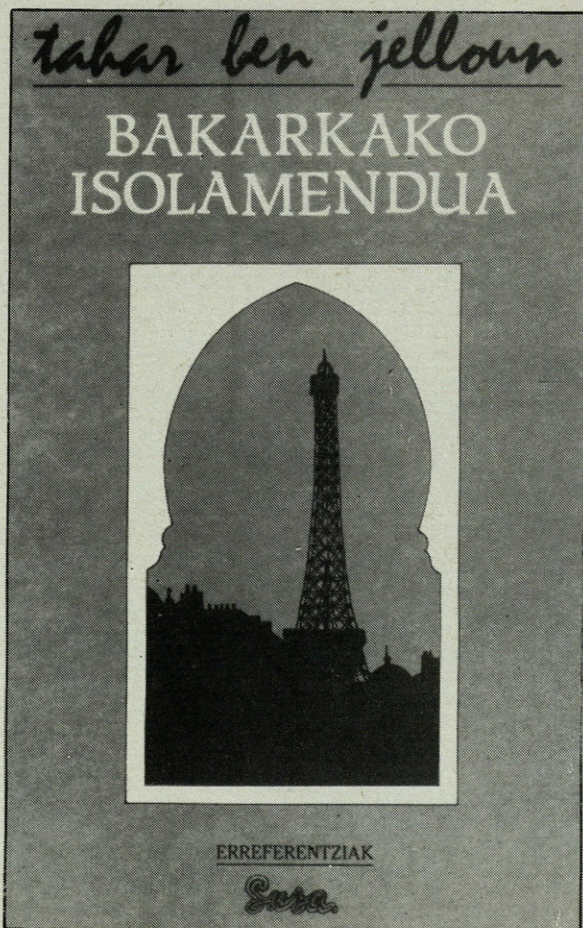
artxoko sententziak gure kontratoak laboral izaera zuela argitu zuenean, epaileak hauteskunde sindikalen atzerapena agindu zuen. Hauteskunde Batzarrek ez du aginte hau onartu, gure kontratoak administrazioak direla esaten

duelako, ez dute epaiaren sententzia onartu eta beraz Zuzenbide Administrazioaren menpe gelditu gara. Honen ondorioz gure botoa ezin izan dugu eman» esan digu Koldo Gorostiagak. Gai honen inguruan Ander Gurrutxagak, Irakaslearen Errektore ordeak, honako hau adierazi digu. «Epaileak hauteskunde sindikalen atzerapenaren erabakia hartu zuen baina nik erabaki hau ez dut oso ondo ulertzen. Epaileak ez du bide administrazioetik doazen arazoei buruzko epairik eman behar, gure aholkularitza judirikoaren araberak.»

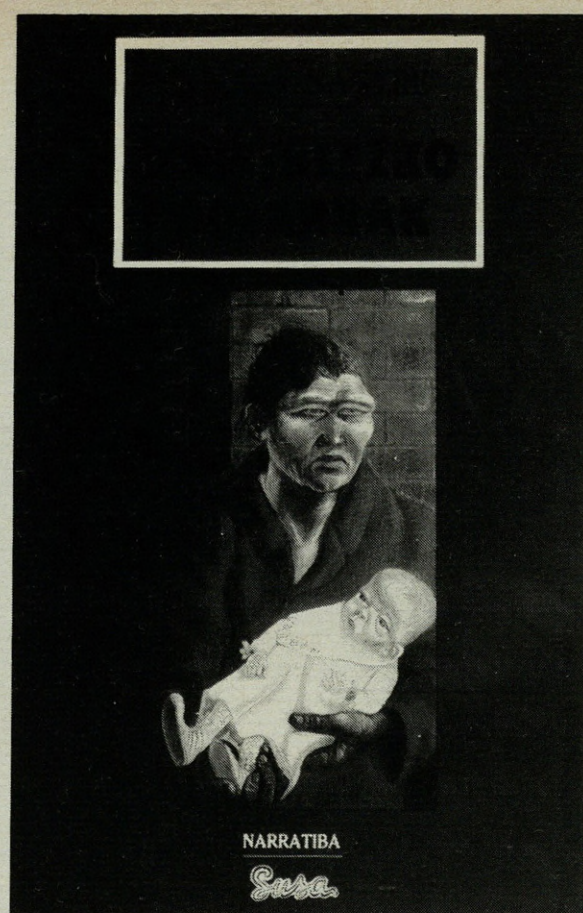
Xabier Zabaleta

Myriam Gartzia

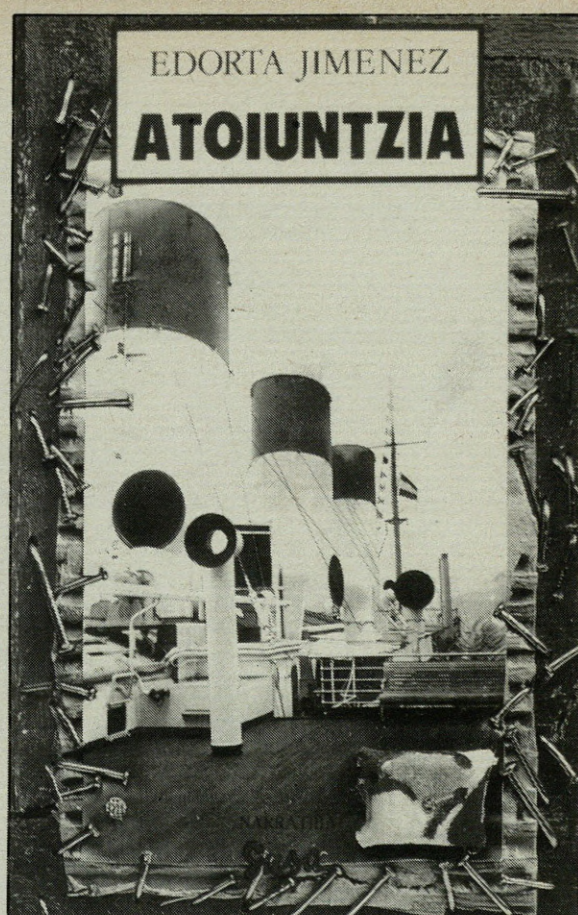
Tahar BEN JELLOUN. BAKARKAKO ISOLAMENDUA. Erreferentziak.

Pablo SASTRE. KRIST ALEZKO BULARRAK. Narratiba.

Edorta JIMENEZ. ATOIUNTZIA. Narratiba.

L I T E R A T U R A

Susa

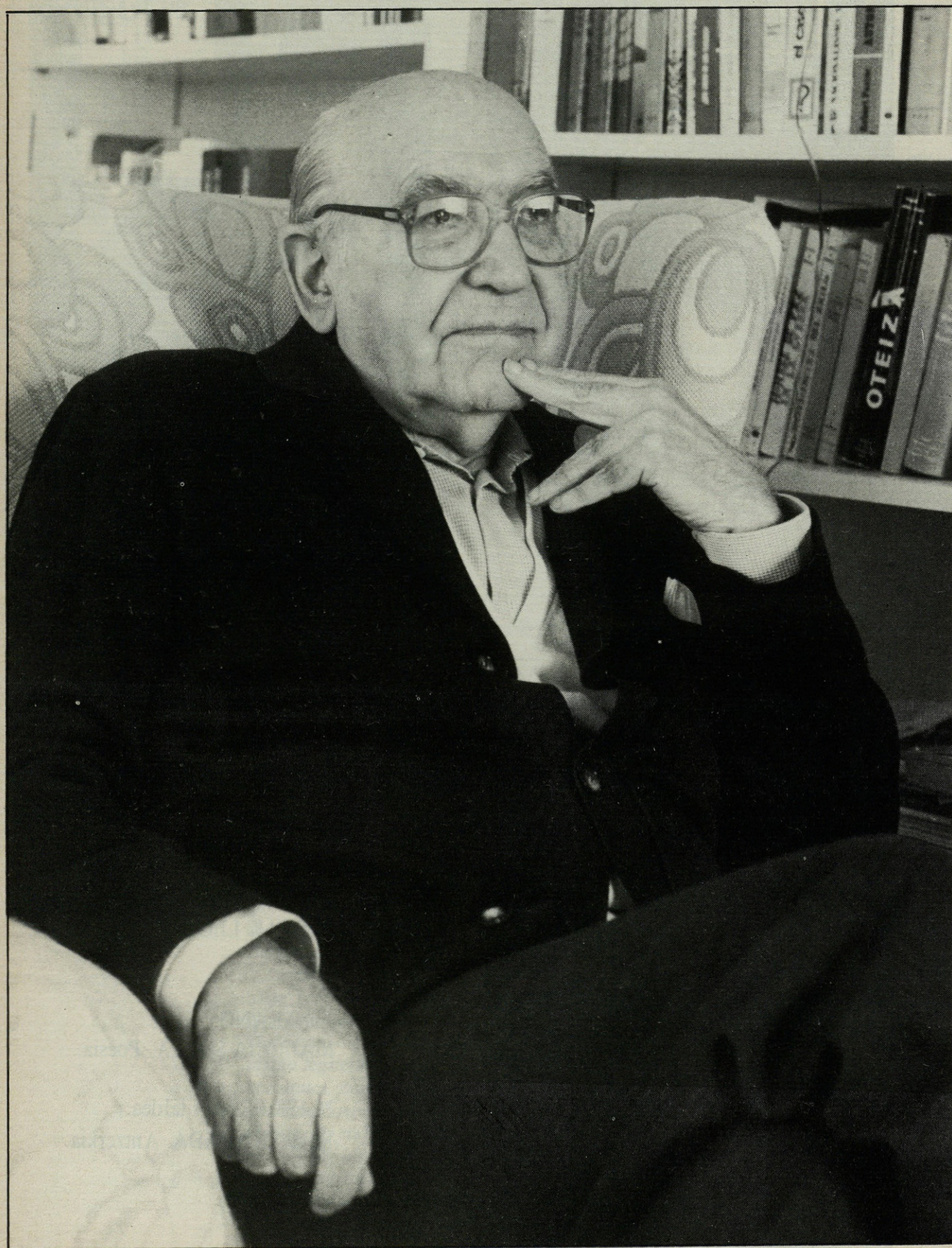
Eta gainera:

Joanes URKIJO:
BERBAK LEGEZKO AIZTOAK.
Poesia.

Jon ARANO:
MALEZIA SORTA. Poesia.

MASKARADA taldea:
MARXKARADA. Antzerkia.

JOSE MARIA BENGEOA

«Ez da eskuzabaltasunik behar, solidaritatea behar da»

Bere gurasoak, «Oteizarenak bezala», esaten digu, euskaldunak zituen, Dima eta Arrigorriagakoak, Bilbora iritsi ordea eta, «laborarien lotsa horregatik, euskaraz ezin zirelako lehiatu-edo», Jose Mariari behintzat, erdaraz baizik ez zioten erakutsi. «Osatu gabeko euskalduna», beraz, bere usteari jarraiki. Valladoliden medikuntza ikasi gainera eta laster 1936ko gerrak egin zuen eztanda. Hogeitabost urte zituen Bilbotik Frantziara ihes egin zuenean, eta Venezuela zuen helmuga.

J. M. BENGOA. Orduan, han lehendik zeuden jesuita batzuek lagundu gintuzten lana bilatzen eta toki bat egin genuen.

ARGIA. Venezuelan mediku aritu zinen.

J. M. B. Bai: mendian 1.500 metrotan zen Sanare izeneko nekazari herri tiki batean hiru urte egin nituen eta esatea badut esperientzia hori izan dela nire bizitza profesionalean gehien bete nauena. Hori eta gero *Medicina social en un medio rural venezolano* idatzi nuen, eta 1940an argitaratu nuenean Gobernutik deitu zidaten eta Caracasen Instituto Nacional de Nutrición sortu genuen.

55ean Nazio Batuen Erakundeak Genevera igorri ninduen, eta han Osasunerako Mundu-Erakundearen Elikadura saileko buru aritu

eta Franco bizi zelarik oraindik ba hara itzuli nintzen, urtero Bilbora etortzen naiz baina.

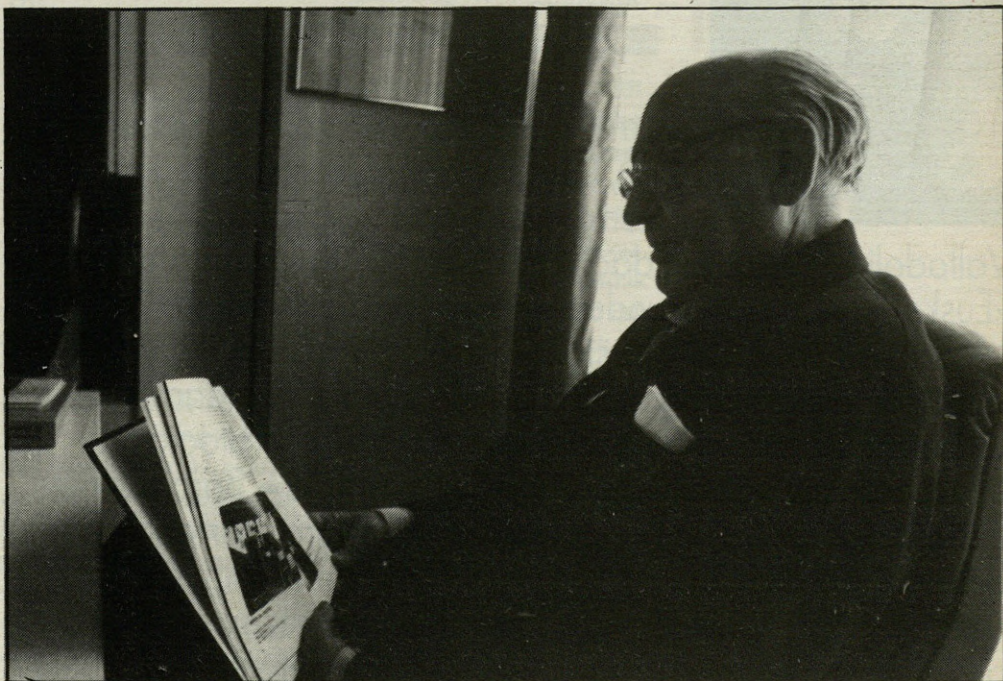
A. Zein ezberdintasun atzematen duzu hemengo, Europako gaisoa eta hango, adibidez Venezuelako gaisoaren artean?

J. M. B. Hasiera batean jendearen hizkera ez ulertzea izan nuen arazo. Gero berriz, hemengoan aldean ezberdintasunik handiena da, hemengoak, europarrak, gaisotasuna non duen behatzez seinalatzen dizun bezala, eta noiztik duen ere zehazten dizun bezala, hangoak berriz denetan izaten dituela sintomak, mina ez da hain konkretua. Gaisotasun kronikoak, hemen,

tuberkulosia salbu, zaharretan ikusten dira, Venezuelan berriz, gazteek ere badute disenteria, badute gosea, estetako parasitoak, paludismoa, denetik.

A. Afrikan ere ibili zara. Zer ikasi zenuen han?

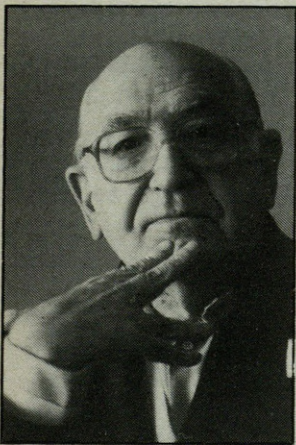
J. M. B. Kenian, Tanganyikan (gaur Tanzania), Rhodesian (gaur Zimbabwe) ibilia nauzu. Artean, koloniak ziren horiek, eta ni arraza bereizkeriak izugarri galerazten ninduen, oso fuertea zen. Behin, Salisburyko parke batean nintzela beltzentzako banku batean eseri nintzen eta polizia bat etorri zitzaidan altxatzeko esanez. Horrelako gauzak... Beltzen artean oneza nabari zen baina, oso

«Han zaharra hobeto bizi da, familiari lotua bait dago».

gutxi preparatuta zeuden. Kongo belgiarrean esate batera (gaurko Zairen) hamar pertsonak zuten preparakuntza unibertsitarioa independentzia baino lehen. Gure lana, beka bat edo beste bideratzea, ur ttantak ziren hondarretan. Kenian lagun batek esan zidan bezala, han ingelesek futbol zelaiak (herri guztietan badira) eta konzentrazio zelaiak (*mau-mau*entzat) besterik ez zituzten utzi. Urte haiek hala ere oso inportanteak ziren, oso dezi-siboak. Gaur egun berriz narriadura antzematen da, Afrika batipat atzeraka doa, eta Latinoamerikarekiko urte batzutako aldean.

Apal-apal gora zetozenak, egun arin beherantza bait doaz. Eta Afrika, ez da-

kit aterako denetz. Latinoamerikan badut esperantza gehiago, han «*subdesarrollo*»aren kontzientzia bait dago, multinazionalak *puntu* eta egiten ari direna.

A. Atzo entzun nizun hitzaldian zahardadeaz mintzatu zinen. Non bizi dira zoriontsuago zaharrak?

J. M. B. Venezuelan zaharra hobeto bizi da, familiari lotua bait dago; han familia handia ez da hautsi, European bezala. Familia nuklearra zaharraren kalterako da, zaharra sobran bait dago eta erresidentzian baztertu egiten da. Orain, han ere, gogoz ez baina baldintza ekonomikoek behartuta, zaharra ez bait da apartamentuan kabitzen, baztertzeko joera areagotzen ari da.

Hango beste abantaila bat klima da, zaharrari hotzak kalte handia egiten dio eta han ez dauka horren abrigaturik ibili behar. Finen, hango bizitza esperantza, ume hilkortasuna

NORTASUN AGIRIA

Errepublikak garaitik oroimen gezamina du, Guadarramako Fuenfrían egon bait zen gaisorik, birika tuberkulosiak jota •

Valladoliden «Universidad Vasca» erreibindikatzen zuen «Euskal Ikasleak» erakundeko presidentea izan zen • Marañón, Ortega ditu gustoko, eta osaba Pío baino Caro Baroja du gustokoago • Gorgorio Renteria idazlearen alaba elantxobetarrarekin dago ezkondua • Hainbat bidaia eta gero, gero eta gutxiago gustatzen zaio abioia • Barazkiak eta frutak aparte, arraina gustatzen zaio, eta haragitan arkumea bakarrik • Pelay de Orozcoren Oteizari buruzko liburua eta Agirreren Errepublikarentzako informea irakurtzen ari da eta orain Obabakoak-en espainolezko bertsioa erosi nahi du.

Erakartze sexuala elikadurarekin oso erlazionatuta dago, ongi hazi den pertsona gehiago gustatzen bait da •

salbatuz gero, handiagoa da.

A. Ez ote dugu bizitza gehiegi luzatu nahi?

J. M. B. Hori Cajal-ek esaten zuen, gizakia bait da ugaltze fasea igarota bizitza gehien luzatzen duen animalia. Naturaren legeen kontra ari ote gara? Hortik etortzen dira endakatzeko gaisotasunak, geroz eta gehiago ikusten direnak. Nik horretaz beti esaten dut urteen kantitateari baino bizitzaren kalitateari begiratu behar diogula: ez dizkiogula bizitzari urteak erantsi

behar, urteei bizitza eman behar diegula.

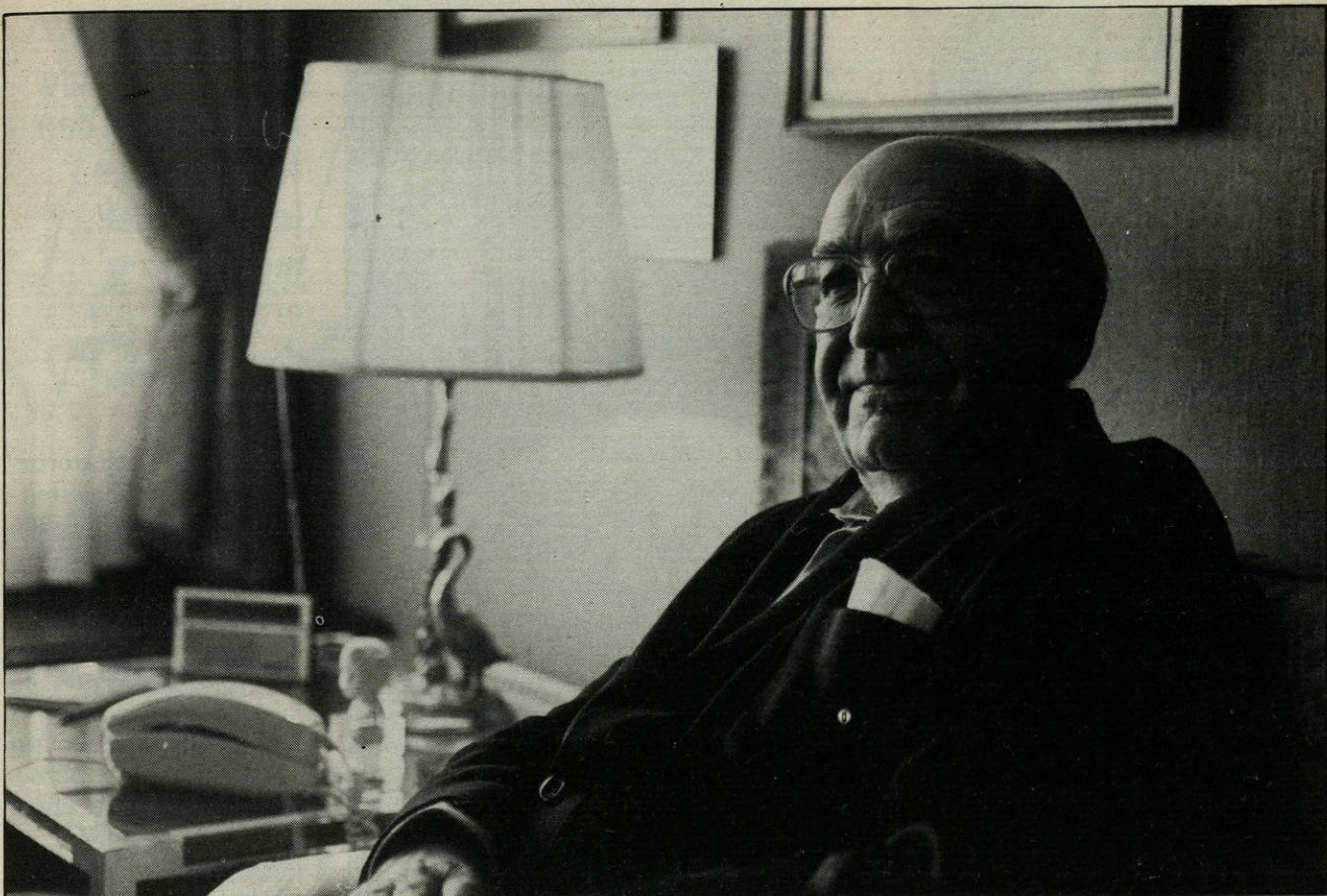
Zahartzaro on baterako hiru baldintza ipintzen ditut: zalantza ekonomikorik ez izatea, minik ez izatea eta ezintasunik, ezgaitasunik ere ez.

A. Elikadura eta maitasuna ere erlazionatzen dituzu.

J. M. B. Bai, zerikusi handia dute. Erakartze sexuala elikadurarekin oso erlazionatuta dago: pertsonaren gorputzean koipea non-nola banatzen den... Ongi hazi den pertsona, proportzio hobeak dituen, gehiago gustatzen da. Horra hor [Donostiako Kontxa parean gaude, gosalongoan, eserita] gazte batzuk korrika, edo paseoan, horiek ongi kontserbatu nahi dute, zertarako? Besteei gustatzeko, maitasunaren bila dabilta. Elikadurak zeresan handia du. Jakina, kulturak ere badira: Afrikan adibidez, emakume gizenak gustatzen dira. Eta arrazak: zergatik, esate batera, ateratzen dira Venezuelatik hainbeste «miss Mundo»? Arraza nahasura handia dagoelako.

A. Beste gai batera pasatuz: Osasunerako Mundu-Erakundeak, zein paper betetzen du egun?

J. M. B. Dauden arazoak gogorarazteko papera. Begira: Munduko gerra eta gero, hogeitamarren bat urtez, mundu azpidesarroitutak gora eta gora egin zuen, poliki-poliki: bizitza esperantza 46 urtetik 62ra pasa zen, alfabetatuen kopurua %43tik %60ra pasa zen, ume hilkortasuna erdira jeitsi zen. 80etakoak aldiz «hamarkada galdua» deitzen da, arrazoiz. Hirugarren munduak nozitu du, ikaragarri: gelditu egin da desarroitua.

Ekonomi zorraren ondoriozko ajusteeek populazioari gerrikoa estutu arazi diote eta pobrezia emendatu da. Hortik sortu da «zor soziala» dei dezakeguna. Egokitze prozesu honetan ez genuke perspektiba humanoa galdu behar, eta malgutasun handiagoa beharko genuke. Baina oso fase arriskutsuan sartzen ari gara: Ekialdea erori denez gero, kapitalistak harrotuta daude, ez bait dira ezerren beldur. Gogoan hartu lehen, mende honetan zehar, soldatak igotzen baziren, kapitalistak iraultza sozialaren beldur zirelako igo-tzen zirela.

A. Izango dira, bada, iraultza sozial berriak...

J. M. B. Bai, baina ez dira iraultza ideologikoak izango. Intsekuritate soziala nagusitzen ari da, orain Latinoamerikan gertatzen ari den bezala: azken urte gu-

txiotan Lima, Caracas edo Bogotan, ezin zara gauean atera. Badira asaltoak, bada prostituzioa, bada mendizitate, kartzelak mukurru beteta, nonahi ere biolentzia...

Miseria horri berriz, irtenbide okerrak bilatzen zaizkio; adibidez, dohainikako jana edo arropak banatzen dira. Horrekin pobrezia kendu ez baina pobrea seinalatu egiten da. Merkeago, jarri, bada, gauzak, ez dadin pobrerik izan!

A. Zeinek du situazio honen errua?

J. M. B. Joan den hamarkada honetan, Ongizate-Estatuaren proiektua gelditu egin da. «Neokontserbadurismoak» merkatuaren legeei jarraitzen die, eta gastu sozialak desarroiloa galarazten duten zama gisa ikusten dira. Berdintasunaren eta zahardade seguroaren eskubideak galdu egi-

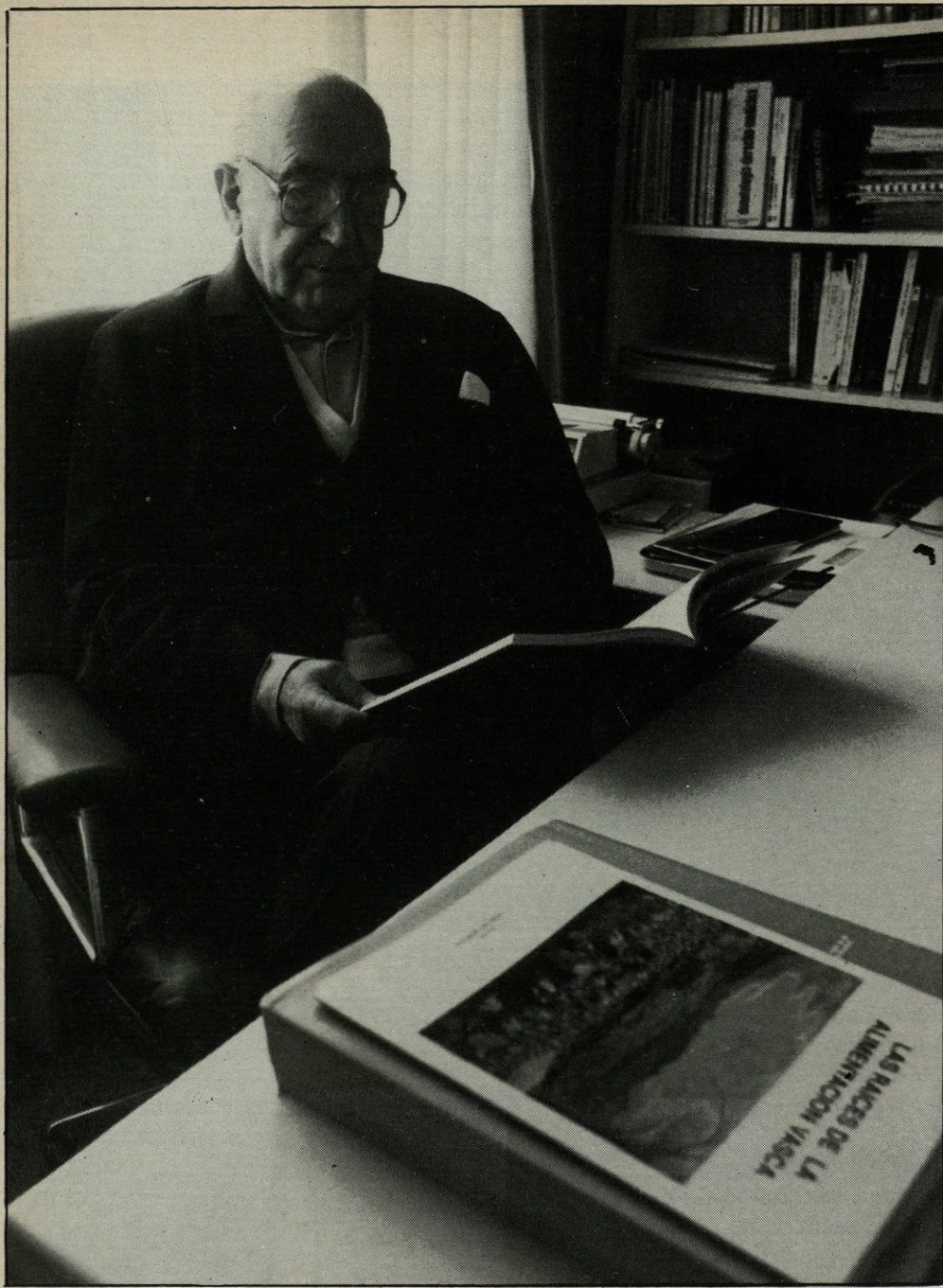
ten dira... Ongizate-Estatuak, Latinoamerikan behintzat, porrot egin du.

A. Nola gaingitu, gurean, erakutsi ohi dugun intsolidaritatea? Nola lagundu dezake Europako jendeak?

J. M. B. Europak eta EEB-Bek ez dezatela eskupekorik bidali. Estatu pobreago horiek beren errekurtsuez garatu behar dute —hemengo Estatuaren laguntzaz. Europak-eta, kreditoak eman ditzatela, kredito «bigunak», beren interesak erlatiboki moderatuak izan daitezela. Ez da eskuzabal-tasunik behar, solidaritatea behar da.

Azken hamar urtetan, Venezuelak zor gisa 30 mila milioi dolar ordaindu ditu —eta berdin-berdin dago, ezer ordaindu ez balu bezalaxe dago! FMik-eta interes fabulosoak ipintzen dituzte!

«Parlamentu europarrean zuzena den egoera honen aurka ahotsak entzun beharko lirateke; baina, deputatu gehienek goi klasea ordezkatzen dute».

■ Pentsa injustizia soziala noraino iritsi den, Nederlanden jaboia egiteko mantekila erabiltzen ari direla ●

ten dugun. Ni neu etortze-ko prest egongo nintzate-ke, inoiz behinka, Euskadi-ra.

Eman beharko genituz-keen urratsak, nik uste, ho-nakook dira: Bat, egoera-ren diagnostikoa egitea. Bi, Euskal Herriarentzat [Autonomi Elkartearentzat] elikadura jomuga batzuk ipintzea: zenbat kaloriá, zenbat bitamina behar di-ren; bigarren honetan insti-tuzioek inplikatu behar du-te: zer ekarri behar den eta-bar erabakitzeke.

Hirugarrenik, popula-zioari begira, elikadura gi-dak egin beharko lirateke: gatz gutxi, koipe gutxi har-tzeko aholkatuz, eta beste. Gero, elikadura sistema bat koordinatu: zenbat produ-zi dezakegun, zenbat inpor-tatu, Europako Elkartear-ekin zein erlazio izan, esne edo haragi edo zein indus-tria desaroilatu behar den. Hurrengoa, elikaduraren segimendu bat —«monito-reoa» deitzen dena— egin beharko litzateke: umeak, emakume haurdunak begi-ratu, inkestak egin... Eta, boskarren edo seigarren, ez dakit zenbat puntu esan du-dan, dietista eskola bat sor-tu; Gasteizen ba omen dago bat, baina ez dakit bere be-rririk.

■ «Ez dizkiogu bizitzari urteak erantsi behar, urteei bizitza erantsi behar diegu».

Pentsa injustizia soziala zein punturaino heldu den, arestian jakin bait dut Ne-derlanden jaboia egiteko mantekila erabiltzen ari di-rela. Mantekila, hainbeste A bitamina duen produk-tua! Monstruosidade maila horretara iritsi gara!

Nazioarteko foro berri bat zabaldu beharko litzate-ke. Orain merkatuaren pre-zioak zeinek ezartzen ditu? «Hamar handiek», eta ho-

riek. Nahikoa litzateke ka-fearen prezioa %40an igo-tzea, Brasil eta Colombia bezalako Estatuek beren burua salbatuta ikusi leza-ten. Eta Europari, dolar er-di baten ordez dolar bat or-daintzeak, zer dio? Berdin dio!

A. Norberekeria...

J. M. B. Parlamento europarrean ahotsak en-tzun beharko lirateke; bai-na, deputatu gehienek goi

klasea ordezkatzan dute eta.

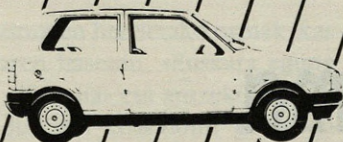
A. Aditu dugunez, Vene-zuelan aspaldian sortu ze-nuten Elikadura Institutua-ren antzeko batetaz aritu zarete, Euskal Autonomi Elkarterako. Zein ezaugarri izango lituzke Institutu ho-nek?

J. M. B. Gasteizen Gobernu berria osatzen denean, Osasun kontseilariari bisita egingo diot, eta ea zer egi-

Pablo Sastre

FIAT-eko AUKERA

FIAT

FIAT UNO

FIAT UNO

FIAT UNO 45 FIRE 3 P (4V).....	1.038.830
FIAT UNO 45 FIRE SUPER 3 P.....	1.177.948
FIAT UNO 45 FIRE SUPER 5 P.....	1.228.488
FIAT UNO 60 FIRE 3 P.....	1.243.118
FIAT UNO 60 FIRE 5 P.....	1.288.328
FIAT UNO 70 SX 3 P I.E.....	1.418.678
FIAT UNO 70 SX 5 P I.E.....	1.469.218
FIAT UNO TURBO I.E.....	1.707.288
FIAT UNO DIESEL 3 P.....	1.368.670
FIAT UNO DIESEL 5 P.....	1.478.527

FIAT

FIAT CROMA

FIAT CROMA

FIAT CROMA CHT 100 CV.....	2.374.150
FIAT CROMA 2.0 I.E. 120 CV.....	3.118.950
FIAT CROMA TURBO DIESEL 92 CV.....	2.738.570
FIAT CROMA TURBO DIESEL 118 CV.....	3.113.630

FIAT

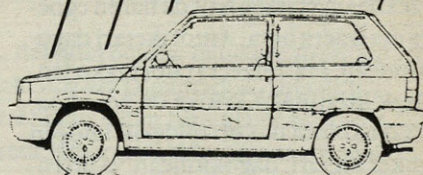

FIAT TIPO

FIAT TIPO

FIAT TIPO 1.400.....	1.549.708
FIAT TIPO 1.400 DGT.....	1.689.358
FIAT TIPO 1.600 DGT.....	1.809.058
FIAT TIPO 1.900 TURBO DIESEL.....	2.186.778

FIAT

FIAT PANDA

FIAT PANDA

FIAT PANDA FIRE.....	930.000
FIAT PANDA SISLEY 4x4.....	1.230.000

MATRIKULATU ONDOKO
PREZIOAK

AUTO ADARRA BANATZAILE OFIZIALA

Txingurri pol. z/g. Tf.: 397241. HERRERA-Donostia. Gran Vía. 7. Tf.: 288983. GROS-Donostia.

ELECTRICIDAD AYA ZARAUZT, Vizcaya, 45. TELEF. 83 46 18.

GARAGE USURBIL-LASARTE, Zumaburu, 5. TELFF. 36 24 63

TALLERES KORTA, Viteri. TELEF. 52 71 34. ERRETERIA

TALLERES JOSERRA Pinar, 32. IRUN. TELEF. 61 43 93.

TALLERES ACHAGA, Txirrita, 11. HERNANI. TELEF. 55 72 32

FIAT

PUNTAKO TEKNOLOGIA

Azpeitiko Topaketen drama

AZPEITIKO VIII. Euskal Antzerki Topaketen balantzeak dramaren irudia dakarkigu begietara, hitzak bere baitan gordetzen duen definizioari atxekiz «gertaera serio, orohar tristetia, alimoak nahastu eta bukaera la-tzekoa» gertatzen bait da haren egoera eta izaera bera. Antolaketari dagokionean, eta antzerki taldeetako jendeak luzatutako kritika da honakoa, ez dago inolako erizpiderik taldeen aukeraketari dagokionean. Aurten goan, hogeitabostek hartu dute bertan parte, eta kanpo geratu dira nahiz eta aurkeztu ziren, Hika eta Topo kasu. Hikak adibidez berriki «Chaplin tropela» obra estreinatu berri duela. Bi hauek urtean zehar euskaraz egiten dute euren ekoizpena. Eta aldez, parte hartu dute Karraka eta Producciones Udañeri-k, hein handi batean erdaraz aritzen direnak.

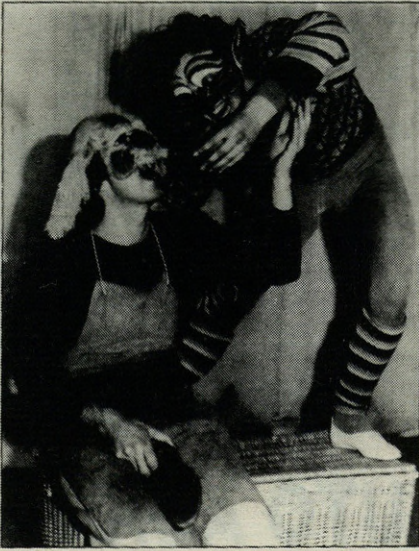
Girorik ez da ikusten bestalde. Inongo eraginik ez du antzerki munduan eta hori aski nabarmen gertatzen da bertaratzen diren taldeetan, profesioaletan bederen. Emanaldi hutsa baino ez da hauentzat, beste bat gehiago. Jenderik ez da hurbiltzen kanpotik, Azpeiti-Azkoitiko publikoa da Topaketen sostengu bakarra. Zer interes dauka duela urtebete estreinatutako obra baten ikustera joateak? Aurten, estreinu bi gertatu dira, biak talde amateurren eskutik. Hauen kasuan, Topaketak halako txanpa bat izan daitezke, baina non

AZPEITIAN ZER?

HAMABOSTEROKO KULTUR ALDIZKARIA

22 zenb. 1990ko AZAROA
ALE BEREZIA
AZPEITIKO UDALA

AZPEITIA

**VIII. EUSKAL ANTZERKI
TOPAKETAK**

**1990eko ABENDUAREN
1etik 21era**

dago egin beharreko promozio lana? Antzerki emanaldiez gain ez dago beste ezer taldeen arteko harremana, publikoaren interesa, eta abar lotuko duena: Mahai inguruak aipatzen diren bezala beste edozer. Komunikabideek ez diote inolako jaramonik egiten Azpeitiri egunotan, datu adierazgarria hau. Eta halere, maila honetako topaketa bakarra izaki

halako osperik gordetzen du oraindik orain. Gure aburuz bederen, beharra azpimarratzen dugun arren, oso itzalia eta galtzeko bidean den ospea.

EUSKARAREN transmisio kanpainak bat egin zituen Hego Euskal Herriko hainbat Udalerrikkartekez

Literaturatik at

bete zituzten herrietako ormak ikas-turtearen haseran, «Euskara egune-roko elikagaia» eta antzeko mezuez erdaldun eta euskaldun gurasoen-tzat euskalduntze-alfabetatze kan-paina baten iragarritz. Emaitzak ka-lean dira dagoeneko, eta antza, bada euskararen goserik, 1.500dik gora guraso ikastaroetan ari bait da. Datu azpimarragarriak: Donostian, eus-kaltegi guztien arteko koordinadora osatu da, gai honen aplikazioa aurre-ramateko bezala segimendu zu-zena egiteko helburuz. Lasarte eta Eibarren, maila honetan lehendik egindako lanak emaitza bikainak bi-deratu ditu. Tolosan, esperientzia-ren inguruko mintegia egiteaz gain gurasook behar duten metodologia berezia sakontzen lan berezia egiten ari dira...

Kanpainak bere garaian sortu zi-tuen espektatibak bere horretan eus-tea bezala sortu den ikaslego poten-tzial horren eustea izango dira aurre-ra begirako erronka handiak, hasera batean marketing handiaz egin dena-ren jarraipena ziurtatu behar bait da. Horretara zuzenduak dira ekimenak, eta lerrootatik dianaren erdi-erdian asmatu dutela esan behar dugu. Egoera larria bizi duen euskaldun-tze-alfabetatze munduan «harrobi inportantea» mugitu bait da kanpai-na honen ondorioz, Fernando Mu-ñozguren egitasmo honetako partai-deak zioen bezala: «Ikaslegoaren ti-pologia aldatu egin da neurri batean bederen. Eta oraingoa hasiera baino ez da». Euskararen gosea piztu zaien guraso hauek izan dezatela nondik elikatu.

J.J. Petrikorena

LITERATURAZ ari garenean badirudi zehatza den zerbaitetaz ari garela, eta literatur lehiaketaz hasten garenean, dudarik gabe, li-teraturatik at dagoen beste edozertaz (eta hontan ez dago inolako kontraesanik). Literatur lehiaketaz mintzatzen hasi orduko jakin be-harra dago, normalean, injustiziaren erresuman sartuak gaudela iada-nik. Literaturatik at gabiltza dagoeneko, usualki arrazoi estralitera-rioak erabiliz eta beste hainbeste argudio bitxi eta aprteko aintzat har-turik. Badakigu ez lukeela hala izan behar baina hala ere, denok daki-gu (askotan behintzat) halaxe dela.

Literaturgintzan aritzea zikilista lasterketa batean parte hartzeare-kin gonbaratzen hasten garen bakoitzean gerta litezke halako bidaga-bekeriak. Zein idazle jarri lehenengo eta zein bigarren, nor hirugarren eta nor azken iritsi den jakiteko gogotxar horrek bultzatzen dezake edo-nor edozein astakeriataraino.

LITERATURATIK at dauden arrazoiak direla medio banatu da, ene ustez, Europa Elkarteko Literatur Saria duela hiru aste. Hasiera ba-teko asmoa omen zen iaz Elkartean argitaraturiko liburu onenari saria ematea eta, hala, aurrera 34 liburu aukeratu zituzten, ondoren 6 bes-terik ez zirelarik azkeneraino iritsi. Jakitekoa litzateke nolaz eta zerga-tik aukeratu ziren 34 liburu horiek, eta nolaz eta zergatik 6 horiek ge-ratu ziren finalerako.

Azkenean geratutiko 6 idazleak, dakigun bezala, hauexek ziren: Sa-margo, Calasso, Larkin, Atxaga, Echenoz eta Dinamarkako idazle bat. Batzuek diotenez azken eguna iritsi baino lehen hiru idazle baztertu-rik omen zeuden: Larkin, daniarra eta Samargo. Azken unean, eztabai-da latza Atxaga eta Calassoren artean omen zegoen baina, harrigarriki, Echenoz atera zen irabazle «Lac» deituriko nobelarekin...

NIRETZAT, bidegabekeria ezin haundiagoa izan da. Sei liburu hauetatik bost irakurriak ditut (liburu danesa ez bait dut ezagutzen): Calassoren adreilua eskuetatik erortzen zitzaidan hartu bakoitzeko, eta Echenoz-en «Lac» irakurri nuenean (frantseseraz, ez dago bestela-ko itzulpenetan eta) izugarritzko dezepzioa jasan nuen: batere funtsik gabeko eta inolako interesik sorteraizten ez duen nobelatxoa baita. Eta ez dago gonbaratzerik, inondik ere, erretilu ikusgarri bat hainbeste ja-ki goxo ederrez hornitua (Atxagaren liburua) eta bestaldetik, plater kaxkar batean aurkezturiko patata xahar egosi bat (Echenoz-en «Lac» delakoa).

Jakinazazu zergatik eman dioten nobelatxo frantses horri saria edo-ta, hobeto esanda, zergatik ez dioten eman «Obabakoak» liburuari (hots, liburu onenari) justiziaz merezi zuena.

Halako sari preziatu bat idazle baten urte askotako lan osori eskaini beharko litzaioke eta ez, edozein modutan, bapatean, aukeratutako li-buruxka bati. Nire aldetik, aurtengo sari hau, dudarik gabe, Philip Lar-kin-entzako zen (bere obra osoagatik eta ez «High windows» liburua-gatik soilik). Eta bestela emanda, hau da, obra bakar bati ematekotan, «Obabakoak» libururaren egilearentzat, dudarik gabe.

Europako Elkartean gertatzen diren beste gauza askotxotan bezala-xe. I. Literatur Sariketa honetan ere, azken erabakia zirko htsa beste-rik ez da bilakatu, hasiera hasieratik, gauzak ezin farregarriago eginez.

JOXEMARI ITURRALDE

AUTOSERVICIO
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

DIFERENTE C.B.
Gran Vía kalea, 11
GROS AUZOA — DONOSTIA

EKO SAN MIGUEL
Bartolomé de Urdiso kalea, 9
IRUN

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Merkatalgunea, 7
Hirigintza (ABARKA Jatetxearen atzean)
HONDARRIBIA

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, 2/8
BERAUN — ERRETERIA

BASTIDA
Erdiko Kalea, 32
MUTRIKU

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

SAN JUAN BAUTISTA
Villas auzoa
HERNANI

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

ECONOMATO ORBEGOZO
C/ Eliz — Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Elicegei kalea, 5
ERRETERIA

SUPER ANDONAEGUI, C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO — DONOSTIA

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR
San Juan kalea, 9
EIBAR

EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa 2/8
ASTEASU

BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

EKO AIETE
Elxadi Saila
AIETE — DONOSTIA

SUPER AMARA
Isabel II.a, 16 zbk.
DONOSTIA

EKO

Vivodist

Gogoeta lan berria atera du berriki: «Fisikaz honatago»

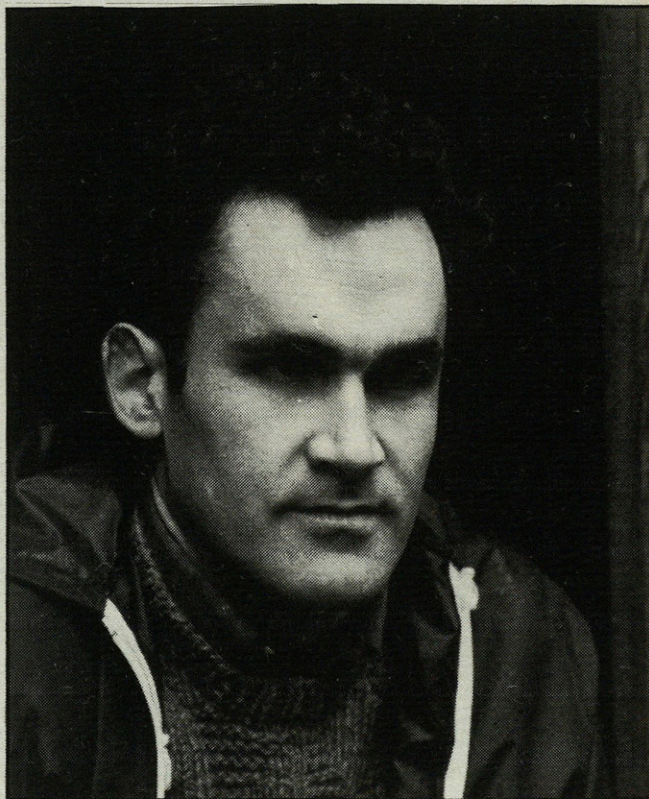
Gil Bera: «Ene burua pentsalaritako jo dut»

Exegeta izan nahi ez duen Eduardo Gil Bera gogoetari emana segitzen du, berriki hirugarren lana argitaraturik. Berezi antxean ibiltzen usatua, Euskal Herrian orfeoi gisan sobera funtzionatzen dela kexatzen zaigu; «Fisikaz honatago»ren atxakian Narbarten izan gara harenean, fede beharraz, beraren lanez eta literaturaz iharduteko.

GAUZA atsegina gertatzen da zinez Eduardo Gil Bera idazlearekin solasean aritzea, aditzale besterik ez bada ere. Beraren lanak hasiera batean sortu zuen harreka itzalixe dagoen honetan, azken gogoeta liburuaz galdezka inguratu gatzazkio, eta idazle berezi batean aurrean ginela jabetu berriz ere. Honela zioskun «Fisikaz honatago» azkenaz: «Ene iduriko duk fedeei buruzko gogoeta bat, konprenituz fedea izaten ahal dela fenomeno patologiko bat, beharrezko zaigun gauza bat», berarentzat fedea pausaleku bat da, agertzen dira teoria aunitz, eta horiek paratzen dituzte lehengo sinesmenak hankaz gora, eta segido eskatzen digute beste pausaleku bat, «Bige band dela, edo dela fisikaren edo historiaren es-

plikazionea, hori duk menperatze entsegu bat, pausaleku bat, niuk uste diat horrek ez duela bueltarik, beti behar dugula non kokatu, non pausatu, zer sinetsi, eta nik uste diat horrek definitzen gaituela hein handi batez bederen».

Zientifismoa ere pausaleku gisa dakusa, lehengo denboraz trinitatea eta San Jose izan zitezkeen gisan, berarentzat garbi dago erantzunik gabeko galderrek tentsio ikaragariria sortzen dutela, eta irtenbideetan, interpretazioetan eta konprenitzean, faltsutze eta dominatze zerak ikusten ditu: «Nik ez diat alternatibarik eskaintzen, nik egiten diat halako gogoeta bat pentsatuz nola nonbait ere horri buruz bederen, fede beharrei buruz beti beza-la gauden, eta horretan bai

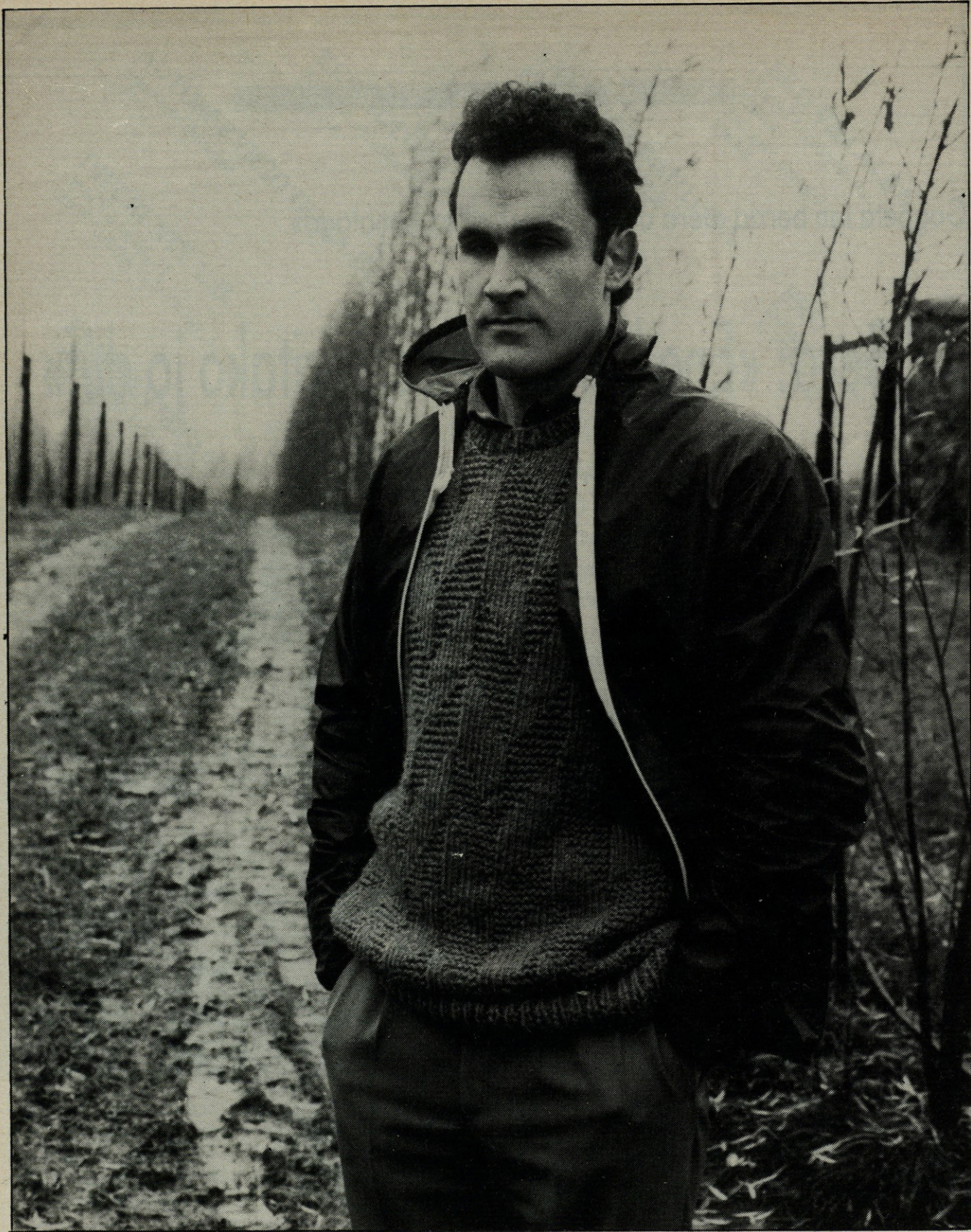
zaku berean sartzen ditiat zientifismoa, historia, erlijio katolikoa bere parafernalia guziarekin».

Filosofo ez, pentsalari

Ahomentatzen genion ohitura handia dagoela Euskal Herrian, jendeak filosofiaz idatzi gabe tesiak, interpretaizioak eta exagesiak egiteko, eta berari hori norma-

la iruditzen zaio, unibertsi-tatearen ondorio gisa dakusala: «Egiten duk datuak pilatu, hondarrean nik usten diat nahiago dutela demos-

— Berriki pentsatu dut ene hiru gogoeta lanak erdaratu behar ditudala ●

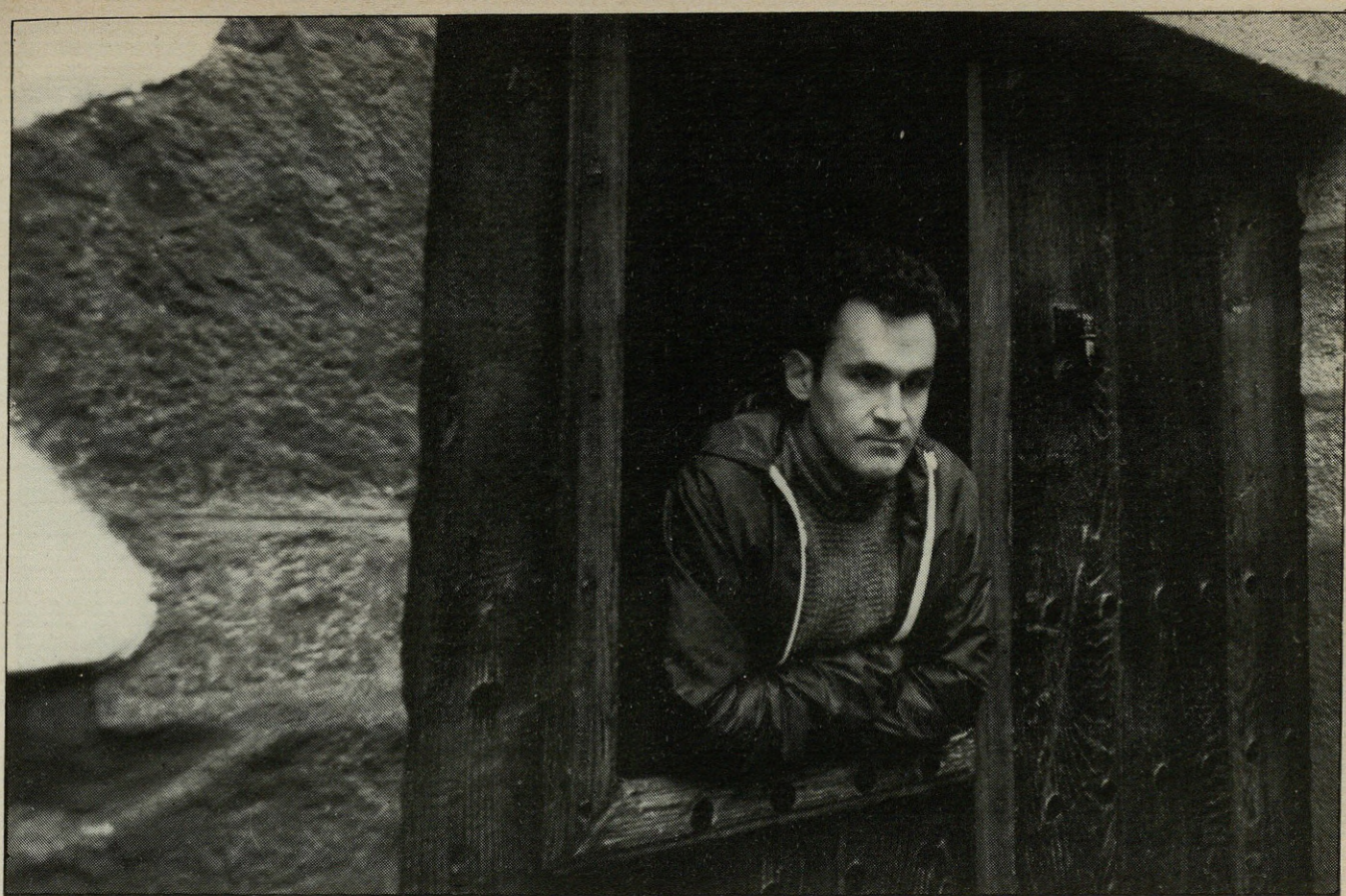

Fedeei buruzko gogoeta nabaria ageri da Gil Beraren lanean.

tratu egiazki leitu dituztela paratzen dituzten horiek oro, ezen ez, hiaurek zer erraten duk?, eta erantzuten diate: ez baina, honek, hark». Zoritxarrezkoa zaio

hori, «desgrazia bat» eta berarekin bat ere ikustekorik ez duela horrek aipatzen zигun. Beraren lanaren helburuez geniharduela: «Nik ez diat idazten etorkizun

bat gogoan dudalarik, duk behar bat, bertze erremediorik ez bait dut, nik filosofo baino gehiago neure burura ikusten diat pentsalari edo, filosofo, honda-

Literatur kontuetan homogeneitatea kaltegarri daitekeen ustekoa dugu Eduardo Gil Bera.

rean, hitz hori bilakatzen duk ez diakiat zer, ofizio bat ez? Edozeini erraten ziotek zera, filosofo».

Demasikeriak euskal literaturan

Euskal idazleak funtzionari bilakatu diren ideiaz galde-tu diogularik egia izan dai-tekeela erantzun digu, eta hemen literaturak bizi duen egoera aski xelebrea zaio, hemengo batzu inon gertatzen ez direla erantsiz. Bi gaiz aritu zen nagusiki, hizkuntza berriki ikasi du-ten idazle eta irkaurleez, eta hizkuntzaren batasunak literaturan sor ditzakeen zalantzez: «Inon ez duk ger-tatzen ahal por ejemplo, nik euskara ikasi behar dut euskal idazle izateko, ene-tako horrek ez dik buru buztanik, non gertatzen ahal duk horrelako desma-sikeria, hori duk anormal-keria bat eta gainera sor-

tzen dik halako «aura me-diocritas» bat, ikaragarria, itogarria gainera».

Dio badela irakurle bere-zi nat, hemen bakarrik esis-titzen dena, pentsatzen duena hizkuntza ikasteko ahalegina eginagatik idaz-leak bera gogoan eduki be-har duela idazteko orduan: «hau duk inon hola klarki erraten baina airez aire doan gauza bat, hori duk aberrazio izigarri bat. Ber-tzeek zer diagu obligazio bat? Hori duk lastre izigarri bat, nik ez diat zertan go-goan izan behar Tafallan edo Laudion edo Donos-tian edo zernahi tokitan ba-dela berriki euskara ikasi duen norbait ere, ez, alde-rantziz, hark hartu behar nau ni kontutan eta nik ez hura». Aiatu bigarren gai-az, adibide bat paratzen zigun, eta «heuk, herorrek edo hiaurek» idatzi behar ote zen edo antzekoez kezka-tzen zirenez, pentsatzen

zuen a aitortu: «Horrek ez du burur buztanik», horre-lakoez kezkatzen ziren id-zazkeeen bulkadari arnas laburrekoa zeritzon, idaz-teko senik gabekoena, bere burua literato deitzeko es-kubiderik ez dutenena: «Zertaz beti hire estiloa eta lengua-jea izanen duk ondo-rio eta ez helburu, eta hik

— Nik ez dut alternatibarik, zernahi gisaz, egiten dut gogoeta bat, nola, fede beharrei buruz, beti bezala gauden •

baldin baduk kaskoan zer-bait ere, hik erranen duk nonbait ere nolanahi ere».

Akademizismo sobera ikusten du hemen, egiazki ez direnak, arazo gisa ikus-teko ohitura; lokuzioak fin-katzea eta, penagarri zaio, gure pobrezia-aren erakusga-ri deritzo: «Hemengo kan-tatzeko manera iduri dik orfeoi gisa izan behar due-la, ez dik balio karrikan bar-na hi txistuka bakarrikan ibiltzea, ez, orfeoian, hori duk euskara bizirik segitze-ko dugun manera bakarra, kaka!, hori duk mediokrita-tea eta hondarrean hola eginen duk, mediokrita-tean hor itota. Nola horren gutti garen, ahulak eta, hor-tikan gertatzen ahal dela odol uste bat ez? eta behar dugu indartu euskara, de-nak elkarrekin egon, ez, nik uste dut alderatziz dela, hondarrean horrek erran nahi dik zera, boletinen bi-dez eta dekretoen bidez li-taratura egitea»

Iñaki Camino

Urruñako bostgarren Aste Kulturala, Hazia Elkaratearen gabonetako oparia

Aurten ere Urruñan kultur aste interesgarri eta aberatsa iraganen da abenduaren 21etik 30a arte. Erakusketa, konferentziak, filmak... Animazio ugari eskainiko dizkigute aurten itsasoa hautatutako gaiaren inguruan. Gai zabala, artista eta bertako elkarateen artean interesa sortu duena.

HAZIA Elkartea oso eza-guna da Iparraldeko kultur munduan, aspaldi sortutakoa bait da. Hain zuzen, 78an, Urruñako gazte batzuk euskal giroa berpizteko bildu ziren herri euskaldun horretan. Urte hauetan Hazia Elkarateak animazio ugari antolatu ditu, bertso saioak, kantaldiak eta abar. Oztopo asko gaingitu behar izan ditu ordea, beste leku askotan lez, euskaldun gisa, abertzale gisa agertzearekin ate asko isten bait zitzaizkien. Baina Elkarate honetan egin lanari esker euskal giroa zabaldu egin da Urruñan, eta gaur egun, herriko etxean bertan hautetsi abertzale bat badago.

Elkarateak, duela bost urte, 86an, bultzada berri bat eman zion bere ekimenari, gabonetako garaian antola-

tu zuten Kultur Asteari hasera emanaz. Olentzero hartu zuten gaitzat orduan, Iparraldeko artistak deitu zituztela asmo honen inguruko beren obrak aurkeztu zitzaizten.

Erakusketa garrantzitsua

Artista mordoa izan zen estraineko erakusketa hartan parte hartu zuena. Orduztik aurrera 100 bat artista ukitzen dituzte urtero —Iparraldekoak denak, ikusten bait dute Hegoaldekoen aldean parada gutti dutela eta aukerak zabaldu behar zaizkiela ahal den neurrian—, 30 edo 50 batek parte hartzen duela erakusketan. Margolariak, eskultoreak, tapiza egileak,

maskara egileak... Mota guztietako obrak agertzen dira, urtero gai desberdin baten inguruan: 86an, Olentzero. 87an, Gernika. 88an, 1789ko Iraultza Euskal Herrian eta 89an, euskal mitologia. Aintzinetik era-

Olentzerori zuzendua izan zen estraineko Kultur Astea. Bosgarrena eta itsasoari lotua dute aurtengoa.

Erakusketan, argazkian ikus daitekeenez, denetarik biltzen da: Margoa, eskultura, argazkia...

bakitzin dituzte gaiak artistek lantzeko denbora ukan dezaten.

Erakusketa honek arrakastak gora egin du denboraren eta ekinaren poderioz, maila honetan antolatzen den bakarra izateaz gain bertara aurkezten diren obren kalitateak hobetzerat jo bait du nabarmenki. Erakusketan parte hartzen duten izenak ospetsuak dira. Rene Gelos adibidez, antolaketa parte hartzen duena ere, Susperregi Ziburukoa, Piarres Erdozaintzi, D. Bioy, Nemi Larregi, eta beste batzuk. Aldiz, bertze batzuk ez dute izenik oraindik baina euskal mundua ongi ezagutzen dute, abertzaleak dira gehienak eta hor parada daukate lan bat erakusteko. Hain zuzen, Rene Gelosek esaten zigun: «*Lan inportante bat egiten da Erakusketa honekin, ideiak biltze bat da, gaia mugatuz bakotxaren gaitasuna neurtzen ahal dela*». Aurtengo «fitxaje» berrietan aipagarria da

Gonzalo Etxeberria, zeinak bere obra bat bidaliko duen. Jadanik ezaguna da bera Iparraldeko margolari munduan eta lehen aldikotz parte hartuko du gabonetako Erakusketa honetan.

Piarres Erdozaintzi ere parada hau oso gustokoa du, gai baten inguruan eta buru bakoitxen ideiak konparatzen ahal bait dira. Gainera adierazi digu: «*Hazia Elkarteak mereximendu handia du artisten mugimendua sortu bait du. Bultzada bat izan da eta benetazko interesa sortzen du artisten artean, kultur mailako elkarretaratze bat bait*

da». Piarresek eskulturak egiten ditu eta beste erakusketa askotan parte hartzen du.

Nolabaiteko garaipena

Erakusketa kultur aste honen momentu nagusia bada ere beste animazio ugari izango dira ikusgai. Gai bera da eta hortaz gehien dakiten elkarteak eta pertsonak biltzen saiatzen dira. Aurtun Itsasoa gaia dela eta argi bidezko erakusketa bat izango da, lehena arrantza mota desberdinen aurkezpenean, eskuz egindako ontziak, eta itsas hegiko ondare naturalen erakusketa. Bestalde, mintzaldi anitz ere izango da. Txomin Artolak eta Eskifaia abesbatzak kantaldi bat eskainiko digute baita ere.

Urte askoren buruan erran daiteke nolabaiteko garaipena lortu dutela Haziakoekin orain arte egin du-

ten lana oso baliapide urriez garatu dutela. Aldiz, aurtun diru laguntza publikoa lortu dute. Alde bateatik, Euskal Kultur Erakundearen politika berriei esker diru laguntza bat eskuratu dute, «*Haziaren iniziativa interesgarria dela*» argudiatu bait dute, eta bestalde, «*hori izango da gainera garaipen nagusia*» dio Mixel Dhers Elkarteko kideak, Urruñako etxeak 10.000 liberako diru laguntza eskaini die lehen aldikotz. Diru horri esker posibilitate gehiago izan ditu Haziak Kultur Aste atsegin bat antolatzeko orduan. Azkenik, ezin ahaztu egitarauan agertzen den esker-tzea: «*Milesker bero berezia Parrokiako batasunari, haren parte hartzea gabe bizi-ki zaila izanen bait zitzai- gun kultur honen muntatzea*».

Ixabel Etxeberria

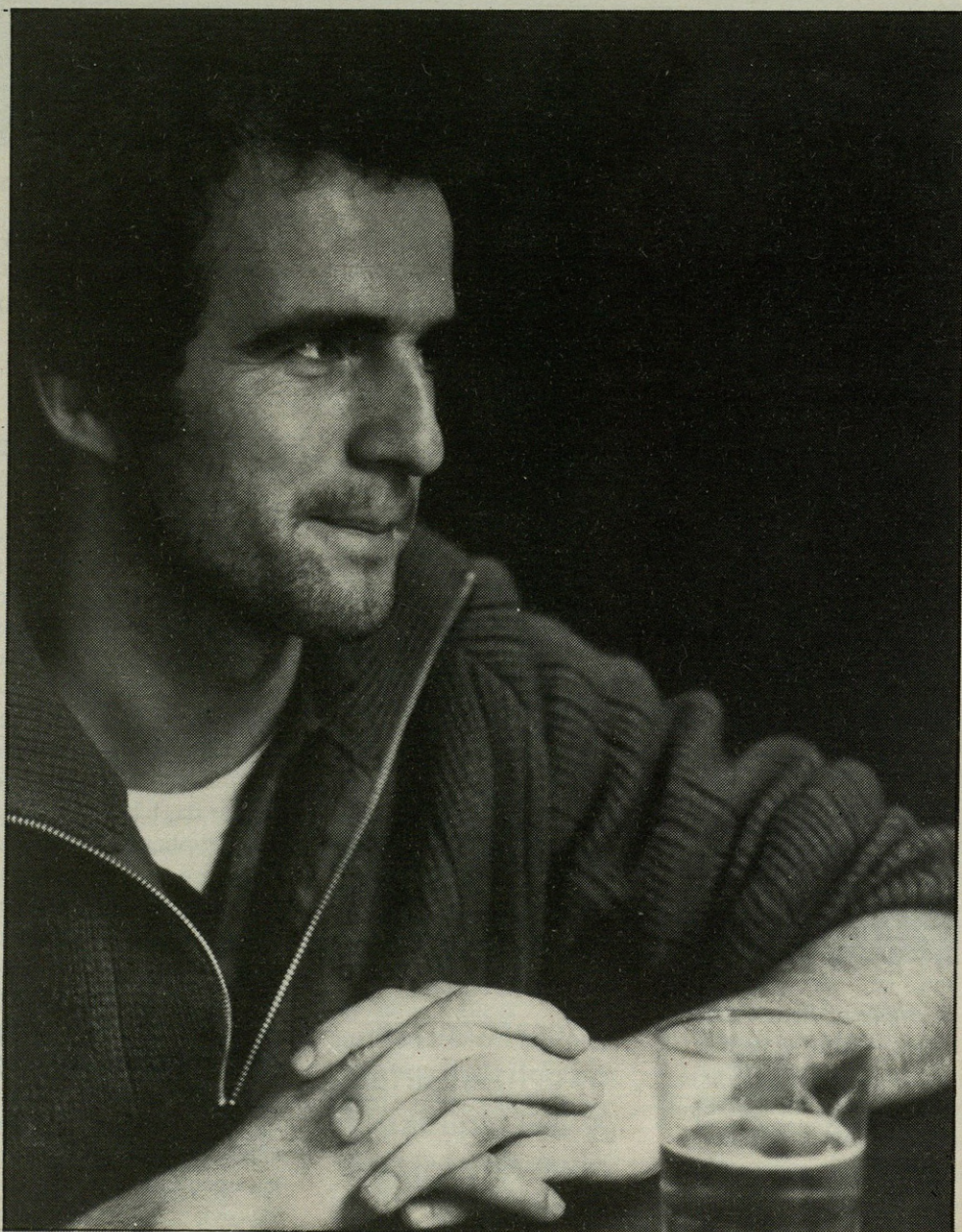
**Benetazko
interesa sortzen
du artisten artean,
kultur mailako
elkarretaratze
bat baita ●**

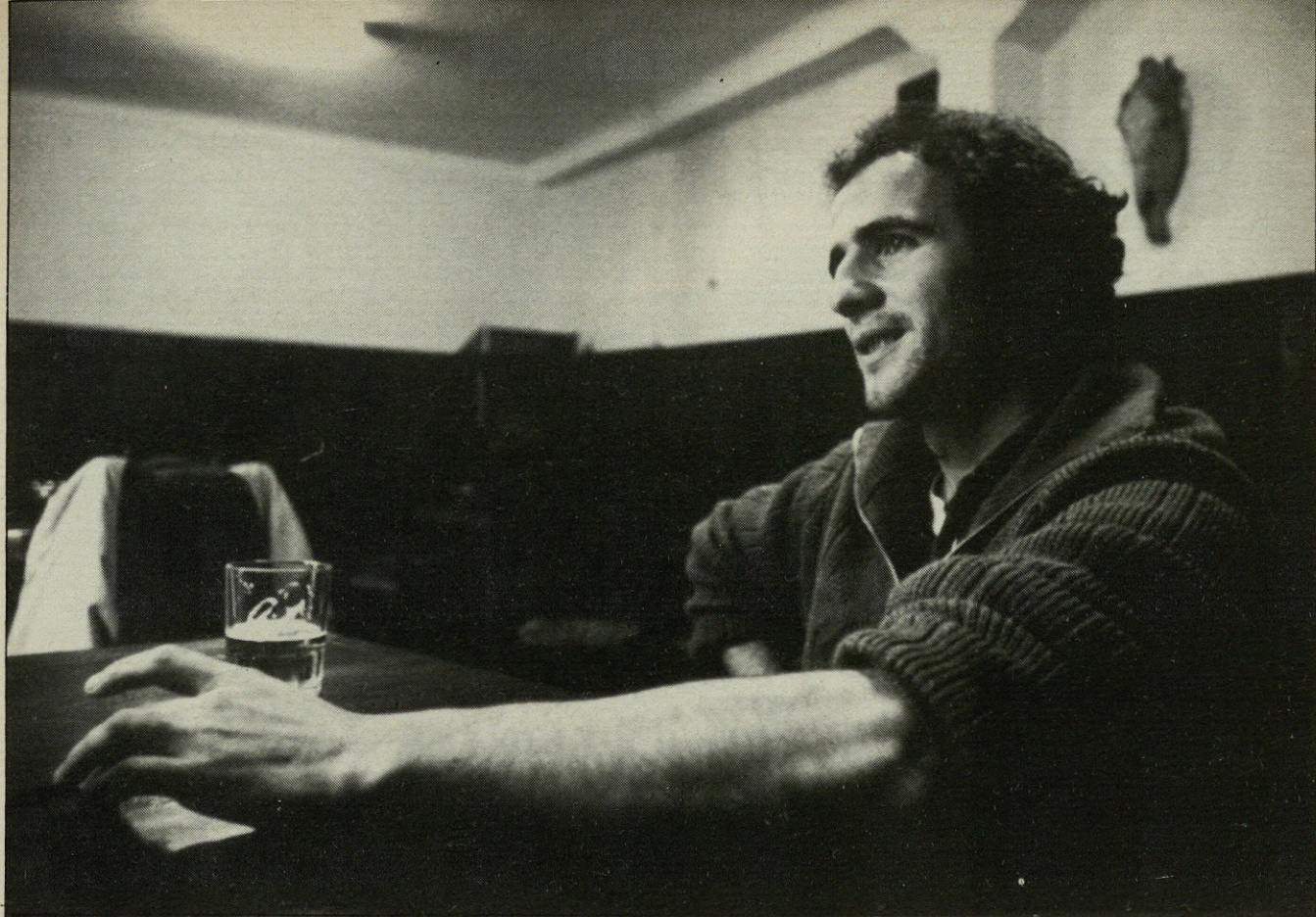
Oihukaren errekopilazio diskoan hiru abestiz hartzen du parte

Pottoka: «Ni aldatuz gero eroria naiz»

P antxo Amaiurren bizi da, baserrian, animalien artean. Hortik dator Pottoka: «Mendian libre, inork molestatu gabe bizi den animalia». Halaxe ikusten du bere burua. Gitarra elektrikoaz bukatzen ditu egunak etxeko kuartoan, bakar bakarrik. Musikaren ilusioa du nonbait.

POTTOKAREN hautua, mendian libre bizi den animaliaaren hautua, egiten du Pantxok bere bizi moldeez eta ikuspegiez blaiturik moldatzen dituen doinuetan. Gitarra elektrikoaren zartadaz amaitzen ditu

■ «Nere musika berezia dela esaten dute orain, eta hemendik bi urtetara aspergarria dela esango dute».

bere baserriko lanak, Amaiurren bizi bait da, Baztan bailaran, aparte samar edo, asteburuetako Elizondo eta Doneztebeko festa-ihesa noiz iritsiko zain. Ez du gustoko lanaren morrontza, ez musikarena ere. Ilusio handiz hartu du orde, Julio Kageta, Kiowak eta SS-67 taldeekin batera, Oihukak, «Martxa, neskak eta 68 gradu edariak», «Herri puta maitea» eta «Iturri» bere abestiez atera berri duen errekopilazio diskoa.

Musikaren ilusioa

Urte egun hauetan hil du te txerria baserrian. «Bazka badugu beraz luzerako» aipatu digu Elizondoko Fortenea ostatuan egindako elkar hizketan. Menditik mundura saltoka bizi da

Pantxoa gaztea, noizbait, agian, akaso, musikaren haritik biziko den esperantza izpiaz. Egun, musikaren ilusioak lotzen du bere harreta. Apaltasunez argi adierazten du justu-justu menderatzen duela gitarra, akordeak baino ez dakiela jotzen eta solfeoa aspergarria zaiola oso.

■ Beti entsegatu naiz gauza berriak, originalak egiten. Konturatzen naiz hemengo talde anitz kanpokoetan oinarritzen dela, eta ez, hemengo musika egin behar da, hemen errotutakoa ●

Duela zazpi urte, *cuatro* pistas batez hasi zen, gitarra elektriko bat erosi eta inongo biderik, helbururik markatu gabe, bere gisara: «Beti entsegatu naiz gauza berriak, originalak egiten.

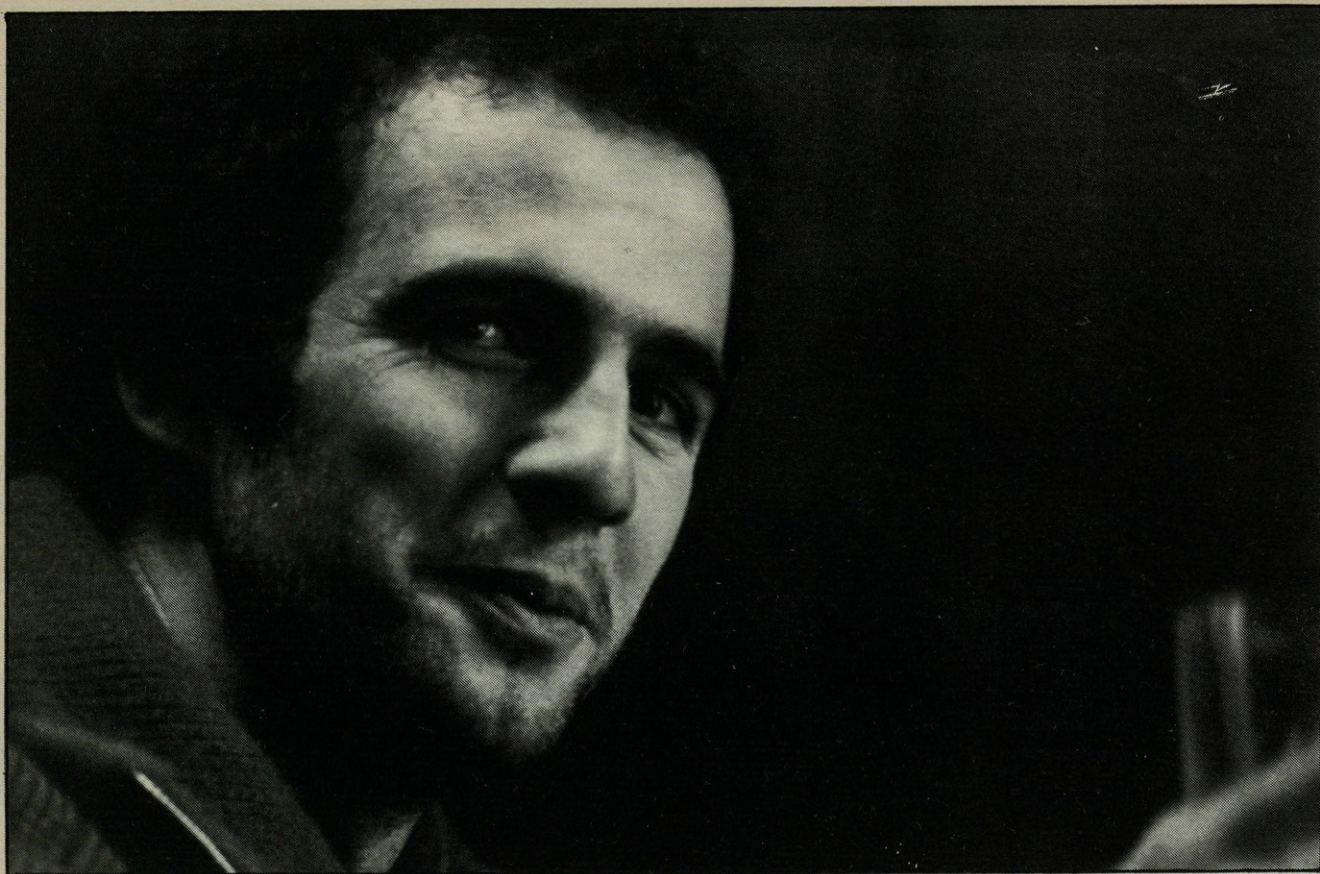
Konturatzen naiz hemengo talde anitz kanpokoetan oinarritzen dela, eta ez, hemengo musika egin behar da, hemen errotutakoa». Hasera batean, eta «esperimentazio» moduko prozesuan sartu zela, ioareak, elizako organoa eta bestez baliatzen zen etxe zuloan egindako konposizioen or-

gitarra elektrikoarekin zentratzea deliberatu du, «bertze gitarrak ez du bizitasunik, arrunt hila da neretzat» dio, eta horretan ari da «nere gauzak egiten edo», nahiz eta afinatze kontuak eta oraindik orain gehiegi menderatzen ez dituen kontuak diren.

«Izugarri lagundu didate»

Arkutuko digu, baina baserritar ilustratua bait da bera. Etxetik kanpo asko ibilia edo. Oronen gain, gaztea, bere herrian eta inguruan ere libertitzeko, gozatzeko, aukera gutxi duena, eta horrek mintzen du: «Hemen ez da sobera gauzarik, ez gaztetxerik ez deusik. Besta egiteko diskotekara, Doneztebeko Bordatxora, joan beharrean aurkitzen gara, gaztea desegoki bizi da. Honela segitu be-

nitzeko: «Hamaika doinu egina naiz honela, *cuatro* pistas-en bidez nahasten nituen. Desastreak dira, ez bait nuen astirik ezertarako, neurriak ere ez nituen egoki hartzen». Azkenez,

Pantxo beti saiatu da gauza berriak egiten, ez bait du batere gustoko kanpoko taldeen moldeetara jartzea, «hemen errotutako musika» behar dela dio.

har gainera, aldatzeko giro-rik ez da somatzen eta». Pottokak ihesa badu bederen eskuartean, gitarra, bere gitarra kuttuna: «Eskandaloa izaten da etxean, ez dakit nola agoantatzen nauten!». Antza, baserri luzea dute, eta sukaldea mutur batean eta bere logela bestean omen, «eskerrak horri!, sukalderaino iristeko adina zaratarik ez bait dut egiten».

Aspaldi igorri zion bere estraineko maketa Oihuka disketxeari. Nonbait, «halako zera bereziren bat nabari zidaten arren» cuatro pistasen «arrunt zabarki egindakoa izanik ez zitzaien balekoa iruditu». Pottokaren kreazio lanak ez zuen kolperik jaso orduan, eta «hurrengoan izango da» dioen esaera zaharrari jarraikiz, bigarren bat bidali duela sartu da beste hiru talde berriekin batera —Julio Kagea, Kiowak eta SS-67— Durangon plazaratu den

errekopilazio plastiko honetan: «Izugarri lagundu didate denborak eta ondo hartzen, lan oso polita egin dute nerekin. Egia esan, ez dakit ni naizen kantatzen eta gitarra jotzen duena». Diskoa atera delako poztan da, hortik aurrera «nere klasean jarraitzen dut, preokupazio handirik gabe aurrera». Hori bai, kontzertu mordoa egitea tokatu zaio azkenaldian, batipat —gusto osoz— gaztetxeetan. Ez dago ohituta halere, eta pakea behar du, etxe giroko pakea eta lasaitasuna.

Mendian libre

Diskoan parte hartzen duten beste taldeekin izan duen esperientziari buruz zera dio: «Abestiak euskaraz egiteak lotzen gaitu, musikaren aldetik estiloak arrunt diferenteak dira, bakoitzak berea du. Ez gara

jende ezaguna bestalde, eta diskoa medio, —Gipuzkoa, Bizkaia eta Nafarroako taldeak bildu garenez—, posible izango da gure musikak mutur batetik bestera entzun ahal izatea». Pottokak istorioak kontatzen dituela aitortzen du, mendikoak eta kalekoak, «bideo batez

Izugarri lagundu didate denborak eta ondo hartzen, lan oso polita egin dute nerekin ●

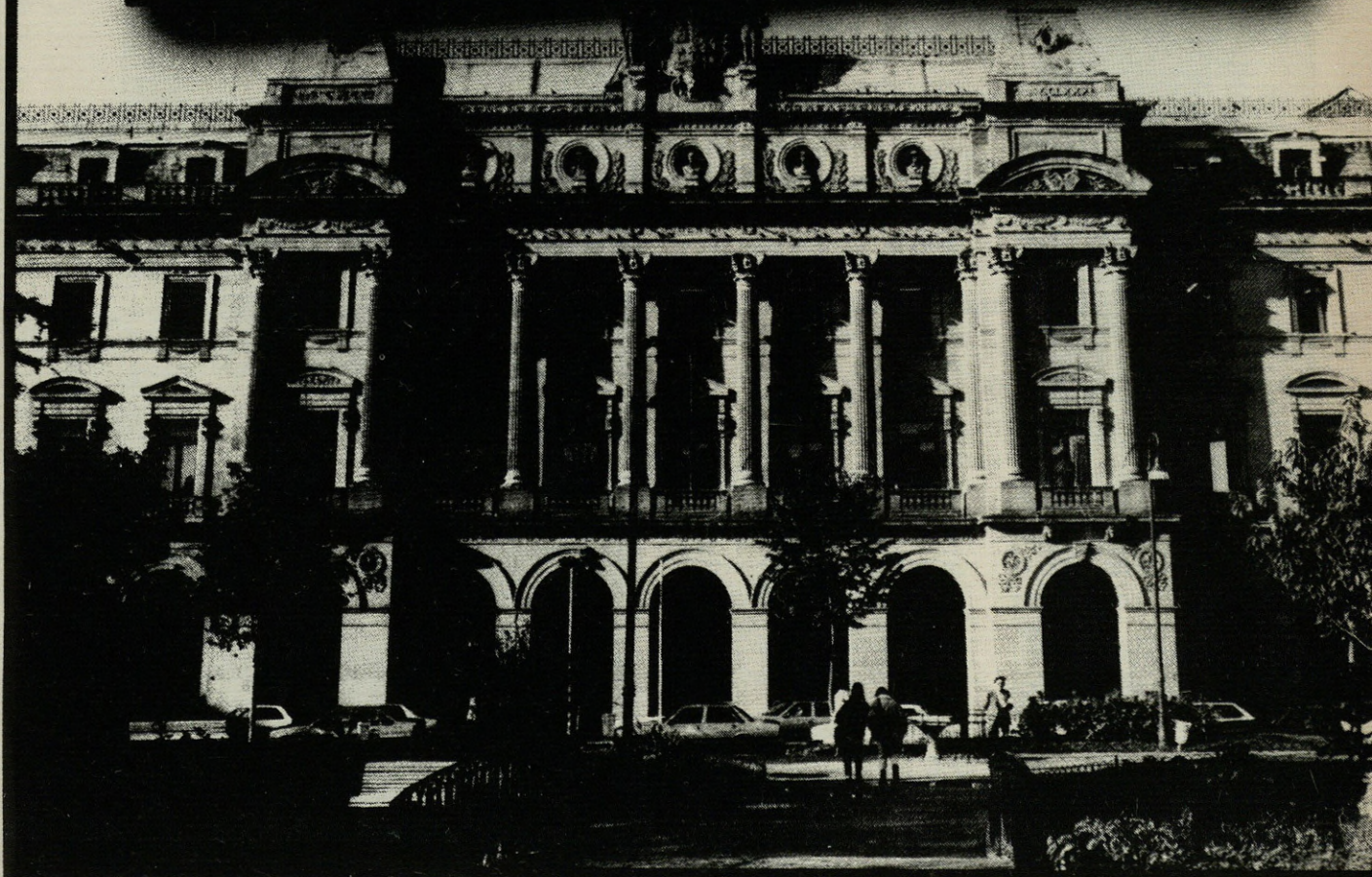
imaginak jasoko banitu bezala», eta estiloa definitzerakoan, «influentziarik bada, gurera moldatuak, ez da beste munduko gauza, gau-

za normala baino. Berezia dela esaten dute orain, eta hemendik bi urtetara aspergarria dela esango dute» aipatzen digu. Musika espresatu nahi du: «Edozein estilo erabili ahal dut, hau poperoa atera zaidala, benera, hurrengoan besterik izango da».

«Neronek bataiatu dut nere burua: Pottoka, zeren libre bait da mendian, inork molestatzen ez duela». Askok luzatu genuen elkar hizketa, Euskal Herriko musikal mugidari erreparorik ere eman genion: «Ikaragarri maila ona ikusten dut, zera, kanpoko edozein talderen aurrean nahiago dut askoz ere hemengo bat». Ezin denak esan eta jasotzen, eta bere sententzia honenkin amaituko dugu oraingoan: «Ni aldatuz gero eroria naiz».

J.J. Petrikorena

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA ZURE ZERBITZURAKO

Gipuzkoako Foru Aldundia

«Buto» ilunpetako dantza

Kazuo Ohno japoniarra, mende honetako artistarik apartekoena

Egun larogetailau urte ditu eta bere aken lana erakutsi berri du Parisen. Mishima-ren laguna eta Jean Geneten mireslea, Hiroshimako srraskiaren ondorioz sortutako «buto» dantza moldearen erakusle gorena da.

EKIALDEKO dantza garaikidea aztertu eta heziketa fisikoko irakaslea izan ondoren Tatsumi Hijikata eta Yukio Mishima idazlea ezagutu zituen 1959ean. Berrogeitamairu urte zeuzkan artean eta bere bizitzaren bilakaera osoa aldatu zuen ezagutza honek.

«Buto»a zer den hitz gutxitan azaltzeko ilunpe eta gorpuetako dantza dela esan behar dugu, bonba atomikoaren biolentziatik sortua, mendealdeko irabazleen bizimoduren mesedetan gertatzen ari zen Japoniako tradizioen bazterketaren kontrako erreakzioa. Buto dantza ikustezinezkoarekin lotzen da, gaizkiaren indarren kontra burrukatzen du eta, batzutan, horien saretan erori ere.

Japoniarren izakerarekin hestuki loturiko adierazbide hau agian harrigarri samarra gerta daiteke mendealdeko ikuspuntutik begiraturik baina, Kazuo Ohno-k prestaturiko koreografiak ikusirik, loturak ohizko mugetatik kanpo ezartzen direla ikusten dugu: Ernest Hemingway-ren «Agurea eta Itsasoa» nobelari oinarritutako bat, Jean Geneten «Notre Dame des Fleurs», Monet pintorearen omenezko «Water-Lilies» eta, nola ahaztu, «La Argentina». Azken hau Antonia Merce y Luque dantzari flamenkoaren (1890-1936) omenezko ikuskizuna da; Albeniz, Ravel, Garcia Lorca eta Montherlant-ek mirestutako dantzariaren omenezkoa alegia. Dantza-tzeko modu oso desberdi-

nak izan arren, amankomuneko zerbait badute Ohno-ren ustetan; dantza biek dute gutxi mugitzen diren gorputzekin asko adierazteko gaitasuna.

Kazuo Ohnoren azken lana «Kachofugetsu» du izena eta hauek dira artistak ikus-

kizunaz adierazitakoak «Lan honen ondoren jendeak burutik guztiz jota nagoela esatea nahi dut. Ahalik eta baxuenera jeitsi nahi dut. Hezurra marraskatu eta izkututzen duen txakurra naiz ni. Badago ilargiaren argia, traizioa eta eromena...»

Senegaleko egungo artea Europar ikusgai

Teknika tradizionalak eta esperimentazioa, pintura, eskultura, tapizak... Zabala eta ugaria da, izan, *Senegaleko Arte Garaikidea* erakusketa ibiltariak eskeintzen digun panoramika. Paris eta Bruselaren hasita, Europatik barrena, beste kontinenteetara ere ailegatuko da nolabait Afrika osoaren artegintza isladatzen duen erakusketa hau. Aspalditik diharduten artistekin batera (Iba N'Diaye eta Papa Ibra Tall esaterako) jende gazteagoren lanak aurkezten dira katalogo ibiltari honetan, guztira 60 sortzaileraren 150 lan.

«World Media» prentsa eta koedizioa

Italiako *La Stampa*, Britainia Handiko *The Guardian*, Frantziako *Liberation*, Espainiako *El País*, Alemaniako *Die Tages Zeitung*, Belgikako *Le Soir*, Greziako *Tovima*, Dinamarkako *Berlingske Tindende*, Sobiet Batasuneko *Moskuko Berriak*, Suizako *Tages Anzeiger*, Austriako *Der Standard*, Israelgo *Haaretz*, Brasilgo *A Folha de Sao Paulo* eta Argentinako *La Nacion* egunkariak dira nazioarteko elkar-argitalpen honetan parte hartuko dutenak. Hiru milioi ale banatuko dira eta besteak beste 1989-1990 urteetako gertaeren gaineko atlas soziopolitikoak agertuko da bertan. Bultzatzailea *Liberation Développement* izan da eta abenduaren 15etik aurrera plazaratuko da.

Historga Proiektua, testigatza historikoak

SANTIAGOKO Unibertsitatearen babesean ekin zioten Marc Wouters eta Isaura Varela historiagileek *Historga* Proiektuari, duela hiru urte. Dagoeneko pare bat ordutako 250 elkarriketa baino gehiago buruturik dituzte, galiziarren ahozko testigantzak jasoz.

Proiektu honen xedea, arrazoi biologikoengatik galtzen ari diren testigantzak jasotzea da, geroago historiagileek datu horien beharrezko ustiapena egin dezaten. Elkarrizketotan hiru gai nagusi landu dira: gerra eta errepresioa (30etako hamarkada), nazionalismo galegoaren ahozko fondoak eta, emigrazioa (Galizia eta Amerika).

Proiektu honetako datuetan oirriturik azterketa bat baino gehiago dagoeneko egin egon arren, bilketa lan honek beharrezko emaitzak eskein ditzan lan handia egin beharko dela zioen Marc Wouters «historiagileek ahozko testigatza, ikerkuntzarako metodologia onargarritzat har dezaten».

Ahozko testigantzek ez dituzte ohizko banaketa kronologikoak segitzen eta batzutan garrantzitsuena ez dira eman ditzaketan datu zehatzak, gertaera horiek kokatzeko lortzen den tuingurua baizik.

Elkarrizketa guztien grabaketa bikoiztuta dago eta

Gerraosteko irudiak Tui-n

parterik gehiena paperera pasatua ere, lanaren erabilera erraztuko duten indizeak falta diren arren. Nolanahi ere arazo juridikoak daude elkarrizketen jabetzari dagokionez. *Historga*ko arduradunek adierazi dutenez ezinezkoa zen elkarrizketatu guztien idatzizko baimena sinaraztea baina esplizitoki jasoten da grabaketetan elkarrizketatuek baimena ematen dutela elkarrizketa historiagileek erabiltzeko.

J.M. Heritz

T E I L A K

■ JEAN HIRIART URRUTIREN LAN BILDUMA

JEAN Hiriart Urruti uda honetan hil den euskaltzain hazpandarraren lan bilduma kaleratu da «Izan Alde» izenburupean. 434 orrialde dituen liburu honek Jean Hiriart Urruti apaizak urtetan «Herria» aldizkariaren Eliza Berri sailean izkiriatu zituen kronikak biltzen ditu, 1984ko apirilaren 5etik 1987ko abenduaren 31ra artekoak.

■ OPERA SAIOA IRUÑEA, BILBO ETA BARAKALDON

BILBOKO Nazioarteko III. Kantu Lehiaketan irabazle izan direnak (Bizkaiko Diputazioak antolatzen du) Mozarten «Cosi fan tutte» eta Verdi-ren «La Traviata» operen paper garrantzi-

tsuenak izango dituzte datorren urtean azaroa eta abenduan Bizkaiko Foru Aldundiak antolatuta ospatuko den jaialdian. Bilbon kantatzeaz aparte Barakaldoko antzoki berrian eta Iruñan, Gayarre Lehiaketako irabazleekin batera, izango dira.

«Cosi fan tutte» obra Tatyana Davidova soprano bulgariarrak (lehen saria edizio honetan), Francisco Casanova tenore dominikarrak (bigarren saria), Oleg Melnicov baxu errusiarrak (bigarren saria), Ludmila Slepniowa sopranoak (bigarren saria) Isema Zaric mezzo yugoslaviarrak eta Manuel Lanza baritonoak (Iruñako Gayarre lehiaketan lehen saria) gauzatuko dute besteak beste.

«La Traviata» obrak, berriz, Jeffrey Springer amerikar tenorea, Alexandra Pendatchanska sopranoa (bigarren saria bilboko lehiaketan bigarren edizioan) Victor Torren baritono argentinarra, eta Melnikov baxua (bi operatan parte hartuko duen saritu bakarra) izango ditu partaide gisa.

■ NAZIOARTEKO TXOTXONGILO JAIALDIA GASTEIZEN

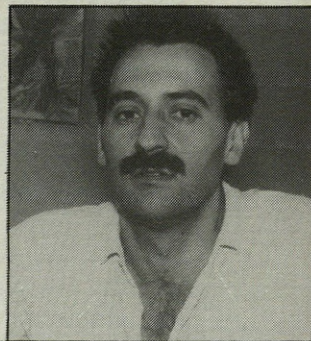
HOLANDA, Txekoslovakia, Venezuela, Rumania, Suiza eta Zaire-ko talde bana eta Euskal Herriko bi talde, «Taun taun» eta «Panta Rhei», dira Gasteizko Nazioarteko VIII. Txotxongilo Jaialdia osatu duten taldeak. Azken txanpara heldu den Jaialdi honen 4,1 milioitako presupuestoa izan du. Panta Rhei talde gasteiztarrek emango dio amaiera nazioarteko txotxongilo erakustaldi honi.

F E R R A N A K F E R R A N

«Kantuan hasi nintzenetik pentsatzen nuen, karrera bukatu eta musika munduan sartzea. Dena den, neri lotsa ematen dit kantaria izan nahi dudala esateak.»

Olatz Saitua.
Euskaldunon Egunkaria,
1990-XII-13

«Uste dut liburu edo egile txarren izenik ez dela aipatu behar. Denboraren poderioz ahaztuta gelditzen dira. Gainera, Cevantesek zioen bezala, liburu txarrik ez dago: beti aurkituko duzu zerbait, onerako edo txarrerako, nondik ikasi.»

Joxemari Iturralde.
Euskaldunon Egunkaria,
1990-XII-15

«Antzerki duina eta ona izateko ez da zertan profesional izan behar, alegia ez dagoela zertan antzerkiatik bizi beharrik».

Joxe Mari Karrera.
Euskaldunon Egunkaria, 1990-XII-15

«Euskal literatura idatzia iparraldean sortua da. 1.545. urtetik gaur arte Iparraldeak dena eman dio euskal literaturari eta mailarik gorenean».

Jean Haritchelar.
Sabino Arana fundazioak antolatutako
«Hegoalde-Iparralde I.
ihardunaldiak» en esana.
Diario Vasco, 1990-XII-11

«Ez gira rokerogor horietarik eta esprimitu nahi ditugun gogoetak molde hortan egiten ditugu. Erran behar da ere, kantari «zaharrei» edo hobeto erran, Euskal kantagintza mailan garrantzizko lan bat eraman duten zonbeiti atxikiak girela.»

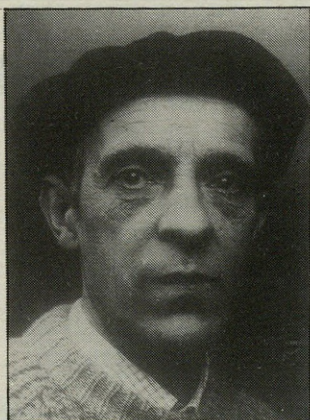
Jojo eta Ramuntxo.
Herriz herri, 1990-XII.

TXUTXUMUTXUKA

MAITE AGIRRE KOLEKTIBOA PASTORALAREN BIDETIK

«**MAITE** Agirre Kolektiboa datorren urtean urtarrila aldera estreinatuko duen obra lantzen ari da. Bestetan ezbezala, Pastoral hartu dute oinarritzat, orain arte egindakoari antzerki mota honen teknikak eta irtenbideak gehituko dizkiote. Apostu honi jarritako musikari dagokionez, trikitixak girotu du lan osoa.

NOR - NORI - NOR K

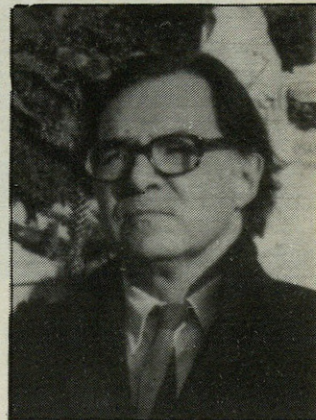
MANUEL LASARTE

bertsolaria omendu dute Leitzan. Leitzaldeko Udalek eta Euskara Zerbitzu Teknikoak «Gaurko hazia, biharko bizia» lemapean antolatutako kultur ekitaldien barnean, Lizaso, Mañukorta, Arginarena, Arozena eta Mendizabalek botatako bertsoek eman diote Lasarteri merezitako esker ona ●

JOANES URKIJORI

«Berkak legezko aiztoak» izeneko poema bilduma argitaratuko dio Susa argitaletxeak. Liburua oraindik inprentan badago ere, urte hasierarako dendetan salgai egongo da ziurrenik. Poema urbanoak dira gehienbat «Berkak legezko aiztoak» honek biltzen dituenak, hiriari eskainitako hitzak ●

PABLO SOROZABALEK

idatzitako «Black el payaso» zarzuela interpretatu berri da Donostiako Victoria Eugenia Antzokian. Andra Mari Abesbatzak, Donostiako Kontserbategi Nagusiko Orkestrak eta Euskal Herriko hainbat aktore izan dira obra gauzatu dutenak Antonio Amengual-en zuzendaritzapean ●

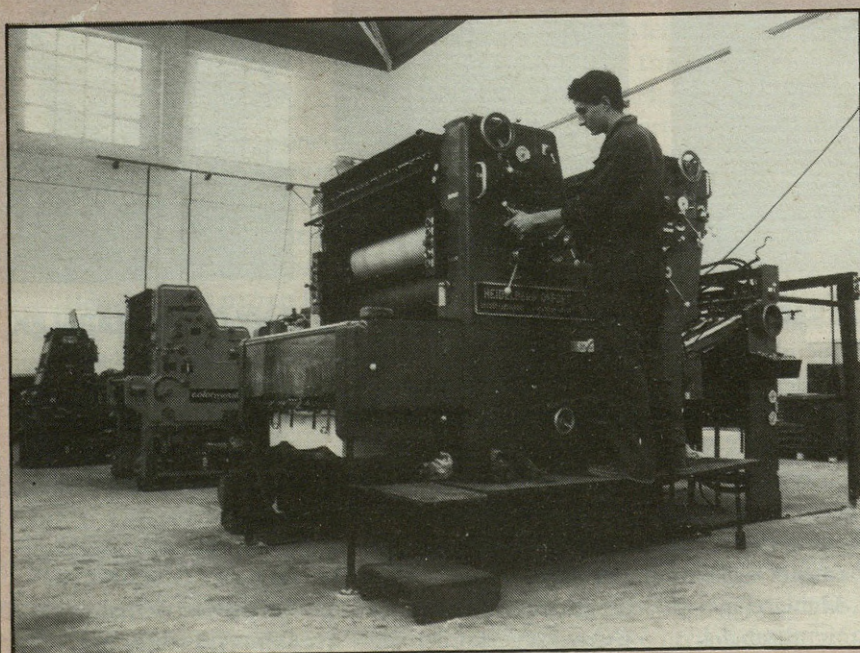

URTEKARIA 90

euskal
kulturaren
segimendua
egiteko
ezinbestekoa

LIBURUDENDETAN SALGAI

LEKU BAT EGIN DUGU GRAFIKAGINTZAN

ANtZA
FOTOKONPOSAKETA
INPRIMATEGIA

ESKURAGO

LASARTEKO EGOITZA BERRIA. INDUSTRIALDEA 1-2.

Argelia, hondar arteko bizitasuna

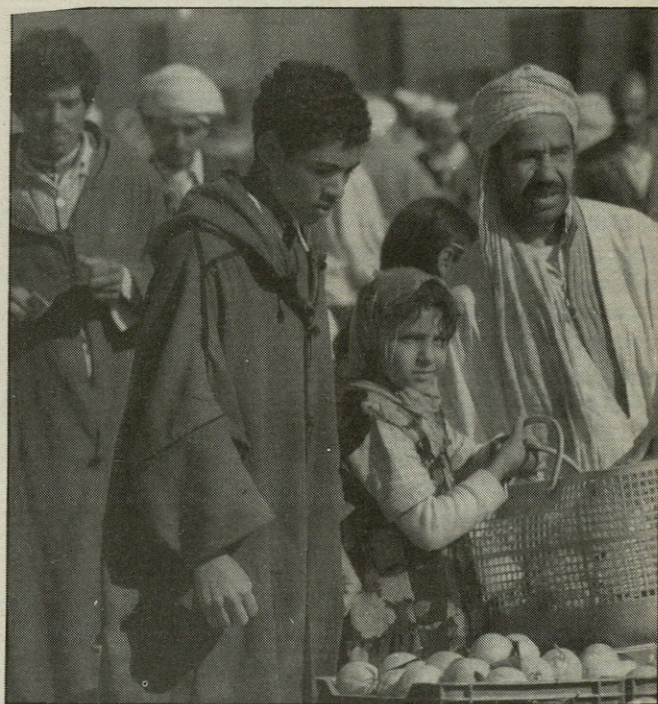
ARGELIA iparraldeko hiriak atzean utzita Sahara basamorturantz abiatu ginen gu. Basamortuan zehar bidaiatzea gauza zaila eta arriskutsua dela pentsa ohi bada ere, herriz-herri ibiltzen diren kamioi eta autobus gidariekin tratua lorzea da kontua, besterik ez.

Gure lehenengo eskala Ghardaïa hiria izan zen. Hiri mozabitar honetako kaletan denda eta postu txiki mordo bat zegoen. Izatez jende irekia oso, beraien etxetara joateko konbidapenak luzatu zizkiguten sarritan. Haietako baten etxean heuren egindako tea dastatzeko aukera izan genuen, ez ordea etxeko emakumeak ezagutzeko, zeintzuek, ikusi ez genitzan, etxeko gelaren batetan ez-

kutatuta zituzten gizonek.

Ghardaïatik irten eta In-Salah-era abiatu ginen. In Salah beste kontu bat da, hango hotz-bero aldaketengatik bereziki. Udaran hirurogei gradutako tenperatura izaten da, gu bezalakoentzat gehiegi. Ahaztezi-na izan zen bertako biztanleen harriduraz Saharako dunetatik zehar eginiko bueltatxoa. Bertakoek ezin zuten sinistu ere egin inork haien etsai den hondarrean bueltatxo bat eman nahi izaterik izango zuenik. Bertakoek esan zigutenez herriak ezagututako azken euri zaparrada orain hamabost urte izan zuten, eta egun hartan buztinez eginiko herriko etxeak bertan behera joan omen ziren.

Handik leporaino beteta

zihoan autobus moduan jarritako kamio batetan Tamaurasset-era joan ginen. Tuaregen ondorengoak bertan bizi dira. Hiri honetako gehientsuak Afrika beharretsuenatik ihes egindako beltzak ziren ordea. Hala ere, Tamaurasset industria turistikoaren hatzaparretan eroritako hiria da tamplez, eta ez da inondik ere Tuareg karabanek elkarrekin topo egiten zuten aintzineko hiri misteriotsua. Tamaurassetetik aurrera bide onik ez dagoenez, hasie-

ra batetan Niger eta Mali-raino ailegatzeko asmoa genuen arren, hantxe eman genion amaiera Saharako basamortuko parajeetatik eginiko bidai honi. Gurekin joandako bi lagun aurrera segitzeko asmotan han geratu ziren. Zorte ona opa diegu hemendik.

Nikolas Agirreolea

Alberto Irazu

• Emakumeek Zapalkuntza gogorra bizi dute, integrismoak areagotu dezakeen zapalkuntza.

• Arabiar kultura eta mundu ikuskera nagusitu bada ere, bertako ber-bertar, — argeliar biztanlego naturalak —, Kabile, Rostomita eta

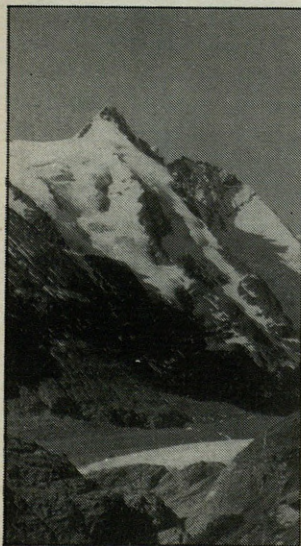
mozabitar kulturek bizirik diraute.

• Tuaregen ondorengoak, nomada bizimodua alde batera utzi badute ere, heuren kulturari eutsi diote.

• Jaki tipikoak diran barazkiak, Kus-Kus ogia, bertako hauts arraro batez eginiko limonada eta tea.

Obesitatea eta mendia

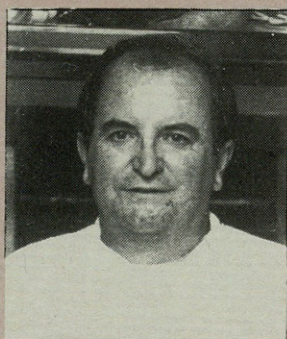
Obesitatea arrisku faktore garrantzitsua litzateke mendiko gaitzarentzat. Horixe erakutsi du Everest mendira japoniarrek egindako espedizioan burutu den inkestak. 4.300 metroko goiera hegazkinez eta ondoren autoz iritsitako 23 urtetik 58ra bitarteko 63 gizonezkoetatik 23 mendiko gaitzak jota egon ziren, ez adinak eta ez esperientziak inolako desberdintasunik ekarri gabe. Baina zer ikusi ahal izan zen: gaitzak pertsona meheen %22a, ertainen %54a eta obesoen %70a jo zituela. Hipotesi onartuaren arabera, altituden ematen den oxigeno eskasiak kalte egingo lioke pertsona gizenari, honek oxigeno kontsumo altuagoa bait du orohar pertsona normalak baino.

JUAN MARI ARZAKEN

ELTZA

Jorge Oteizarentzat

JUAN MARI ARZAK

Arzak jatetxea

Jorge! Argian zeuretzat menua egin behar nuela esan zidatenean asko poztu nintzen, eta gainera ohore bat da niretzat.

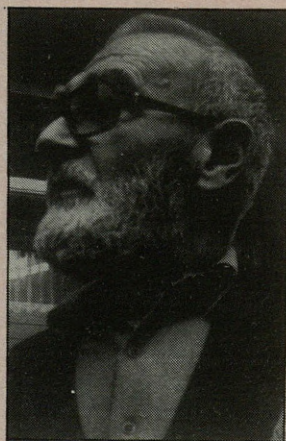
Euskal Herriak eman duen artista handietariko bat zara, geure herriko ordezkari bikaina, energiadun gizona, domaezina, indartsua, artista eta bihotz handikoa.

Egia esan ez dut zurekin intimitate handiegirik eduki, baina Jatetxean izan zarenean nire etxean egoteaz harro sentitu naiz. Zuk duzun indarrak askori aurrera egin eta euskal kulturaren alde gure indar guztiz borroka egiten lagundu diguzu. Eskerrik asko Jorge!

Eta ez pentsa hitz hutsak direnik, barnetik irtezen zaidan jarioa da.

Zuri primeran dagokizun menua hau da: gardua eta alkaxofak. Angulak ondoren, oilagorra saltsan gero eta mamia amaitzeko. Lehen platera bizi zaren Nafarroako herrialdea gogoratzeko, angulak Orio, zure sorterrigatik eta oilagorra garaiko hegaztirik onena delako.

Gustokoa duzulakoan nago, eta badakizu ohore litzatekeela biok banatuko bagenu otordu hau nire etxean. Gonbitea doakizu beraz.

JORGE OTEIZA

Artista

Ezki urdurientzat

Ezkiak osasunean eskaintzen duen probetxurik handiena urduritasuna baretzeko lasaigarri izatean datza. Honez gain lo lasai eta modu onean egiten laguntzen du. Gainera otordu ostean harturik, bihotzerrearen aurkako lan bikaina egiten du. Maila honetan, burukomin eta ondoezen aurka oso eragingarri izan daiteke.

Ezkiak beste alde batetik asma pairatzen dutenentzat sendarri dugu, eztula eta odol zikina garbitzen duen bitartean. Honekin batera eta arrazoi guzti hauengatik infarto edota bihotzeko zenbait gaisotasun ekiditzeko aproposa da zuhaitz hau. Azkenik ozpela eta antzeko minak ere baretzen ditu.

Jose Jabier Abasolo: «Dokumentazioa biltzeko leku egoki bat jarri beharra dago»

Durangoko Liburu eta Diska Azokara urteroko bisitaldia egin eta Euskal Dantzarien Biltzarraren stand-ean Jose Jabier Abasolo 'Tiliño' iurretarra beste batzuekin aurkitu genuen. Bizkaian dabilzen haizeen berri jakiteko aukera aprobetxatu genuen.

A R T E A

● Bilboko Arte Ederretako Museoaren Zinematekan Otto Preminger-en zikloa dugu. Abenduaren 21 eta 22an «Bonjour tristesse» edo «Egunon tristezia» ikus gai dugu, EEBBtan 1957an eginiko filmea. Abenduaren 26 eta 27an «Anatomy of a Murder» edo «Asasinatze baten Anatomia» eskeiniko digute, baita era EEBBetan eginiko 1959. urtean.

● Bilboko Arte Ederretako Museoan hil honetan luxuzko erakusketa bat dugu, Ignazio Zuloagarena hain zuzen. Bertan ikus dezakegu hainbat erretratu, hauen artean Valle-Inclán, Falla, Beloki esanguratsuenak, biluzi eta pasai. Esan ere, erakusketa honek hurrengo urtearen zehar Dallas,

Paris, New York hiriak bisi-tatuko dituela.

● Gipuzkoako Bergarako Kultur Etxean abenduaren 30a bitartean bertako margolarien erakusketa izango da honako ordutegian: lanegunetan arratsaldeko 18,00etatik 21,00etara eta jaiegunetan goizeko 12,00etatik 14,00etara eta arratsaldean 18,00etatik 20,00etara.

● Gipuzkoako Zarauz herrian hil honen 30a bitartean bertako Torre Luzea aretoan izango da Salsamendi, Rezola eta San Jose-ren piro grabaketa eta pinturen erakusketa lanegunetan arratsaldeko 18,00etatik 20,00etara eta jaiegunetan goizeko 12,00etatik 14,00etara eta arratsaldean 18,00etatik 20,00etara.

ARGIA. Nola ikusten duzu gaur egungo egoera Dantzarien Biltzarrean?

TILIÑO. Federazio mailan ez dago arazo nagusirik, Arabako federazioarekin dagoena alde batera utzita. Hutsune handi bat dokumentazio mailan ikusten dut. Jende asko etortzen zaigu materialaz galdetzen eta gauzak eskatzen: aldizkariak, liburuak, argazkiak, e.a. Hori dena toki egoki batean bildu behar dugu. Hutsune hori ezin daiteke horrela utzi, unibertsitatean edo federazioan edo beste toki batean bete behar dugu. Dirua eta jendea behar da zerbitzu hori osatzeko.

A. Eta hurrekin zer egiten da gaur egun Bizkaian?

T. Haur pilo bat dugu Bizkaian. Eskoletan eta taldeetan monitorea ditugu udalek ordainduz. Bilboko eskoletan ikastaro batzuk egiten ditugu jolas dantzak eta dantza sozialak erakusteko. Dantza sozialak oso inportanteak direla iruditzen zait, jende guztiak plazan dantza egiten jakitea.

A. Horrek ez al du eragiten dantzen kalitatea jaistea?

T. Ez, kalitatea bakarrik zaintzen badugu lehiakete-

tan dantza egitea bakarrik lortuko dugu. Errezak dira eta beldurriz ez da izan behar. Bestela lehiaketetarako bakarrik geldituko dira.

A. Ikuskariak kalitatea galtzen ari ote diren esan nahi nuen.

T. Beno, maila askotako taldeak daude: batzuk ikuskariak egiten dituzte eta beste batzuk dantza autok-tonoak mantentzeaz arduratzen dira (Iurreta, Berriz, Igorre, Lanestosa, e.a.). Maila ona duten taldeak badaude: Beti Jai Alai, Andra Mari, Elai Alai, e.a.

A. Zein dira Durangoko azoka honetan aurkeztutako gauza berriak?

T. Aurten egindako bideoa, liburu eta aldizkariak ditugu hemen. Eskolan dantza irakasteko liburuxka bat, Bizkaian egina, 'Dantzariak' aldizkariaren azken aleak, aurten grabatutako bideoa.

egokia den liburu bat argitaratu dugu aurten, Bizkaian egina.

Joxemi Saizar

KEPA, ZABALETA & IMANOL: TRIKI UP

Metheny, erritmo «beroak», western, Perrone, fusion eta beste hitz asko gogora ekarri dizkit disko honen entzuteak.

Kepa Junkeraren birtuosismo teknikoa dago hemen; dijitazioa, itogarritasunean erori gabe, nota bakan edo luze batzuekin konbinatuz; akorde-sonoridade berriak boteaz: Tapiak frase solteak kateatuz egiten duen neurrian, Kepak parrafo osoak lortuz-borobilduz egiten duena. Konposaketa-lanaren maila eta gustoa gorena da zenbait pieza eta une jakinetan. Horregatik, neure gustorako (agian txapelketaren oroitzapena) «Nondik jo Maurizia»k diatoniko hutsez joa izatea merezi zuen, birtuosismoa bere gordinean erakustearren. Disko instrumental den aldetik, Imanolek ahotsa lau bakarrik ageri du eta ematen du bere ahotsari mugak jarriote dizkion; agian, esperimentu berri honetan kontuz ibili nahi izan du. Halere, honetara ezker ezer demostratu beharrik ez daukanez, bere maila erakutsi du. Sarasuaren hitzak musikaren giroarekin erabat lotzen dira. Gogoan hartzeko «Espetxea».

Nagusiki, jazzaren bidea trikitriarenarekin «fussionatu» nahian, soinu txikiarenerregistroak beste hamaika tresnarekin enpastatzen asmatu du Kepak, ez bakarrik sonoritatez, baita elkarren arteko oreka maisutasunezko bat lortuz. Horren emaitza: disko bat erabat entzun-atsegina, belarria nekatzen ez duena, fintasunez eta sensibilitatez blai. Objezioren batbilatzen hasi ezker, Oskorri taldeko musikoen nortasuna zenbaitetan agerian gertatzen dela eta identifikazioa berehala sor daitekeela; baina ulergarria deritzogu, erabat, lan itzela izango bait zen halako musikari mordoa arrastoan sartzea bakarrik ere. Objezio erabat txikia, beste alde, kontutan harturik trikitrian ezezik, euskal musikan ere disko honek jartzen duen abiapuntuaren berezko izaera.

Hitz gutxitan, bi izar berri erabat piztu dira gure musikaren aintzindaritzan: Kepa eta Tapi. Eta hau hasiera besterik ez dute...

M I E L A N J E L A R A N A

● Donostiako Anoetako polikiroldegian, abenduaren 29an, gaueko 21,00etan, Su Ta Gar, Tapi eta Leturia eta Hertzaianak-en eskutik kantaldia izango da.

● Bizkaiko Getxo herrian, hilaren 27an, Baionako Orkestra Sinfonikoak kontzertua eskeiniko du arratsaldeko 20,00etan, bertako «El Redentor» elizan.

● Gipuzkoako Bergarako Txibisto aretoan, hilaren 30ean, Delirium Tremens eta Su Ta Gar taldeek kantaldia emango dute, gaueko 23,00etan.

● Abenduaren 29an, Gipuzkoako Tolosa herrian, Hodeiertz Txiki eta Hodeiertz Abesbatzek gabon-kantez osatutako kontzertua eskeiniko dute, Jesusen Alabak elizan, arratsaldeko 20,00etan.

A N T Z E R K I A

● Abenduaren 29an, Bizkaiko Orozkoko pilotalekuan Karraka antzerki-taldeak «Godot» lanaren antzespina eskeiniko du, arratsaldeko 19,00etan.

● Abenduaren 22an, Gipuzkoako Lezon, Goloka antzerki-taldeak «Arabiar kalejira» lana antzestuko du, goizeko 11,00etan, bertako ikastolan.

● Gipuzkoako Oiartzungo pilotalekuan, hilak 22an, Maskarada antzerki-taldeak «Marxkarada» eskeiniko du.

ARI NAIZELA, ARI NAIZELA

Kopletan hasi behar
saio hontan zehar,
luzean ezin det
motxean ein behar.

Honek esan duena
da gauza kaxkarra,
gizon itxura hartu nahi
ta utzi du bizarra.

Txorakeriaz hemen
ez nekin ibili,
nekin makina eingo
gaurkoan kixkali.

Alper alperrik hemen
hainbat berriketa,
makinaren hasteko
ere ez dek eta.

Bizarra nola ate
nahi badek jakin,
hik ere igurtzizak
oilo zirinakin.

Gogorikan ez daukat
bizarra uzteko,
gero lana asko baita
horixe mozteko.

Ikusten al dezute
gaur honentxen planta
bizarrrik ezin ate
gizona ez data.

Bizarrakin gizona
dela honek dio,
gero oiloak baino
gutxigo balio.

J.M. Lopez
eta I. Zelaia kopletan.
Xenpelar Saria.

Sentitzen naiz baina
ez naiz ona berez,
aretoa ikusiz
gaurko hontan gainez.
Kantatu nahi genduke
nerbioen minez,
zuek merezi haina
ez daukagu errez.

Gaztia zera eta
kemenez betea,
ez nuke izan nahi nik
mutil arlotea;
nere gainean penaren
zama eramatea,
hobe dugu bidean
sendotuz joatea.

Bizitza hontan gure ametsak
inoiz ez dira beteko,
ilusioen iturri hori
aspaldian dugu seko.
Batzuek tripa lertzeaz beti
bestek ezer ez jateko,
denak ez gara mundura jaio
berdin bizi izateko.

**Jon Maiak, puntua
eta bukaera jarrita.**
Xenpelar Saria.

G A I L I B R E A N

Gazteen maila agerian

Araba Bizkaiaiko Txapel-
ketako Gernikako saioak
entzunda gazteek isilik ego-
teko ez daudela ondo na-
barmen gelditu zen. Ausar-
di zorrotzez abesturik bere
maila erakutsi zuten batez
ere Igor Elortzak eta Unai
Iturriagak. Ireneo Ajuriak
berriz, nahiko segurura jo

zuen saioa moldatzeko or-
duan. Finalerdi honetan
ikusi zen bertso eskoletako
ihardunaldien emaitza, be-
re ondorioak jasotzen ari
dela alegia.

Durangokoan berriz, Jon
Enbeitaren nagusitasuna
nabarmen gelditu zen eta
ahalegin handirik egin gabe

lehen postua lortu zuen.
Gazteen artean Aritz Lopa-
tegik maila eta heldutasuna
agerian utzi zuen bertso
osakeretan batez ere. Piska-
naka piskanaka plaza saio-
etan lekua baduela eta go-
goan edukitzekoa. Beste
bertsolarien artean esan be-
har, «Mañu»k ohizko gaie-
tan gozatu zuela entzulegoa
algaraz jarreraziz. «Txiplas»
berriz, gartzelako lanean
erori zen urduritasunaren
eraginez. Beraz, txapelketa
gehienetan gartzelako la-
nak bere esan beharra edu-
kitzen du bakarkako lane-
kin batera. Aipatu, txapel-

keta honetan bakarkako
lan dextente dagoela eta ar-
lo horretan murgiltzen de-
narentzat onuragarri gerta
daitekeela.

Hau dena kontutan har-
turik, igandeak 23an Bilbo-
ko Arriaga Antzokian ospa-
tuko den finalean zortzi
hauek izango dira: Jon En-
beita, Aritz Lopategi, Igor
Elortza, Mañukorta, Ireneo
Ajuria, Unai Iturriaga, Abel
Enbeita eta «Txiplas».

Bota Punttuba

● Astelehena 24

23.30etan, Gabonetako Zinea: «**Bakarrik bi aldiz bizi daiteke**»

Zuzendaria: Lewis Gilbert. Antzezleak: Sean Connery, Donald Pleasance, Mie Hama, Akiko Wakabayashi.

Blofeld izeneko gizaseme gaiztoak bigarren gerrate mundiala eragin nahi du, eta horretarako Errusian eztanda egingo duten misilak jaurtitzeko asmotan da. Britaniar zerbitzu sekretuak Blofeld-en asmoaren berri izan eta James Bond agentearen eskutan utziko dute proiektu beldurgarria galarazteko ardura.

● Asteartea 25

10.53etan, Marrazki bizi-dunak: «**Asterix Galoa**»

Galiar herrixka batetako biztanleek erromatarrek erabat beldurtuta dituzte. Galiarren indar izugarria

eragiten duen edari maji-koa Panoramix-ek asmatua denez, erromatarrek hau bahitu eta heuren kanpamendura eramango dute.

● Asteartea 25

15.05etan, Gabonetako zinea: «**Chitti Chitti Bang Bang**»

Zuzendaria: Ken Hughes. Antzezleak: Dick VanDyke, Adrian Hall, Heather

Ripley, Sally An Hower.

Caractacus Potts asmalariai eroak umeak tratatzeko dohai berezia du. Bere lagun onenak Jeremy, Jennifer eta Truly Serumptiou dira. Lau lagunak Chitty Chitty Bag Bag kotxe zaharrean hondartzara joango dira.

● Asteazkena 26

21.20etan, Gaueko pelikula: «**Casanova**»

Zuzendaria: Federico Fellini. Antzezleak: Donald Sutherland, Tina Aumont, Cicely Browne.

Giacomo Casanova ospetsua zahartzaroan dagoela eta bakartasun gordinen, gazte garaietako oroitzapenetan hasiko da, bere amodio eta abetura zerrenda luzeari errepasotxo bat eginez.

● Osteguna 27

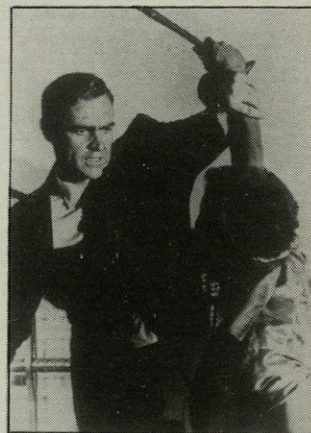
15.15etan, Gabonetako Zinea: «**Zendako preso**».

Zuzendaria: Richard Thorpe. Antzezleak: Stewart Granger, Deborah Kerr, Louis Calhern, Jane Greer.

Rudolph erregearen koronatze lanak prestatze ari direnean honen anaia den Michael azpijokuetan hasiko da Rudolph errege korona ez dezaten. Horretarako anaia drogatzeko erabakia hartuko du Michael-ek.

● Osteguna 27

21.20etan, Etxeko Zinea: «**Egundoko traizioa**»

Zuzendaria: Walter Hill. Antzezleak: Nick Nolte, Powers Boothe, Michael Ironside.

Aspaldiko lagunak diren bi gizon elkarren kontraritu beharko dute oraingoan. Bata polizia da eta bestea droga trafikatzaileria.

● Ostirala 28

15.10etan, Marrazki Bizi-dunak: «**Charloteren Amarauna**».

Animali berritsu eta nahaste bat. Wilbur txerria beldur da ez ote duen banketeren batetan bukatuko. Charlotte armiamak hori pasa ez dedin lagunduko diola agindu dio Wilburri.

● Igandea 30

15.15etan, Bazkal Osteko Zinea: «**He, Panpoxa**».

Zuzendaria: Rafal Zielinski. Antzezleak: Buddy Hackett, Yasmine Bleeth.

Teresaren bizitza kontatzen zaigu, arte akademian sartzeko irrikitzen dagoen hamabi urtetako neskatua. Teresak bere ametsa nola beteko den ikusiko du.

IKUSI BAIETZ...

● Astelehenean hilaren 24an 15.10etan «Nahi Duzun Guztia»

ETBko estudioetatik zuzenean egingo den hurrentzako saioa. Bertan, ETBko zein telesai duten gustukoena esateko aukera izango dute umeek.

● Abenduaren 25an (asteartean) 13.05etan «Atrila» Luciano pavarotti

tenore ospetsuaren kontzertua Notre Dame katedraletik zuzenean.

● Hilaren 25ean (asteartea) 18.45etan «Funtzioa» Gabon eguneko saio berezia.

● Hilaren 29an (larunbata) 19.40etan Futbola, Logroñes eta At. Madrid norgehiagoka.

Maialen Iriarte: «Urrats haundia izan da «Egunkaria»k emandakoa»

IKUSITAKOAK

IKUSITA

Nik uste dut

Euskal Telebistako aurpegi ezagunenetakoa bat da. Betidanik albistegietan aritua, astebukaerero «Gaur Egun»go gertakizunen berri ematen digu Maddalenek.

ARGIA. Betidanik ETBko zerbitzu informatiboetan aritua zara. Konta egidazu zeintzuk izan diren hasi zinenetik hona albistegietan izan diren aldaketa nagusiak.

M.IRIARTE. Aldaketarik nabarmenena lan antolakuntzari dagokionean emandakoa da, erredakzio lankide bakoitzaren lana zehaztu eta norberaren ardurata erresposabilitateak finkatu bait dira. Horretarako arlo ezberdinen erredakzio buruak izendatu eta bestelako neurriak hartu ditugu. Dena den, aurten egindako aldaketak izan dira eta ez dut uste balorazio sakon bat egiteko nahiko denbora denik.

A. Lau urtez kamara aurreko borroka horretan, edonolako albiste mota aurpegi onez ematen ikasia izango zara dagoeneko...

M.I. Ahalik eta jarrera normalena erakutsi behar da, eta hori noski jardunaren poderioz ikasten den gauza da. Betiere errezak edo zalagoak toka dakizkizuke baina tratamendu serioa eman behar zaie daneri. Okerrena ez da hori izaten

hala ere, eguneroko albiste horien berri eman beharrik sortzen duen dinamika baikizik. «Tirania» txiki bat izaten da askotan dinamika hori.

A. Noizpait pasako zitzazun hala ere momenturen batean parrez hastea edo eta albisteren baten berri ematen hasi eta zeharo nahastea.

M.I. Bai, motel. Behin txerri bat zela eta ez zela berri ematen ari ginela, algara bizian bukatu genuen Estepan Aldamiz eta biok. Hura izan zen hura! Horrelakoak alde batera utzita gurea serio hartu beharreko lanbidea da, denok geure patrikatik ordaintzen dugun

katik ordaintzen dugun medio batetan ari garelako eta seriotasuna zor zaiolako horri.

A. Lehen albistegietako dinamika gogorra aipatu duzu, bestelako programaren bat egiteko asmorik ba al duzu?

M.I. Oraingoz ez behintzat. Gustora egingo nuke hala ere astean behineko zerbaite, lasaitasunez eta patxaraz egina. Baina epe laburrera ez da halakorik izango, aurreragoko utziko dugu.

A. Euskal komunikabideen mundu txiki honetan, nola ikusten duzu «Egunkaria» kaleratuta emandako pausua?

M.I. Euskararen aldeko edozein neurriren aldeko naiz, eta zentzu horretan urrats garrantzitsua izan da «Egunkaria»k emandakoa. Oso lan garrantzitsua egiten ari direla uste dut. Bestelako neurriak hartu beharko litezke ere.

A. Ze neurritaz ari zara?

M.I. Euskararen presentzia indartuko luketen neurritaz ari naiz, euskarak merezi duen lekua emango lioketenetaz.

Eñaut Apaolaza

Alberto Irazu

Hasieran TVE zen. Eduki eta forma bakarreko telebista. Ez zegoen Telebistak

zioena baino irudi hiltun gehiagorik. Gero, ETBren zorioneko jaiotza gertatu zen. Ordura arte telebistan esistitu ez ziren irudiak, soinuak aineratu ziren. Eduki ezberdinetako albitegiek beste telebistako formatoari eutsi zioten. Telebista publikoan Parlamentuak agindutako Administrazitza Kontseiluak ez zuen albistegian eritizia ematea ongi ikusten.

Bestelako aginduek gidatzen dituzte telebista pribatuak informatiboak. Gainerako medioetan —prentsan, irratan — ikasi dute errealtatea kontatzeko hizkuntza, eta berau iragan dute telebistara. Orain arte albistegietan objektibitatearen itxura ematea baldin bazen helburua, gaur osera eritziak atal propioa du. Lehen aldiz, Tele-5, Antena-3 kateek formatoa aldatu egin dute. Batzutan erabat mugatuta eta identifikatuta agertzen da aburua «eritzi-emale» profesionalen ahotik. Bestetan, kazetariz inguratutako presidente espainiarrak mikroari hitz egiten dion bitartean, pantailaren behekaldeko hizkiek «hau ez da enteratzen» diote.

Manipulazio-interpretazioak eraman ohi dituen jantziak erantzi ditu.

R.M. MARTIN SABARIS

Munduaren beste partera bidaltzeko gutuna

Ainhoari gutunak. JOSEBA SARRIONANDIA
Argitaratzen du: Elkar-rek. 75 orrialde.

AINHOARI egindako gutunak irakurri dizkiat, Sarri, neretzat edota gure lehengusinarentzat idatzia balira bezala, eta ezin izan diat beharrezko hoztasunari eutsi. Eta hagokeen munduaren beste parte horretara helduko zaialakoan, neuk ere gutuna egitea bururatu zaidak: «Maite-maite diat hire literatur lana, mitifikazio guztien gaintetik, neure hizkera poetikoaren garapenerako laguntzaz haruntzago, amankomuneko irakurketa eta modaz bestaldeko bibliofiliak aparte.

Eta maite diat hire banean somatzen dudan burruka hori apur bat guztiona ere badelako, eta ondo ulertuidak: herri honetan nagusi den taldekeria eta norbanako gogoaren arteko tirabira: intelektuaren lantza gozo-mingots erakargarria eta ekintza bizi-modu menturazalearen arteko iskanbilak. Eta are maiteago dizkiat hire lanak hire lagunaren batek bulego epel-eroso batetik hire *lore-jokuak* salatzeraren ausartzeko narrantasunak erakusten duenean.

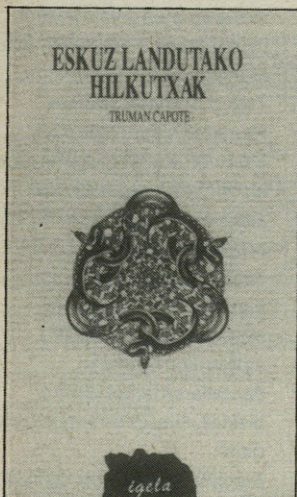
Baina Ainhoari eginda-kartak irakurtzerakoan, eskolan bost bat urterekin,

irakurtzen banekiela eta, etxera bidali nindutenean eman zidaten liburuaz gogoratu nauk: grabatuz jositako aberri espainolaren heroien istorio laburrak, badakik, Guzman el bueno, Agustina de Aragon eta enparauak. Eta gaztele-ra hura goxatu egin nian eta bestea ulertu ez, nola ez bait nuen ulertzen zergatik gurasoak gau erdian Radio Paris erdi izkutuan entzuten aritzen ziren.

Eta hire hamaikagarrenean bertan irakurri diat *Hautren pertsonalitatea zabalik dago, bilakatzen, osatzen ari da* eta elur jausi berriari so egondu naiz eta ez diat *gure herriko alanbrada paisaiarik* ikusi, eta ez diat *gerla haurgehia* gorik nahim ez geureak ez

inorenak; eta ni euskaldun izateko neure era asmatzen saiatzen nauk, eta mugarik izatekotan, neure barnekoak dituk eta ez inoren debekurik ezarrita (deserosotasunak bai, baina); eta hire hamalagarrena irakurrita ipuin bat bururatu zaidak zeinean suge batek aizkora urtu egiten dion baso ikazkin bati, eta burdin eta zur bera aitzur tankeraz bueltatu; eta gogoratu egin nauk adiskide baten asaldamenduaz beraren liburu bat *arriksutsuazela* esan ziotenean, ea lehegailua ote zen, eta hire gutun hauek hainbeste Ainhoaren eskuetan ikusi dizkiat eta zirrara eragin.

Gerardo Markuleta

Tituloa: Jazten.
Argitaratzen du: AED.
Aldizkaria. 3. zenbakia.

52 orrialde.

Zenbaki honetan honako artikulu hauek irakur daitezke: Arrasate Euskaldundu Dezagun Iñaki Mendigurenek idatzia, Euskal Komunikabideak Arrasaten Joxe Aranzabalena, Euskararen aldeko hitzarmena Arantzazu Loidirena eta Gure lanaren norabidearen teorizazioa Julen Arejolaleibak egina besteak beste.

Tituloa: Eskuz landutako hilkutxak.

Egilea: Truman Capote.

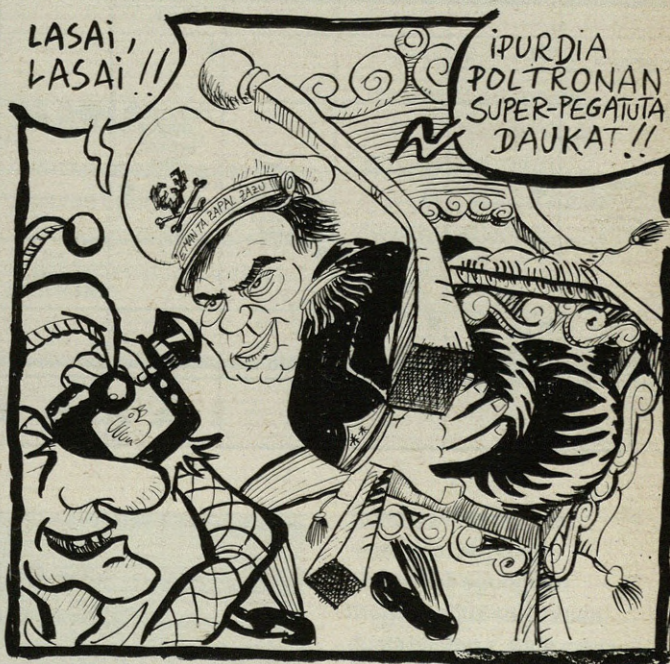
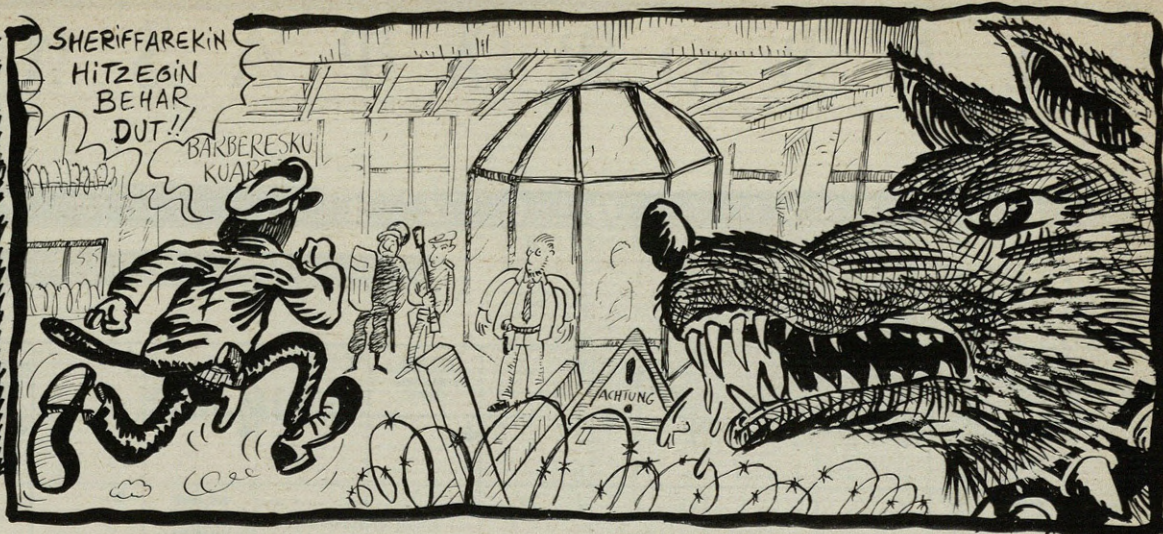
Itzultzailea: Xabier Olarra.

Liburua. 94 orrialde.

Hilketa misterioitsu sail baten kontra honetan Truman Capotek fikziozko gabekeko narrazioa joko du, eta oraingo honetan ere maisu baino maisuago arituko zaigu Odol Hotzean nobelan bezala.

PEGA- MENTUA BERE AZKEN ARGU- MENTUA

Zikiriñ & Txautriku

D E N B O R A P A S A

H I T Z G E Z I D U N A K

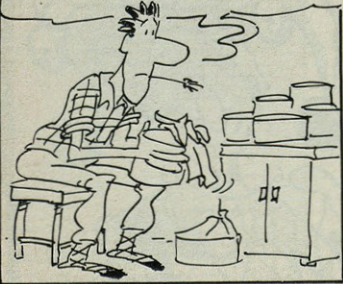
TESTUA BIZIBIDEAK	↓	HARANA ETSAI	↓	BORRATU AMERIZIOA	↓	AGURRA EMAKUME IZENA	↓	IZENA 500	↓	IPARRETARRAK INTERJEZIOA	↓
→		↓		↓		↓		↓		↓	
BIZKAIKO HERRIA BIHURRI	→							IDI, HITZ ELKARTETAN EMAILEA	→		BIZKAIERAZ, ENARA
				BASOKO ETXE BAT	→			↓			↓
ESKASA GAISOA	→			↓		ARRANTZA APARAILUA OINARRIZKO JANARI	→			50 ANTOLATU	→
▶				ZANPATZEKO TRESNA HEGAZTI MOTA	→	↓				↓	
(ERREP.) NAHI MUSIKA NOTA	→		MUGA PASATZAILE (ERREP.) IKARA	→	↓						
		501 GRAMOA	▶		BAI OGI, HITZ ELKARTETAN	▶	BOKALA BALDINTZE- TAN	▶	BOKAL BIKOITZA EUSKAL AURRIZKIA	▶	
IRAGAN, PASA LARRUGA- BETUA	▶	▼				KAUSA PARTIKULA URANIOA	▶	▼			RÖENTGEN
▶						▼		EGUR	▶		▼

ENBIDO

KAXKU

M. I.

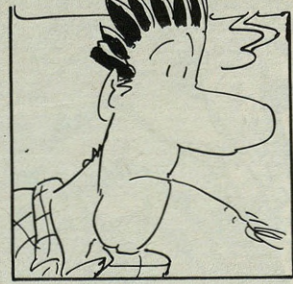
DENEK DIOTE GAZTA JATEA ONA DELA.

NESKA MOTILENTZAT BEREZIKI, BEHAR BEZALA HAZTEKO.

EGIA ESAN, EZ DA HARRITZEKO...

...GAZTETAN IZATEA GAZTA-AROA.

D E N B O R A P A S A

I R R I

F A R R E Z

ACEROS...

SAN MIGEL

Lagun koadrila, ondo afalduta gero, Gasteiz alde-
ra abiatzen da parranda bo-
tatzera, eta bidean kartel
handi batekin egiten dute
topo, «Aceros de Llodio»
diona. Harriduraz edo, zera
esaten dio batek besteari:
— Egingo al gaituk?

San Migelek zeruko atea
jotzen du:

— Nor da —galdetzen
dio barrutik Pedro atezai-
nak—.

— Migel naiz —erantzu-
ten dio ozen—.

— Ederki. Utz itzazu do-
zena erdi kaxa.

R	U	Z	•	V	U	L	U	R	R	V	L
•	L	I	A	B	•	O	R	A	G	I	•
A	A	•	E	•	I	•	I	D	•	A	F
I	R	V	A	L	G	U	M	•	O	G	•
A	E	A	R	E	L	O	L	A	I	R	E
L	•	U	M	A	•	A	I	R	R	U	•
E	X	T	E	S	V	A	B	•	R	E	O
•	T	I	•	O	A	I	A	M	A	R	•
K	A	D	E	P	I	Z	B	A	V	R	I
I	•	D	•	D	•	E	•	I	•	I	•

MARIA

Aireportuan jendea pasa-
porteen kontrola pasatzen:

— Zure izena mesedez
—galdetzen du goardiak—.

— Maria de la O —eran-
tzuten dio andereak—.

— E? —ez du abizena on-
do entzun nonbait—.

— O —erantzuten dio
berriro andereak—.

— A!

A Z E F L A X A !

Desembarazos no deseados. Depatitis en la calle. Castellarnitis. Inmunodeficiencia rectoral. Males del pene N. Herpes del funcionario. Epidemia de pelotas. Desacuerdo entre las partes. Negociaciones a la vagina. Hongos de despacho. Inde- gencia aularia. Pajinitis investigado- ra. Carrozoma departamental.

STEE EILAS

Póntelo. Pónselo.

Kondoien erabilpena
kontseilatzen zuen
kanpainak egungoko
mugimendua sortu zuen
duela hilabete. Alde nahiz
kontra, ez zen besterik
jendearen ahotan. Mezua
bera ere, mundiala!
Kanpaina haren segidakoa
duzu beraz honako hau,
«Depatitis en la calle,
castellarnitis,
inmunodeficiencia rectoral,
herpes del funcionario...»
eta unibertsitateko gaitz
ororen ekiditeko
STEE-EILASek aurkitu
soluzioa dakarrena:
«Póntelo, Pónselo»a.
Unibertsitatea hankaz gora
dagoen egun hauetan
konponbideak ez badira ere
argi ikusten soluziorik
dagoenik ezin uka.

Ipar eta hegoaldetik elkartasuna

HERRI bat gara.

Uniforme eta armek babestutako muga artifizial ororen gainetik euskaldunak gara. Eta hala garela frogatzen duten elementu historiko eta kulturei beste bat erantsi behar zaie, zapaltzaile bokazional edo profesionalei amorrua emango badie ere, geure identitate amankomuna nabarmentzen duen elementua.

Bai, errepresioa, lege ukatzaileak, porrak, pelotak, atxiloketak, gartzela, herbesteratzea, geure herriaren banaketa eragiteko eta geure identitatea mantentzeko borondatea indarréz geldituz erabilitako instrumentu guztiak, «boomerang» baten moduan beren aurka bihurtzen zaizkie estatu espainolari eta estatu frantsesari. Bi estatu hauen errepresioak, geldituz baino, inposatutako muga artifizialak banatzen duen herri baten elkartasuna sendotzen bait du inoiz baino gehiago.

ERREPRESIOAREN arteko borrokoa, zapalduetako solidaritatea, Amnistiaren aldeko borroka izan dira Iparralde eta Hegoaldearen arteko ekintza batasunera eramanez gaituzten helburuak, praktikan ikusgarazi digute ahaleginak batzeko beharra bi gobernuen helburu bakarrean aurka, gure Herriaren askatasun nahia deusezteko saioen aurka.

Ikuspegi honen inguruan sortu zen estatu espainolean eta frantsean dauden euskal preso politikoak, errefuxiatuen eta deportatuen aldeko martxa, giza eskubideen aldeko martxa. «Ttipi ttapa 90» ipar eta hego Euskal Herrian herriz herri eta auzoz auzo ibili zen, eta azken egunean Bilbon Manifestaldi Nazionalan mugaz bi aldetariko milaka eta milaka lagun bildu zituen.

Filosofia honi jarraikiz, 1990eko Gabonetako kanpainara heldu gara eta Amnistiaren aldeko martxak bi helmuga dituela konturatu gara, bi bait dira gure mespretxua adierazi beharreko gartzelak, giza sufrimendua lan ardatz bilakatzen dutenak, ahultasuna eta beldurra ezkutatzeko prepotentzia eta arbitrarrietara jotzen duten bi estatuen paranoia adierazten duten bi itxiturak.

Hau dela eta, Amnistiaren aldeko martxa, urtean zehar burutzen diren laguntasun ekintzen artean ikusgarriena, hunkigarriena eta zuzenena Herrera de la Mancha eta Pariseko espetxetara helduko da aurtengo. Eta ozen oihu egin nahi diegu estatu espainolari eta estatu frantsesari geure presoekin gaudela, pertsona diren

lez dagozkien giza-eskubideak errespetatzea esijitzen dugula, Euskal Herrian bil daitezen borroka egingo dugula eta Amnistia guztion etxeratzea behar urgentea dela Euskal Herrian, bai hegoan eta bai iparrean, konbentziaren normaltasunaz hizketan hasteko.

GONZALEZ, Mitterrand, go-goan izan ezazue errepresioak ez duela sekula balio izan bere buruaren eta etorkizunaren jabe izan nahi duen herri baten borondatea sunsitzeko. Adi egon 29an gertatuko denaz eta azkarrak bazarete konturatuko zarete jorratzen ari zareten bi-deak ez duela geure kontzientzia eta solidaritatea haunditu baino egiten.

ERREFUXIATUEN SUSTENGO
KOMITEA, AHAIDEAK, AJIR,
GUREAK, CAR-HT, AMNISTIAREN
ALDEKO BATZORDEAK

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

EUSKALDUNEN Egunkaria

ETB

EUSKARARI

TINKO

BULTZATUAZ

Egunez egun.
Entzun eta aditu
dezazun, ikus eta
uler dezazun, parte hartu
eta zurea egin dezazun,
horrela bakarrik bizi
dezakezulako Euskara,
zentzumen guztiekin.
Euskal Telebistan, tinko
babesten dugu, sustraiean
eta oinarrian.
Horregatik, Euskaraz bizi
nahi dituzunean Albisteak,
Kirolak, Zinea, Ikuskizunak,
Dokumentalak,... den-dena,
EUSKAL TELEBISTA pizten
duzu ezbaierik gabe: zure
komunikabiderik hoberena
eta osatuena euskaraz.

Zurekin Zuzenean